This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

26227
1

Digitized by Google

26227.1

Harvard College Library

FROM

Llewellyn Bullock

Digitized by Google

Llewellyn Bullock.

April 1919.

T. Buchanan.

Digitized by Google

Digitized by Google

ACADEMIA ROMÂNĂ

DIN VIEAŢA POPORULUI ROMÂN

CULEGERI ŞI STUDII

III.

POEZII POPULARE

DIN

MARAMUREŞ

ADUNATE DE

TIT BUD

VICARUL MARAMUREŞULUI

ŞEDINŢA 28 MARTIE 1908.

BUCUREŞTI

1908.

Digitized by Google

26227.1

HARVARD COLLEGE
JUN 30 1920
LIBRARY

Digitized by Google

Raportul d-lui I. Bianu către Secţiunea literară a Academiei, aprobat la 22 Martie 1908.

Culegerea de poezii populare din Maramureş, prezentată spre publicare de Părintele Vicar al Maramureşului Tit Bud, este un preţios material de literatură poporală din acel ţinut, din care a fost adunată şi culegerea făcută de d-l Al. Ţiplea, publicată de Academie în 1906.

Materialul se vede a fi strâns cu îngrijire, iar ţinutul din care a fost adunat are un deosebit interes din mai multe puncte de vedere.

Din aceste motive sunt de părere că şi această culegere trebue să fie publicată, întru cât poeziile culese nu sunt identice cu cele publicate de d-l Ţiplea.

Digitized by Google

Digitized by Google

I. BALADE

1. Pintea Viteazul.

La poale de codruţ verde
Mândră zare că se vede.
Da' aceea nici-i zare,
Că-i şatra [1]) Pintii cea mare,
Tot cu şindili şindilită,
Şi cu pajişte podită.
La mijlocul şetrii este
Tot o masă rotilată
De voinici încunjurată,
Tot o sută şi optzeci
De voinici de cei pe-aleşi.
— Care voinic s'ar aflà
Să meargă în Baia-Mare
După pâne, după sare,
După vin de cel mai tare
Ce beu domnii la gustare
Şi se 'mbată 'ndată mare.
Nime 'n lume nu s'a aflat,
Făr' a Pintii bun fărtat
Pe murguţ a 'ncălecat
Şi în Baie-a alergat.
Când acolo a intrat,
Toţi domnii s'au spăimântat.
— Noroc bun şi-adevărat!
Tu eşti a Pintii fărtat,
De eşti aşà minunat?
— Noroc bun şi-adevărat!
Eu îs a Pintii fărtat,
De-s aşà de minunat.
Daţi-mi voi cât oiu pofti
Şi de bani nu pomeniţi,
Că-s dela Pintea mânat
Şi-s a Pintii bun fărtat,
Şi cruce de ban nu mi-a dat.
— Noroc bun şi-adevărat!
Tu eşti a Pintii fărtat,
De eşti aşà minunat?
Moartea Pintii de ni-i spune,
Tist [2]) prea mare că te-om pune.
Moartea Pintii:
De grăunţ de primăvară
Şi cuiţe din potcoave,
Măzărice [3]) de cea rară,
Să nu fie Pintea 'n ţară.
Cămeşa i-e de oţele
Şi nu trece plumb prin ele.
Moartea Pintii dacă-a spus,
Tist prea mare că l-a pus,
Tot în fiere şi 'n cătuşi
Şi 'n temniţă după uşi.
— Voi, domnilor, voi dragilor,
Năpostiţi-mi mâna stângă,

[1]) *şatră*=cort, baracă, târnaţ, pridvor.
[2]) *tist*=ofiţer, funcţionar.
[3]) *măzărice*=măzăriche.

Digitized by Google

Că dreapta nu v'iţi îndurà.
Mâna i-o au slobozit
Şi carte că el şi-a scris
Şi la Pintea o-a trimăs.
Pintea s'a prins de-a prânzit;
Şi cartea 'n loc i-a sosit
Şi s'a lăsat de prânzit
Şi-a prins cartea şi-o-a cetit.
Lacrămile-i ciuruià,
Tot măşcate ca bobul
Şi 'nfocate ca focul.
Pintea 'ndată s'a gătat
Şi pe murg a 'ncălecat,
Pe murguţul cel de vânt,
Ce-i tună coama 'n pământ.
Şi 'n Baie a alergat;
Şi când acolo-a intrat,
Când a fost el la un loc,
S'a 'ntâlnit cu-un Băiuţan.
— Noroc bun şi-adevărat!
Pintea eşti cel minunat?
Unde tu te-ai îndemnat?[1])
— Numai la al meu fărtat.
La temniţă-a alergat,
Cu potcoava 'n uşă-a dat,
Uşa toată s'a sfărmat
Şi Pintea a cuvântat:
Numai el cu-al lui fărtat:
— Noroc bun şi-adevărat!
Aici eşti al meu fărtat?
— Aici îs eu, Pinte, zău,
Din voia lui Dumnezău.
Du-te, Pinte, de-aicea,
Că domnii te-or împuşcà
Cu grâul de primăvară,
Cu cuiţe de potcoavă,
Cu măzăricea de cea rară,
Să nu fii tu, Pinte, 'n ţară.
Şi Pintea a blăstămat,
Care şi-a da al lui sfat
Numai cătră-al lui fărtat.
Şi pe el l-au împuşcat,
Tot acolo l-au îngropat,
In poartă la Baia-Mare,
Să nu fie Pintea 'n ţară.

2. Mirele dus în cătane.

Frunză verde rotunjoară,
Tânăr voinicel se 'nsoară,
Tânără nevastă-şi iea.
El nu-i tânăr cum să fie,
Fără-i a năsdrăvănie:
Vineri mă-sa l-a făcut
Şi nici moaşă n'a avut,
Sâmbătă l-a botezat,
Duminecă l-a 'nsurat,
Luni în cătane-a plecat,
Nevasta şi-o-a lăsat.
Cătră nevastă a zis:
— Na inelul dela mine
Şi-l pune 'n deget la tine;
Când l'ei vedeà pământit,
Să ştii bine c'am murit,
Când l'ei vedeà luminat,
Tra(ge) nădejde de 'nturnat.
Ea pe el l-a aşteptat
Cu jele şi cu bănat,
Nouă ani şi nouă zile
Şi pe-atâte săptămâni.
Inelul s'a pământit,
Ea şi-a gândit c'a murit;
Şi în casă s'a băgat
Şi de nuntă s'a gătat.
Socru-său de supărat,
Sapa 'n mână a luat
Şi de-a una şi-a plecat,
La cea vie 'n cea feţie,[2])
Să o sape să nu fie.
Şi cum a mers ostenit,
Cu un voinic s'a 'ntâlnit.
Cătră el că şi-a grăit:
— Bună ziua, moş bătrân!
— Sănătos, voinic român!

[1]) *îndemn*=excitez, sfătuesc, plec (la drum).
[2]) *feţie*=loc acomodat de sădit vie şi pomi.

Digitized by Google

— Ce vrei, moşule, a săpà ?
Doară via a o stricà ?
— Via-aceasta din feţie
Oiu săpà-o să nu fie,
Că i-a murit stăpânul
Şi a 'mplut-o gătejul.
Întoarce, vâj, [1]) înapoi
Şi vină până la voi,
Numai mie îmi arată,
Unde-i crâşma aşezată;
Unde-i crâşma cea de vin ?
Eu de-amù i-oiu fi stăpân.
Vâjul şi-a zis năcăjit:
— Crâşma de vin mi-e în [casă,
Că-mi mărit nora frumoasă;
Crâşma e în casa mea,
Se mărită noră-mea.
Voinicu 'n casă-a intrat,
Mesenii i-au închinat,
Tot cu păhare de vin
Să-i deie cinstea deplin.
Numai el din graiu grăià :
— Nici oiu bea, nici oiu [mâncà,
Până nu mi-a închinà,
Tot cea dalbă de mireasă
Din cel cornuluţ [2]) de masă.
Mireasa-a 'nceput a plânge.
Mesenilor a le zice:
— Să fiţi, boieri [3]), iertători
Şi de-aicea ducători,
C'acesta-i soţucul [4]) meu
Pe care l-am plânsu-l eu;
Că eu numai mi-l cunosc
Pe inel, pe ţurgalău,
Schimbul dela tată meu.
Nuntaşii cu toţi s'au dus,
El clopu [5]) 'n cuiu şi l-a pus.

3. Drăguţul necredincios.

Pe deluţ, pe colnicel
Trece hireş [6]) voinicel,
Cu cal negru pătrarel,
Cu murguţul pe drept el,
La cea şatră covăcească,
Murgul să şi-l potcovească,
Părul să şi-l rotunzească,
Mândra lui să nu-l cunoască.
Ea 'nainte i-a ieşit
Şi din graiu lui i-a grăit:
— Tu te duci, mândrule, duci
Cu struţ [7]) verde de bulbuci;
Tu te duci şi eu rămâiu,
Cu cine să mă mângâiu ?
—Mângâià-te, mândră, bine,
Satul rămâne cu tine,
Iea-mă, mândruluţ, cu tine,
Cu trei părţi ţi-a 'mblà mai [bine:
Unde-i sta şi-i poposì,
Ca un sfeşnic te-oiu slujì.
— Eu, mândră, nu te-oiu luà,
Că pe unde mă duc eu,
Nici e apă, nice foc,
Fără sânge până 'n clop.
Iea-mă, mândruluţ, mă iea,
C'am cosiţe 'n patru viţe,
Cosiţa oiu despletì,
Râtul [8]) ţi s'a 'mpăjeşti,
Murgul ţil-oiu priponì.
Intoarnă, mândră, 'napoi,
Că eu, mândra mea, mă duc,

[1]) *vâj* = moşneag.
[2]) *cornuluţ* = dim. din corn.
[3]) *boieri* = titulatură de onoare ce se dă unei adunări, de pildă la nuntă, la sfat; titulatură ironică.
[4]) *soţuc* = dim. din soţ.
[5]) *clop* = pălărie.
[6]) *hireş* (ung. *hires* = vestit) = frumos.
[7]) *struţ* = flori, buchet de flori.
[8]) *rât* (ung. *rét* = livadă.

Digitized by Google

Numai ţie să-ţi aduc
Potilat[1]) din Ţăligrad
Cu cincizeci riful[2]) luat,
Şi-o pereche de ciurcei[3])
Cu cincizeci şi cinci de lei,
Cisme roşii din Braşeu.
— Întoarnă, mândruţ, 'napoi,
Că mai bine-i pe la noi.

*

Cina 'n masă s'a răcit,
Apa 'n vase s'a 'ncălzit,
Mândrul meu n'a mai sosit.
Mă uitai pe prundurele,
Văd doi pui de turturele.
Voi, puiuţi de turturele,
Doar veniţi dela Braşeu, —
N'aţi văzut pe mândrul meu?
— Noi poate că l-am văzut,
Dară nu l-am cunoscut:
— Mândrul meu e cunoscut:
Pe din sus de gurioară
Trage o neagră mustăcioară;
Dar nu-i trasă cum să fie,
Cu condeiu ca pe hârtie.
— Noi pe acela l-am văzut,
La mijlocu oraşului,
La crâşma 'mpăratului,
Cu trei mândre lângă el:
Una-l ţine pe genuche,
Una paharul îl umple,
Una-i face rumeneă,
Domnii se uită la ea.
Mândra lui şi-a alergat
Şi pe el că l-a aflat.
De departe i-a strigat:
— Să rămâi cu ciontul gol[4]),
Cum am rămas eu în dor,
Să rămâi cu ciontul fript,
Cum te-ai dus şi n'ai venit,
Că de când te-am aşteptat,
Gura mi s'a 'mpelinat,
Nu-i bună de sărutat.
Atâta te-am tot dorit,
Faţa mi s'a ponosit
Şi nu-i bună de iubit.
Eu, mândruţ, te-oi blestemà,
Pe tine să te mânânce
Temniţa Hognogiului
Din fundul oraşului,
Că te-ai făcut de urît
Pentru-o mândră ce-ai iubit,
Că te-ai dus şi n'ai venit.
— Hei tu, mândruliţa mea,
Tare rău m'ai blăstemat
Şi blăstemul s'a legat.
Eu, mândră, încă mi-oiu zice:
Mare năcaz te mânânce;
Când îi merge la fântână,
Să-ţi anin sgarda[5]) 'n [vârdină[6]),
Să se rumpă şirele,
Putrezia(scă)-ţi degetele,
Să-ţi pice inelele,
Să le aflu, mândră, eu,
Să-mi treacă de dorul tău.

4. Doamna fugită dela bărbat.

Pe cea verde de câmpie
Merge-şi o verde cocie[7])
Da 'n cocie cine şede?
Şede o ţancă[8]) nevăstancă,
Fugită dela bărbat
Cu-un fiu mic nebotezat.
La mijlocul codrului,
La apa Abrudului,

[1]) *potilat* (ung. *patyolat*) = batistă, pânză fină.
[2]) *rif* (ung. *röf*) = cot (de Viena).
[3]) *ciurcei* = cercei.
[4]) *ciont* (ung. *csont*) = os.
[5]) *sgardă* = salbă de mărgele.
[6]) *vârdină* = cumpănă de fântână.
[7]) *cocie* (ung. *kocsi*) = trăsură.
[8]) *ţancă*, *ţancoşă* = cochetă.

Digitized by Google

Dac' acolo şi-a sosit,
Luntraşilor le-a grăit:
— Abrudeni, luntraşilor,
Treceţi-mă pârâul,
Că m'ajunge bărbatul;
Că eu vouă voiu plăti,
Pentruce mi-ţi mântuì,
Cu taleri nemăsuraţi,
Cu galbeni nenumăraţi.
— Noi apa, zău, nu te-om [trece,
Până nouă nu ni da,
La trei inşi trei sărutate
Şi trupuţul jumătate.
— De mi-ţi trece-apa, de ba,
Eu de-acelea nu voiu dà.
Eu prin apă m'oiu băgà,
Fiul de l-oiu înecà,
Sufletul vost sam'a da.
Scos-a galbeni cu pumnul.
Ei o-au trecut Abrudul,
Şi ea s'a dus la focul,
Cu cine i-a fost gândul.
Dealunguţul drumului,
La mijlocul codrului,
Ea şi-a stat de hodinit
Sub un molid înverzit.
Cătră molid şi-a grăit:
— Tu chidrule, molidule,
Iean, pleacă-ţi tu vârfuţul
Să-mi anin eu liuliuţul [1]),
Bradul vârful şi-a plecat.
Ea leagânul l-a aninat
Şi pruncului i-a cântat:
— Fii tu fiul codrilor,
Că nu eşti al domnilor.
Ea fiuţul l-a lăsat
Şi prin codri şi-a plecat.
Ea pe-acolo-a zăbovit,
Până anul şi-a plinit.
La fiuţ a înturnat
Şi pe dânsul l-a aflat
Tot râzând
Şi tot zâmbind.

Ea de jelea lui şi-a plâns
Şi cătră dânsul şi-a zis:
— Hai, fiuţ, la mămuca,
C'amù bine te-oiu cătà.
— Ba eu, zău, că nu m'oiu [duce,
Că nu mi-ai fost mamă dulce,
Că pe mine m'ai lăsat,
Nici în drum şi nici în sat:
Pentr' un negru streinel,
Tot m'ai lăsat mititel,
In mijlocul codrilor
Să fiu hrana corbilor.
Dar Domnul Sfânt şi-a lăsat,
Vântul cald că şi-a suflat.
Pe mine m'a legânat;
Ciutele ţiţă mi-au dat,
Şi ploi calde şi-au plouat
Şi pe mine m'au scăldat.
Mama şi-a 'nceput a plânge,
Din graiu a 'nceput a zice:
— Ascultă, fiuţ, odată,
C'amù n'oiu fi blăstămată,
Ci-oiu fi mamă-adevărată.
— Du-te, mamă, la focul,
Nu-mi necăji sufletul,
Că dela tată m'ai luat
Şi în codru m'ai lăsat,
Pruncuţ mic nebotezat.
Nici am fost la tată meu,
Nici am fost la sânul tău.
Şi lui Dumnezeu îi-e jele,
C'am crescut cu multe rele,
Şi lui Dumnezeu îi-e ciudă,
C'am crescut cu multă trudă.
El atuncea te-a iertà,
Mămucă, pe duma-ta,
Dacă t'ei călugărì
Şi aspru t'ei pocăì,
Cu tălharii nu-i trăì.
Ea şi-a plâns dela inimă.
— Vină, dragul mamii, vină
La mamă ta cea streină.
El şi-a plâns

[1]) *liuliuţ* — copil de leagăn, leagăn.

Digitized by Google

Şi-apoi şi-a zis:
— Tu, mămuca mea cea dulce,
Cu tine poate m'aş duce,
Dacă tu m'ai ascultà
Şi-ai înturnà cocia
Şi m'ai duce cu dânsa,
Prin pădurea cea de tei,
La cei d-albi călugărei
Pe dealul dela Moisei:
Ori pe drumul cel mai scurt,
Tocmai colo la Ieud,
Unde-i mănăstire sfântă
Şi călugări în ea cântă.
Că acolo eu m'aş face,
Tot lui Dumnezeu ce-i place,
Face m'aş călugărel,
Mai pe urmă îngerel.
Eu de-acolo m'aş rugà,
Mamă, pentru dumata,
Dumnezeu sfânt te-a iertà.
Eu m'aş rugà pentru tine,
Rugà-m'aş pentru oricine
Să-i deie Dumnezeu bine,
Să-l ferească ca pe mine,
Când am fost lăsat de tine.
Mama lui l-a ascultat,
Cocia şi-a înturnat,
Cu pruncul şi-a alergat
Peste munţi, peste păduri,
Pe drumuţul cel bătut,
La mănăstire 'n Ieud
Acolo dac'a sosit,
Către popi că şi-a grăit:
— Voi, călugărei sfinţiţi,
Faceţi bine şi primiţi
Un pruncuţ mic ce-am aflat
De dincolo de Banat,
Intr'un vârf de brad înalt
Cu leagânul aninat.
Faceţi-l călugărel,
C'aşà doreşte şi el.
Ei copilul l-au luat
Şi carte l-au învăţat.
După ce şi-a 'mbătrânit,
El tot s'a călugărit,
Şi a fost călugăr sfânt,
Cât a trăit pe pământ.

5. Horea Firulinei.

Aveà-şi o babă bătrână
O fică, Firulină.
De ea Turcii-au auzit,
După dânsa şi-au pornit.
Ea afară şi-a ieşit,
S'a uitat spre răsărit,
Către mă-sa a grăit:
— Nu ştiu, pomii-s înfloriţi,
Ori vin Turcii învăliţi;
Nu ştiu, ceriul îi noros,
Ori doar Turcii vin din jos?
Mă-sa-afară şi-a ieşit,
S'a uitat spre răsărit,
De Turci a fost învălit:
La răsărit s'a uitat,
De Turci cu ochii şi-a dat,
Către fică-a cuvântat:
— Firuli, draga mamii,
Unde, biata, te-aş scuti
Să nu te afle Turcii?
Unde, biata, te-aş băgà,
Doar Turcii nu te-or aflà?
Doară 'n valul cu pânza,
C'acolo nu te-or cătà.
— Da' de-or cătà hainele
Prin toate lăduţele?
Şi de ţi-or cătà pânza,
Ia, pe mine m'or aflà
Şi cu dânşii m'or luà.
Eu, mămucă, că mă duc
Sub frunzuca cea de nuc.
Tot mă duc în stupiniţă,
Că este-un fir de tămâiţă,
Tot mi-oiu face cununiţă;

Digitized by Google

Sub firu'-acela mi-oiu sta
Şi Turcii nu m'or aflà.
Turcii 'ndată şi-au sosit
Şi cătră babă-au grăit:
— Hârcă de babă săracă,
Unde ţi-e fata cea dragă?
C'a fost veste la 'mpărat,
C'ai fată de măritat.
— Turcilor, boierilor,
N'am fată de măritat,
Nurori la 'mpărat de dat,
C'amù anul şi-a sosit,
De când fata mi-a murit.
De nu-mi credeţi cuvântul,
Arătà-v'oiu mormântul;
De nu-mi credeţi cuvânţelul,
Arătà-v'oiu mormânţelul.
Ei ieşiră şi porniră.
Un câne de Turc bătrân,
Nu să tacă
Şi să treacă,
Numai el la Turci li-a zis:
— Turcilor, fărtaţilor,
Turcilor, voinicilor,
Staţi pe loc şi înturnaţi,
Aşà iute nu plecaţi.
Dacă nu ducem nurori,
Să ducem la 'mpărat flori.
Să mergem în grădiniţă,
Să ciuntăm [1]) vre o trei
[rujiţe.
In grădină şi-au întrat,
La stupină s'au uitat;
Şi-au văzut tămâiţa,
Lângă ea coconiţa,
Impletind cununiţa.
Un Turc hâd şi blăstemat
Către ceilalţi şi-a strigat:
— Turcilor, voinicilor,
Veniţi voi pân'aicea,
C'aicea ni-e mireasa.
Pe copilă o-au luat
Şi cu dânsa şi-au plecat.
Firulin' a ţipurit [2])
Şi de spaim'a înlemnit,
Cu Turcii-a fost de pornit.
Mă-sa-a prins şi-a lăcrimat,
Multe lacrimi a vărsat,
De lacrimi-abià vedeà,
De suspine-abià grăià.
— Firuli, drga mamii,
De mine n'ai ascultat
Şi Turcii că te-au aflat,
Şi cu dânşii te-au luat,
Tot de noră la 'mpărat.
Mama-a vrut să te
['ndoseascà,
Turcii să nu te găsească.
Tot în valul cu pânza;
Tu n'ai vrut a ascultà.
Turcii cu dânsa s'au dus
Şi cu dânsa şi-au trecut
Peste dealul Iederii,
Către podul Dunării.
Ea din graiu aşà strigà:
— Turcilor, boierilor,
Turcilor, voinicilor,
Lăsaţi-mi voi mânuţa,
Tot mânuţa de-a stânga,
Să-mi sucesc cununiţa
Făcută dela mama,
Că nu mi-oiu face alta.
Turcii-atunci s'au îndurat.
Mâna stângă i-au lăsat,
Cununa şi-a înturnat,
Ea tare şi-a lăcrimat,
Către Turcii iar a strigat:
— Turcilor, boierilor,
Turcilor, voinicilor,
Lăsaţi-mi mâna dreaptă
C'amù prinde-a mi se'mflà:
Umflă-mi-se degetele
Şi mă strâng inelele.
Turcii către dânsa-au zis:
— Inceată, fată, de plâns,
Că tu mare doamnă-i fi,
Peste multe-i poruncì
Şi-i fi doamna curţilor
Şi stăpâna cheilor.
Taci tu, fată, şi nu plânge,

[1]) *ciunt* = rup, taiu (flori).
[2]) *ţipuresc* = ţip, strig.

Digitized by Google

Că unde vrem a te duce,
Ţi-i trăi vieaţă dulce,
Cu pâine de grâu curat,
Cu vin roşu pipărat
Şi nu-i trăi cu bănat,
Pân'ce te-ai înstreinat.
Şi-i fi dalbă 'mpărăteasă,
Dintre doamne mai aleasă.
— Batăr cât mi-ţi dăruì,
Mie nu mi-a mai tignì
In ţara cu streinii.
Şi la părinţi n'oiu venì,
Cât în lume mi-oiu trăi.
Dar lăsaţi-mi mânuţa,
Să-mi ridic eu sugnuţa [1]),
Că-i făcută de mama,
Nu mi-a mai face alta,
Temu-mă că s'a 'ntinà.
Lăsaţi-mi mănuţele,
Să-mi ridic hăinuţele,
Că se udă bietele.
De mânuţă o-au lăsat
Şi 'n apă s'a aruncat.
Ea atuncea şi-a strigat:
— Decât noră Turcilor,
Mai mâncare peştilor
Şi cotloane racilor.
Tot mulul să mă muleascà,
Nime să nu mă cunoascà,
Că's copilă românească
Şi-am scăpat din mâna [voastă.
De n'ar fi limbă păgână,
Eu n'aş fi foastă streină.
Dup'aceea s'a 'nnecat;
Şi Turcii s'au supărat
Că mândră floare-au scăpat,
Au scăpat-o la 'nnecat,
Pân'ce samă n'au băgat
Şi mâna i-au deslegat.
La 'mpărat dac'au sosit,
Scos-au un steag mohorît,
Că mireasa li-a murit;
Tot un steguţ destrămat,
Că mireasa s'a 'nnecat,
N'a fi doamnă la 'mpărat.
Impăratul, de mânie,
Pe toţi i-a tras pe funie,
Ca prin ţară să se ştie,
C'au făcut o mişelie.
Impăratul şi-a strigat:
— Numai eu v'am aşteptat
Cu o bucurie mare
Şi-mi aduceţi supărare.
Pentru-aceea vă spânzor,
Că mi-a fost mare odor.
Toţi Turcii, de şi-ar pierì,
Pe Firuca n'or plăti;
Şi toţi de s'ar spânzurà,
N'or plăti-o pe dânsa,
C'a fost mândră, săleaca [2])
Şi şi-a ciontat vieaţa.
Dumnezeu s'a supărat,
Intre Turci ciumă-a lăsat
Şi mulţi Turci că şi-au picat,
Turcii tare s'au rărit,
Că Domnul i-a pedepsit,
Că mult rău au isprăvit.

6. Mirii fraţi dulci...

— Hai, sorucă [3]), să fugim
Prin pădurea de mălin,
Peste munţii 'nrouraţi,
Unde-i popă din doi fraţi,
Cununà pe 'nstreinaţi.
Şi pe noi ne-a cununà,
Numai dacă l-om rugà.
Pentru-o iţie [4]) de bere,
Cununà-ne-a, câci [5]) om [merge;

[1]) *sugnuţă* = dim. din sugnă — rochie.
[2]) *săleac* = sârman.
[3]) *sorucă* = dim. din soră.
[4]) *iţie* (ung. *icce*) = măsură veche pentru lichide, făceà şase decilitri şi cevà.
[5]) *câci* = cât ce, îndată ce.

Digitized by Google

Pentru-o iţie de vin,
Ni-a face slujba deplin.
Ei acolo şi-au sosit
Şi popii că i-au plătit,
Trei iţii de vin i-au dat;
El s'a prins, i-a cununat,
Şi icoanele-au picat
Şi sfinţii i s'au strâmbat,
Vanghelia-a prins a plânge
Şi luminile-a se stinge.
Popa-şi rupse
Şi-aşà zise:
— Dragii mei,
Voi miretei, [1])
Eu pe mulţi am cununat,
Icoanele n'au picat,
Sfinţii nu mi s'au strâmbat,
Nici vanghelia n'a plâns,
Luminile nu s'au stins.
— Cunună, popă, şi taci,
N'am fugit, că ni-am fost [dragi,
Ci-am fugit că suntem fraţi.
După noi că şi-or veni
Părinţi ca călugării
Şi fraţii ca şi brazii,
Surorile ca florile;
După noi că şi-or plecà
Şi tare ne-or înfricà,
Să nu stricăm frăţia,
Că ne-a bate Precista.
— Dacă-i aşà şi aşà,
Nici eu nu v'oiu cununà,
Ori câtă plată mi-ţi da.
El a stat de cununat,
Icoanele de picat,
Tot, şi sfinţii de strâmbat,
Vanghelia-a stat de-a plânge
Luminile de-a se stinge.
Ei de-acolo şi-au ieşit
Şi el din graiu şi-a grăit:
— Hei, tu sorureaua mea,
Eu am auzit aşà,
Că peste munţii cei suciţi
Este-un popă din doi Jizi[2]),
Cunună pe cei fugiţi,
Numai pentru doi arginţi.
Noi doi arginţi că i-om da
Şi 'ndată ne-a cununà
Şi fraţii nu ne-or aflà;
I-om da trei iţii de bere,
Ne-a cununà, câci om merge,
Pentru-o iţie de vin
Ne-a face slujba deplin.
Ei acolo şi-au sosit,
Numai popii i-au plătit
Numai doi bănuţi de-argint.
Când a vrut a-i cununà,
Fraţii după ei picà,
Tot fraţii ca şi brazii,
Surorile ca florile,
Să nu-i cunune popa,
Să le strice frăţia.
— Vină frătiucă[3]), 'napoi,
Vină, şi-ascultă de noi;
Că câtu-i lumea de mare,
Noi soţie ţi-om aflare;
Că n'a lăsat Dumnezeu
Să se facă-aşà de rău,
Să se ieie soră şi frate,
Să cadă lumea 'n păcate.
Ei acasă şi-au 'nturnat,
De dragoste s'au lăsat.
Ei prin lume şi-au umblat
Şi soţii nu şi-au aflat;
Nici el nu s'a însurat,
Nici ea nu s'a măritat.

7. Domnul Vidru cu Vidra.

Alunguţul cu drumul
Şi-alăturea cu codrul,
Merge Vidru cu Vidra
Pe ospăţ la soacră-sa.

[1]) *miretei* = miri.
[2]) *Jid* = Jidov.
[3]) *frătiucă* = dim. din frate.

Digitized by Google

Cându-i locul la un loc,
La mijlocul codrului,
La fântâna Corbului,
Vidru-şi rupse
Şi-aşà-şi zise:
— Hei tu, Vidră, doamnă mândră,
Tragână-mi câte una,
Pân'om merge pe-aicea.
— Ba, eu nu ţi-oiu trăgânà.
Când oiu prinde-a trăgânà,
Munţii s'or cutremurà,
Voinicii ca ploaia-or picà
Şi-or venì şi m'or luà;
C'am fost fată de crâşmariu,
Şi-am avut drăguţ tâlhariu.
— Tragână-mi câte una,
Eu pe tine nu te-oiu da,
Până capu 'n sus mi-a sta.
Ea s'a prins şi-a trăgânat,
Munţii s'au cutremurat,
Văile s'au turburat,
Voinici ca ploaia-u picat,
Tot vătavii oilor
Şi voinicii codrilor.
La Vidru s'au adunat
Şi cătră el şi-au strigat:
— Hei tu, Vidru, domnuţ mândru,
Dă-ne nouă pe Vidra.
— Eu pe Vidra nu oiu da,
Până capu 'n sus mi-a sta.
Al doilea şi-a strigat
Şi piept la olaltă-au dat.
Când au dat întâia-oară,
Nouă i-a pus grămăjoară [1]).
Când au dat al doilea,
Atuncea unul strigà:
— Hei tu, Vidru, domnuţ mândru,
Lasă-mă batăr pe mine,
Nu-mi ciuntà şi-a mele zile.
Da Vidru şi-a rupt şi-a zis:
— Hei tu, Vidră, doamnă mândră,
Vină 'ncoace şi-mi ajută.
— Ba, eu nu ţi-oiu ajutà,
Ori ti-i mânià, ori ba:
Care-a fi să fie-al meu,
Ajutà-i-a Dumnezeu.
Atunci el s'a mâniat,
Capul i l-a retezat.
El de-acolea s'a luat,
Tot negru de supărat,
Şi la soacră-sa a plecat.
Soacră-sa l-a întrebat:
— Ce eşti, Vidru, supărat?
Unde-ai lăsat pe Vidra?
— Unde-am lăsat pe Vidra?
Unde-am lăsat pe Vidra,
Nu-i nici un spicuţ de grâu,
Fără sânge până 'n brâu:
Poţi păşì, soacră păşì
De pe snop până pe snop,
Tot pe titie [2]) de clop,
De pe spic până pe spic,
Tot pe faţă de voinic.
Că de-acasă mi-am plecat,
Cătră dânsă-am cuvântat,
„Hei tu, Vidră, doamnă mândră,
Tragână-mi câte una,
Pân'om merge pe-aicea".
„Ba eu nu ţi-oiu trăgânà,
Că de-oiu prinde-a trăgânà,
Munţii s'or cutremurà.
Deal cu deal s'a adunà,
Voinici ca ploaia-or picà
Şi-or venì şi m'or luà,
C'am fost fată de crâşmariu
Şi-am avut drăguţ tălhariu."
Eu am zis cătră dânsa:
„Tragână-mi, Vidră, una;
Eu pe tine nu te-oiu da,
Până capu'n sus mi-a sta."
Ea s'a prins şi-a trăgânat,
Munţii s'au cutremurat,
Deal cu deal s'a adunat,
Văile s'au tulburat,
Voinicii ca ploaia-au picat,

[1]) *grămăjoară* = dim. din grămadă.
[2]) *titie* = căpăţina pălăriei.

Digitized by Google

Tot vătavii oilor
Şi voinicii codrilor.
Pângă noi s'au adunat,
Toţi cătră mine-au strigat:
„Dă-ne, Vidru, pe Vidra,
Că de nu, te-om demică,
Cu securi şi cu topoare
Şi te-om ţipà [1]) prin iz-
[voare."
Eu pe Vidra nu o-am dat,
Până capu'n sus mi-a stat;
Şi pieptul cu ei am dat,
Sabia mi-am învârtit,
Pe nouă i-am omorît.
Când a doua oară-am dat,
Cătră dânsa mi-am strigat:
„Vină, Vidră, şi-mi ajută!"
„Ba eu nu ţi-oiu ajuta,
Ori ti-i supără, ori ba;
Care-a fi să fie-al meu,
Ajută-i-a Dumnezeu.
Eu tare m'am supărat,
Capul i l-am retezat,
Toţi voinicii i-am tăiat,
Pe ea cu ei o-am lăsat.
Eu de-acolo mi-am venit
Negru-negruţ de scârbit,
Alăturea cu calea,
Pân'aici la dumata,
Să-ţi povestesc paţila [2]),
Şi să ştii unde-i Vidra,
Cum a murit săleaca.

8. O nevastă săracă, vândută de bărbatul său la Turci.

Mersu-şi-a, numai şi-a mers,
Pe cărare prin ovăs,
Un fecior de om găzdac [3])
La fată de om sărac.
El a prins a o peţi,
Mă-sa o făgădui;
Şi fata din graiu grăi:
— Nu mă da dup'acela,
Că n'a tre(ce) săptămâna,
Şi-a 'ncepe a mă mustrà:
Unde mi-e, mamă, zestrea?
Feciorul şi-a zis aşà:
— Hei tu, mândrulica mea,
Să fi gândit de-acele,
N'aş fi venit a te cere.
Numai mă-sa că o-a dat,
Şi de nuntă s'au gătat.
Dacă nunta s'a făcut,
Vorba fetei s'a umplut.
Dacă nunta s'a gătat,
Soacră-sa o-a întrebat:
— Unde ţi-e, noră, zestrea?
Doar să-ţi deschid vraniţa? [4])
Să poţi intrà cu dânsa,
Să-ţi poţi boii adunà.
Mireas'a zis cu suspine:
— Adunu-mă eu pe mine:
Că ţi-am spusu-ţi eu dintâie,
Că n'am multă avuţie.
Mirele 'ndată şi-a plâns,
Cătră mamă-sa şi-a zis:
— Ian mai rabdă-ne-o
[lecuţă,
Nu-mi toi biata mândruţă,
Dacă vezi că-i sărăcuţă.
C'a fi târg în Brăila
Şi la târg eu oiu mânà;
Alţii-şi mână oi şi boi,
Eu nevasta vinde-mi-oiu.
Dacă 'n oraş a sosit,
Nici leacă n'a hodinit,
Ci s'a dus în boldurèle [5])
Şi-a cumpărat trei curele;
Cu una legatu-o-a,
Cu alta gătatu-o-a,
De una purtatu-o-a

[1]) *ţip* = lapăd, arunc.
[2]) *paţilă, paţălă* = experienţă, suferinţă îndurată, întâmplare.
[3]) *gădzag, găzdac* = bogat, avut.
[4]) *vraniţă, vragnită* = vramniţă, poartă.
[5]) *boldurel*, dim. din *bold* = prăvălie, dugheană.

Digitized by Google

Pe uliţa Turcilor
Din drumul voinicilor,
Pe uliţa cea turcească,
Numai să o prăpădească.
Vine Turc tânăr, voinic,
Către dânsul şi-a grăit:
— De vândut e nevasta?
— De vândut e săleaca.
— Cât i cere pe dânsa?
— Ia tot mia şi suta.
Nu o vând de beutoare,
Ori că doar nu şti lucra(re),
Ci m'a ajuns o scârbă mare,
Cât trebuiu s'o fac vânzare.
Turcul bani îşi numără,
Ea a prins a lăcrimà
Şi pe mire-a-l blăstămà:
— Fire-ai, soţuc, blăstămat!
Nici m'ai lăsat la mama,
Nice ţi-s femeia ta,
Că te lăcomeşti la bani
Şi mă vinzi tu la lutrani,[1])
Te lăcomeşti banilor
Şi mă dai lutranilor.
Turcul că o neteziră,
Către ea din graiu grăiră:
— Taci, tu mândră, nu mai [plânge,
Că eu pe tine te-oiu duce,
Tot la curţi ce-s văruite,
Ţie nu ţi-or fi urîte.
Numai eu ţie ţi-oiu da
Tot pită de grâu curat
Şi vin roşu pipărat.
Ea şi-a zis către dânsul:
— Mânânce-ţi curtea focul
Şi grâuţul[2]) săritul
Şi vinul slobozitul,
Dacă nu-mi place locul,
Unde mă vinde mândrul.
Turcu'-acasă şi-a plecat
Şi nevasta o-a luat;
Şi dacă 'n casă a intrat,
Numai el o-a întrebat:
— Dă-i, mândră, să ne 'ntrebăm,
Care din cine suntem?
Că noi bine sămânăm.
— Eu că mi-s fata babii
Din ţermurele apii,
Tot Anica cea mai mică.
Eu mi-s viţă nemeşească,
Copiluţă românească
Din Ţara Moroşenească.[3])
Şi mama m'a măritat
După cel om blăstămat,
Dac'a fost tare bogat
Şi nemeş la noi în sat.
Dumnezeu l-ar fi bătut,
Când pe mine m'a cerut,
C'amù ţie m'a vândut,
Nici un rău nu i-am făcut.
Turcul şi-a 'nceput a-şi [plânge
Şi către Aniţa-a-şi zice:
— Soră, nu te tânguì,
Că drept îţi spun ca să ştii
Eu-s Ionu' Moşului
Din fuduţul codrului,
Din ţermurul râului,
Tot de care tu îmi spui,
Eu ţi-s frate-adevărat,
Bater că-s înstreinat.
Când şi-a fost o vreme- [amară
Şi-au fost Turci la noi în [ţară,
Prins-au pe tata 'ntr'o sară,
Şi pe mine, sorioară,
Înc'au vrut să mă omoară.
Tata şi-a zis către ei:
„Măi, Turcilor, nu fiţi răi!
Nu-mi ucideţi copilul,
Că-i tânerel săracul;
Şi-i copilul tânerel
Şi-i sânge de nemişel
Şi vi-ţi folosì de el.
Voi turceşte-l învăţaţi,

[1]) *lutrani* luterani.
[2]) *grâuţ* dim. din grâu.
[3]) *Ţara Moroşenească* = Ţara Maramureşului.

Digitized by Google

Că-i pagubă să-l stricaţi“.
Turcii, ia, nu m'au stricat,
Turceşte m'au învăţat.
Tata erà rob legat
In temniţă la 'mpărat.
Popă la Turci m'am făcut;
Tata şi-a murit de mult,
Eu frumos l-am petrecut.
Spune-mi, soră, dumata,
Mai trăeşte mămuca
Şi ce face săleaca?
Ana-atunci şi-a suspinat,
Lui Ion i-a cuvântat:
— Mămuca plânge cu jele,
Că mi-a făcut zile grele.
Scrie, frate, dumata
O carte la mămuca,
Să nu plângă săleaca.
Ion şi-a 'nceput a scrie
Cu peana pe o hârtie,
Ce voinicicu-i acela,
Ce şi-a vândut nevasta;
Să vie după dânsa
Că 'napoi o-a căpătà.
Cartea numai şi-a sosit,
Când mirele şi-a prânzit;
Şi el tare s'a scârbit
Şi s'a lăsat de prânzit
Şi cartea că şi-a cetit.
Mirele s'a supărat
Şi 'ntr'una s'a preumblat.
Ni în tindă, ni în casă
Pe şinură [1]) de mătasă.
De lacrimi abià vedeà,
De suspin abià grăià.
Mă-sa din graiu şi-a grăit,
Dacă l-a văzut scârbit:
— Hei tu, fiuţul mamii,
Lasă-te nu te scârbì,
Ci du comoara 'napoi,
Adă pe mândra la noi.
El îndată şi-a pornit;
Şi la Turc dac' a sosit,
„Bună ziua!“ în cas' a dat,
Şi Turcu l-a întrebat:
— Mai vinde-ţi-i nevasta,
Dacă o-ai mai căpătà;
Mirele jos şi-a picat,
Pe Turc tare l-a rugat,
Să-i năpoastă nevasta,
Că banii 'napoi i-a da.
Turcul tare s'a răstit
Şi lui Ion i-a grăit:
— Na-ţi, şogore, [2]) nevasta
Şi ţi-o las şi comoara:
Doară tu nu i mustrà,
Că bună zetre i-oiu da:
De te-a ajunge hiea, [3])
Mă mai cearcă undevà.
Şi nevasta nu ţi-o dà,
Ci trăiţi asemenea.

9. Domnişoara măritată după un fecior de Ţigan.

Merge-o pruncă pe cea luncă
Şi-un voinic pe cel colnic;
Prunca merge tot plângând
Şi voinicul şuierând.
La un târg s'a pomenit,
Un sglotariu [4]) şi-a celuit,
Tot un fecior de sglotariu
Pe o fată de domnariu,
De domnariu de cei mai mari.
Dacă la drum şi-a pornit,
Voinicul că şi-a grăit:
— Taci, tu pruncă, nu mai plânge,
C'atunci la mă-ta te-oiu duce
Când măta şi-a numărà
Iarba de pe un hotar
Şi frunza de pe-un stejar;
Când mă-ta şi-a semănà

[1]) *şinură* = şnur, găitan.
[2]) *şogor* (ung. *sógor*) = cumnat.
[3]) *hie* (ung. *hija valaminek*) = lipsă.
[4]) *sglotariu* = ţigan.

Digitized by Google

Tot o holdiţă de grâu
Pe cea undiţă [1]) de râu,
Tot o holdiţă de bob
Pe titia iestui clop.
Atunci la mă-ta to-oiu duce;
Când a face plopu pere
Şi răchita vişinele
Şi-om mâncà, mândră, din [ele.
Ea mi-şi rupse
Şi mi-şi zise:
— Bată-te Sfântul pe tine,
Cum m'ai înşelat pe mine.
— Ba, eu nu te-am celuit,
Numai te-am prăbăluit,
Ca pe-un prunc de şepte ai [2])
Să văd ce mintiucă [3]) ai,
Taci, tu pruncă, nu mai [plânge,
Că eu pe tine te-oiu duce
Tot la nişte curţi domneşti,
Ca cele din care eşti.
Mers-au drum îndelungat,
Pe dincolo de Bănat;
Şi ea tot l-a întrebat.
Că departe-i al lui sat?
Dac'au ieşit dintr'un sat,
De dincolo de Bănat,
Curte şi-o a arătat
Mândruţei ce a furat.
N'a mai fost casă domnească,
Ci-o colibă ţigănească;
N'au fost curţile domneşti,
Ci-au fost corturi ţigăneşti.
El s'a dus către mă-sa
Să-şi arete mireasa,
Că-i frumoasă, săraca!
Soacră-sa o-a sărutat,
Cu mâna o-a desmierdat
Şi frumos i-a cuvântat:
— Na, 'ntr'o mână ulceaua,
Merge-i prin sat şi-i umblà
Şi-i cere ca ţiganca;
De nu-i merge, nu-i mâncà!
Prunca tot şi-a plâns cu jele
Şi-a ieşit pe prundurele,
Văzut-a trei rândunele
Şi şi-a tot zis către ele:
— Păsăruice, rândunele,
Spuneţi voi măicuţii mele
C'am ajuns la zile rele.
Numai ea tot să mă cate,
Nu 'n oraşe, ci pe sate.
Nu mă cate 'n curţi dom- [neşti,
Ci prin corturi ţigăneşti.
Spuneţi-i mămuchii mele,
Că hăinicelele mele,
Tot hainele din fetie,
Nici le vândă, nici le ţie,
Da le 'ncarce pe căruţă
Şi le scoată la uliţă;
Şi le aprindă cu pară,
Să se facă scrum şi sfară,
Să se pomenească 'n ţară.
Cine şi-a vedeà parà,
Mi-a judecà vieaţa;
Şi cine-a vedeà fumul,
Ia tot mi-a şti năcazul.
Să se 'nveţe tot pruncul
Ce plăteşte streinul;
Tot pruncuţul să se 'nveţe,
Mintea slabă ce plăteşte
Şi la câte te togmeşte;
Fata 'nveţe dela mine,
Nu iubească ori pe cine,
Care merge, care vine,
Până l-or cunoaşte bine.
Cine iubeşte strein,
Cât trăeşte-i cu suspin;
Cine streinul iubeşte,
Cât trăeşte-şi bănueşte.
Mai bine mi-aş fi umblat,
Măicuţa de m'ar fi dat

[1]) *undiţă* = dim. din undă; pe când *undiţă* e cârligul cu momeală de prins peşti.

[2]) *ai* = pl. dela an.

[3]) *mintiucă* = dim. din minte.

Digitized by Google

La cel mai urît din sat;
Ciuntă-mi, Doamne, viaţa,
Dacă mi-am pierdut mintea;
Ia-mi, Doamne, şi sufletul,
Că mi-am mâncat norocul
Şi mi-am ruşinat neamul.
Nu m'aş uità că-s săracă,
Numai să nu fiu Ţigancă.
Vai de mine şi de mine!
Ce-am făcut, n'am făcut bine,
Că mi-oiu murì cu ruşine.

10. Vălenarul.

Sub cel vârf de solovârf,
Trece-un Vălenar la târg,
Cu murg negru potcovit,
In frunte cu stea de-argint,
Cu coama până'n pământ.
Mă-sa'n casă sfătuià,
Soru-sa struţ îi făceà.
— Vălenar, puiul mamii,
Dacă'n târg tu i sosì,
Nu legà murgul de gard
Şi-a 'ntrà 'n casă nechemat.
Curvele, muntencele
Poartă otrava de brâu,
Otrăvesc omul de viu;
Pe tine te-or otrăvì
Şi-al mamii Vălean nu-i fi.
De mă-sa n'a ascultat.
Murgul de gard l-a legat,
Intrat-a 'n casă nechemat,
Beù păhar ne 'nchinat.
El păharul l-a beut
Şi căputul l-a durut.
Numai el că şi-a strigat:
— Aşterne, mândră, patul
Că rău mă doare capul.
— Eu patul nu l-oiu aşterne
C'a venì mama din sat,
Pe-amândoi că ne-a aflà.
Şi mortiţa[1]) ni-o-a fà(ce).
El tare s'a supărat
Şi pe murg a 'ncălicat.
El atâta şi-a venit,
Şi cu moartea s'a 'ntâlnit.
— Bună ziua.
— Sânătos, voinicule!
— Unde mergi? De unde [vii?
— Ce mă 'ntrebi? că bine [ştii.
— Na, tu moarte, car cu [boi,
Ingădui-mă un ceas ori doi;
Na, tu moarte, talerii,
Până-acasă 'ngăduie.
El la poartă şi-a sosit.
Numai el că şi-a strigat:
— Deschide, mamă, poarta,
C'amù-mi creapă inima!
— Deschidă-ţi-o curvele,
Că vii dela dânsele;
Deschidă-ţi-o curvuţa[2]),
C'amù vii dela dânsa.
— Taci, mamă, nu mă toi,
C'aşà umblă tinerii,
Cu anii, cu lunile,
Până-şi scurtă zilele;
Cu anii, cu lunuţa[3])
Până-şi scurtă vieaţa.
Şi eu unul mi-am umblat,
Şi vieaţa mi-am scurtat.
Când a fost mai pe la cină,
Lui Vălean ţineau lumină;
Când a fost la miazănoapte,
A dat mâna cu cea moarte.
Când a fost la cântători,
Se stringeau privighetori.
Zori de ziuă se zoriau,
Clopotele se porniau;

[1]) *mortiţă* = dim. din „moarte".
[2]) *curvuţă* = dim. din „curvă".
[3]) *lunuţă* = dim. din „lună".

Digitized by Google

Zori de ziuă s'au zorit,
Clopotele s'au pornit.
Se porniau clopotele,
Mă-sa cu surorile.

Cântă cucul sus în nuc,
Pe Vălean la groapă-l duc;
Cântă cucul jos în iarbă,
Pe Vălean în groapă-l bagă.

11. Horea lui Vili.

Cântă mierla ca un cuc,
Vine-mi vremea să mă duc,
Să mă duc la Câmpulung,
Să-mi cumpăr un cal po-
[rumb,
Să-mi pun pe el prah [1]) şi
[plumb,
Să m'aşez între strimtori,
Să-mi ciocnesc neguţători;
Să mă 'ntorc sara acasă,
La bolunda [2]) de nevastă.
Dacă mă băgai în casă,
Pusei talerii pe masă,
Călugării nu mă lasă,
Ci de mână m'au luat,
Peană 'n mână că mi-au dat,
Mi-au dat peană şi hârtie
Ca să 'nvăţ şi eu a scrie.
Şi scrisei două-trei rânduri,
Mă luai pe nişte gânduri.
Iartă-mi, Doamne, gândurile,
Să-mi pot scrie rândurile;
Iartă-mi, Doamne, din pă-
[cate,
Să-mi pot scrie-această carte.
Şi mă sculai în picioare,
Mă uitai la sfântul soare:
Mă uitai pe lângă plisă [3])
Şi văzui mândra descinsă,
Tot prin iarbă până 'n brâu,
Ţinând murguţul de frâu.
Murgul paşte şi rânchează,
Mândra doarme şi visează.

— Hei, tu mândruluţule,
Să-ţi spun, mândruţ, ce-am
[visat.
Pana ta cea aurită
Am visat-o pârjolită,
Şi năframa mea cea nouă
Am visat-o ruptă 'n două.
— Nu minţi, căţea de câne!
Nu-i pârjolită pana,
Nici e ruptă năframa,
Da' ţi-e ruptă inima,
Că te temi că te-oiu lăsa.
Pe din jos de Bărsana
Şi-a pierdut Vili pana,
Pe din jos de Rozavlea
Şi-a pierdut şi viaţa.
— Dă-te, tu Vili, legat,
Că de nu-i fi împuşcat,
— Eu legat că nu m'oiu da,
Că nu mi-s băbuţă [4]) mică,
Să mă tem de o nemică;
Că nu mi-s babă cu conciu,
Când oiu fugi, să nu pociu.[5])
Că eu îs voinic de ţară,
Nu m'oiu lăsa de ocară;
Că n'oiu da din pumni
[băbeşti,
Ci baltage voiniceşti.
Şi-oiu tre(ce) la ţara leşească,
Şi oiu omorî Jizii
Şi le-oiu luà talerii,
Şi-oiu bea cu mândruţele [6])
Prin toate crâşmuţele [7]),

[1]) *prah* = praf de puşcă.
[2]) *bolund* (ung. *bolond*) = nebun, nebunatec, smintit.
[3]) *plisă* = loc mai adânc în albia râului.
[4]) *băbuţă* = dim. din „babă".
[5]) *pociu* = pot.
[6]) *mândruţă* = dim. din „mândră".
[7]) *crâşmuţă* = dim. din „crâşmă".

Digitized by Google

Şi-oiu tre(ce) 'n ţara Tur-
[cului,
Şi-oiu omorî Turcele,
Li-oiu luà odoarele,
Şi-oiu bea cu mândruţele
În toate crâşmuţele.
Eu îs om cu clopu 'n cap,
Nu mă ştiu teme de-un sat.
Eu mă uit tot pe sub gene,
Ca şi cloşca pe sub pene;
Dumata singur te-ai teme.
Aşà zău, jupâne nene!
Eu îs Vili de pe sfoară,
Nu mă ştiu teme de-o
[ţară.
Eu îs Vili de pe stâlp,
Nu mă ştiu teme de-un
[târg.

12. **Mirele în robie.**

Pe râtul din sus de sat
Este-un pat hireş de brad.
Numa'n pat că-i aşternut
Iarbă verde de pe rât,
Şi pe iarbă
Cergă[1]) albă.
Numa'n pat şede culcat
Un voinic neînsurat,
Cu drăguţa lui în pat,
Cu care mâna şi-a dat.
Cu cununa umbră-i face
Cu struţul răcoare-i trage.
Suflă vântul romonul,
Din romon suflă 'n cicoare
Şi voinicu-i la prinsoare;
După ce şi-a credinţit,
Jendarii-l duc la perit.
Merg părinţii
Cu florinţii[2])
Şi nu-l pot descumpărà,
Ori câţi bani or numărà,
Până ce-a mers drăguţa.
Merge-o dalbă coconiţă
Cu struţul cel de credinţă
La domnii dela temniţă
Şi zice cu-a ei guriţă:
— Domnule iaraşbirău[3]),
Năposti-mi pe mândrul meu,
Că de nu li năpusti,
Temniţa ţi-oiu pustii,
Mândrul meu tot a ieşì,
Bater domnii n'or voì.
Face-m'oiu floare 'nfocată
La temniţă pe lăcată
Lăcata s'a sparge 'ndată,
Toţi robii-or ieşi odată.
Domnii-au stat şi s'au 'n-
[tristat,
Drăguţul i l-au lăsat.
El de-acolo şi-a ieşit
Şi din graiu că şi-a grăit:
— Acela-i fecior-fecior,
Care are 'n pat un ţol,
Şi-şi are ţol învărgat
Şi drăguţă-aleasă 'n sat.
Părinţii mei cât şi-au 'mblat,
Tot nu m'au descumpărat,
Nici cu bani, nici cu dut-
[cuţe[4])
Făr' mândra cu-a ei guruţă[5]).
Să trăeşti, mândră iubită,
Că, în loc de mulţămită,
Tot de mine-i fi cinstită,
Cu mine-i fi fericită.

---

[1]) *cergă* = ţol.
[2]) *florint* = 2 coroane, adică 2 lei şi cevà.
[3]) *iaraşbirău* (ung. *jarásbiró*) = jude cercual, de ocol.
[4]) *dutcuţă*, *dupcuţă* = o piesă de 10 sau de 20 bani.
[5]) *guruţă* = dim. din gură.

Digitized by Google

13. Horea lui Ion Berciu.

Frunză verde de mălin,
Plecat-a stâna Dunchii
Şi cu fratele Bercii.
Marţi stâna Dunchii a plecat,
Joi Berciu Ion s'a 'necat
La Luha din sus de sat,
Că grea ploie-a fost plouat,
Izvorul s'a turburat
Şi Berciu Ion s'a 'necat.
Dup' aceea l-au aflat
La Luha din jos de sat.
Şi el bietul n'a avut
Nice pânză pe obraz,
Fără scoarţă de buhaş,
Nici scânduri de copârşeu[1]),
Fără scoarţă de durzău.
Numai el şi-a poruncit
Pe un fir de iarbă verde,
Şi la feciori şi la fete,
Să facă bine să-l ierte;
Şi soru-sa Pălăguţă
Tot să-l cânte mândru 'n frunză,
Tot să-l cânte răspicat,
Să se-audă peste sat,
Că Ion s'a înecat.
Pe Ion că l-or jeli
Fete cu cununile,
Feciorii cu struţurile,
Nevestele cu cepsele.
Coale la Sântă-Mărie,
Vreme-i, oile să vie
Şi Berciu Ion să rămâie.
La mormântul lui au pus,
Trâmbiţa lui de-a dreapta
Şi fluerul de-a stânga;
Vânturi mari că şi-or suflà,
Trâmbiţa şi-a trâmbiţà,
Fluiera şi-a fluierà,
Mare jele 'n lume-a fa(ce).
Tot pe Ion l-au jelit
Oile cu lânele,
Mieii cu jocurile,
Berbecii cu coarnele.

14. Boala fetei.

Mă dusei pe lângă râu
Cu o seceră la brâu,
La o holdiţă de grâu.
Mă plecai, spicuţ să-mi taiu,
Eu acolo că-mi aflai
Tot o frunzucă de raiu
Şi în două-o despicai,
Şi una 'n sin o puneam,
Şi 'ntr'una mândru ziceam.
Ce voinic mă auzià?
Voinicel păcurărel,
Din vârfuţul plaiului,
Dela stâna craiului.
El la mine şi-a venit
Şi m'a oprit să-i mai zic;
M'a oprit o zi de vară
Să-i mai şuier până 'n sară.
— Ba eu nu ţi-oiu şuierà,
Că mama m'a întrebà:
Gătat-ai, fată, holda?
— Spune-i, mândră, mâne-ta
Că n'ai putut gătà holda;
Coale dela prânzurele[2])
Te-au apucat junghiurele[3])
Pe sub inimioara ta:
N'ai putut gătà holda.
Ea s'a prins şi-a şuierat,

[1]) *copârşeu* (ung. *koporsó*) = coşciug.
[2]) *prânzurele* = dim. din prânz.
[3]) *junghiurele* = dim. din junghiu.

Digitized by Google

Holdița nu o-a gătat.
Și sara dac'a 'nsărat,
Ea acasă și-a plecat.
Și mă-sa o-a întrabat:
— Gătat-ai, fată, holda?
— Eu holda nu o-am gătat.
Cât a fost ziua de mare,
Greu beteșig mă cercară.
Coale dela prânzurele,
M'au apucat junghiurele;
Grele junghiuri m'au luat
Și holda nu o-am gătat.
— Mândra mamii, ce-i mâncà?
— Eu, mămucă, mi-aș mâncà
Groscioraș [1]) cu armurariu,
Cu unt dela păcurariu.
— Culcà-te-ai cu tată-tău!
Bine știu, ce-i leacul tău...

15. Crâșmărița.

Peste munte este-o punte,
Poate trece cel cuminte:
Peste codru este-un podu,
Poate trece care-i lotru.
La capătul podului
Este crâșma vinului.
Vinul cine-l crâșmărea(ște),
Nici mânâncă, nice bea.
Nice bea, nice mânâncă,
Făr' prin casă se preumblă,
Ni, la ușă, ni, la masă!
C'o șirincă de mătăsă;
In cornuri e cu doruri,
Pe margini cu bănaturi,
La mijloc pară de foc,
Pân' ce n'a avut noroc.
Prin casă se preumblà
Și din graiu așà grăià:
— Mămulică,-al meu noroc
L-ai țipat cu ciupa [2]) 'n foc;
Mămulică,-a mea tigneală
O-ai țipat cu ciup'afară:
Mămucă, binele meu
Mers-a 'n lume cu hinteu,[3])
Nu l-oiu mai ajunge eu,
Eu să știu că l-aș aflà,
Duce-m'aș și l'aș cătà.
Eu c'un tălhar m'am iubit,
Și-acela m'a celuit,
Iată-te, unde-am sosit,
Să trăesc din crâșmărit,
Cu sufletul bănuit.

16. Tălharul.

Pe deluț, pe la Fiad,
Merge-un car înferecat.
Dar' în car cine-i culcat?
Un robuț tânăr legat.
Dinapoia carului
Merge-și mama robului,
Tot plângând și suspinând.
Robu-și rupse și-așà zise:
— Taci, mamă, nu suspinà!
Până mi-am fost mititel,
Nu mă 'nvățași plugărel [4]),
Ci mă 'nvățași tălhărel [5]).
Furam legume din grădini
Și custuri dela vecini,
Eu acasă le-aduceam
Și tot ție ți le dam;
Mama bine le-ascundeà
Și zicea că-i bine-așà.
Când am fost de șepte luni,
Cunoșteam banii de buni,

[1]) *groscioraș* = dim. din „groșcior".
[2]) *ciupă* = baie pentru copiii din fașă.
[3]) *hinteu* (ung. *hintó*) — trăsură.
[4]) *plugărel* = dim. din „plugar".
[5]) *tălhărel* = dim. din „tălhar".

Digitized by Google

Când eram de şepte ai,
Ştiam furà boi şi cai,
Când am fost de doisprezece,
Ştiam şi Dunărea trece,
Tot cu cai, câte cu zece.
Nu-ţi ajute Dumnezeu
Cum mi-ai mâncat capul meu!
Capul meu tu l-ai mâncat,
Şi jendarii m'au legat,
Şi domnii m'au judecat
Să fiu rob de spânzurat.
Acum vezi, măicuţă dragă,
Unde funea mi-o leagă,
Vezi, mamă, destul de bine
Că stâlpul mi-e lângă mine,
Dac'am ascultat de tine.
Să mă ierte oarmeghea [1])
Să grăesc cu dumata.
Oarmeghea că l-a iertat
Şi pe mă-sa o-a strigat:
— Vină 'ncoa(ce), măicuţă dragă,
Ca să-ţi şopotesc oleacă.
Ea lângă el a venit,
Dar el nu i-a şoptit,
Ci la capu-i s'a plecat
Şi urechea i-a muşcat.
Dup'aceea şi-a strigat:
— Eu îţi rup urechea ta,
Până nu m'or spânzurà,
Să vadă toată lumea;
Să se 'nveţe tot omul
Cum să-şi crească coconul [2]),
Să-l înfrice mititel,
Să nu fie tălhărel;
Să-l ducă la 'nvăţătură
Şi să-l bată dacă fură.
Vezi, mămucă, dumata
Să-mi fi rupt urechea,
Amù nu m'ar spânzurà.
Atunci domnii s'au îndurat
Şi lui graţie i-au dat,
Pe el nu l-au spânzurat.

[1]) *oarmeghea* (ung. *vármegye*) = comitat, judeţ.
[2]) *cocon* = copil.

Digitized by Google

II. DOINE.

17. De jale.

1

— Păsăruică, păsăreà,
Doară eşti din ţara mea?
Frunză verde ca palma,
Spune-mi ce te-oiu întrebà:
N'ai văzut pe mămuca?
— Eu pe mă-ta o-am văzut
Pită de grâu frământând
Şi cu lacrămi suspinând,
Dupe tine-apoi plecând.
— Spune-aşà către mama:
De mine nu se gândea(scă),
Nu ştiu când oiu înturnà.
Spune-mi ce te-oiu întrebà:
N'ai văzut pe tătuca?
— Pe tată-tău l-am văzut,
Tot murguţul potcovind
Şi din ochi-şi lăcrimând,
După tine apoi plecând.
— Spune către tătuca,
Să nu cerce, să nu plece.
Batăr cât că şi-a cercà,
Pe mine nu m'a aflà;
Ziuca[1])-s la vădurele[2])
Şi noaptea la codru verde,
Şi îmi şuer păsăreşte,
Nime nu se nădăeşte[3])
Ce minune 'n codru este.
—Spune-mi ce te-oiu întrebà:
N'ai văzut pe soruca?
— Pe soru-ta o-am văzut
Cunună verde împletind
Şi din ochi-şi lăcrimând.
— Spune către soruca,
Lase'n foc cununiţa,
Lase-o, nu o 'mpletea(scă),
Că nu mi-e dragă lumea.
—Spune-mi şi tu, puiu de cuc,
N'ai văzut pe-al meu frătiuc.
—Pe frate tău l-am văzut,
Tot struţu 'n cloput[4]) toc-
[mind
Şi din ochi-şi lăcrimând.
— Să spui frătiucului iară
S'aşeze struţul pe-astară,
Că mi-s prăpădită în ţară.
Pruncuţul fără de mamă,
Pleacă 'n lume fără samă;
Pruncuţul fără părinţi
Ca şi pomii desgrădiţi.

[1]) *ziucă* = dim. din „ziuă".
[2]) *vădurele* = dim. din „vad".
[3]) *nădăesc*, mă... = îmi ieau seama.
[4]) *cloput* = dim. din „clop", pălărie.

Digitized by Google

2.

Vine dorul şi mă 'ntreabă:
Ce-s tânără şi beteagă?
Taci, dorule, că ţi-oiu spune,
Câte m'au mâncat în lume,
Şi mai rele, şi mai bune.

3.

Mândru-i codrul cu cărări,
Eu tânăr cu supărări;
Mândru-i codrul şi 'mpănat,
Eu tânăr şi supărat.

4.

Jelcuì-m'aş, jelcuì [1]).
Jelcuì-m'aş munţilor
De dorul părinţilor,
Jelcuì-m'aş florilor
De dorul surorilor,
Jelcuì-m'aş brazilor
De doruţul fraţilor.

5.

Când îmi vin toate în gând,
Mă leagân ca frunza 'n vânt,
Când îmi vin toate în cap,
Mă leagân ca frunza 'n fag
Şi ca omul cel săleac.

6.

Hei tu mămulica [2]) mea,
De-ai fi ştiut, cui mă faci,
M'ai fi dat hrană la raci.
De-ai fi ştiut, cui mă creşti,
M'ai fi dat hrană la peşti.
Nu m'ai fi crescut tu mare
Să fiu tot cu supărare.
Poate, mamă, m'ai făcut
Pe cea margine de mal,
Să trăesc tot cu amar;
O' tu doară m'ai făcut
Sub tufă verde de nuc,
Să trăesc cu amar mult.
De jelea inimii mele,
Plâng pietrile pe vălcele
Şi fagii pe delurele. [3])

7.

Care omuţ [4]) hore(şte) mult,
Zic oamenii cà-i bolund.
Dară el nu e bolund,
Da-i mâncat de amar mult.
Omul cu năcazuri grele
Nici trăeşte, nice piere.

8.

Măritatul nu-i noroc,
Că bărbatu-'i sbiciu de foc;
Măritatul nu-i tigneală,
Că bărbatu-'i foc şi pară.

9.

Mâncată-s-Doamne, de rele,
Ca şi iarba de viţele,
Şi-s mâncată de streini
Ca iarba de boi bătrâni.

10.

Hei, tu măiculiţa mea,
Pentru-acea mi-e lumea rea:
Când pe mine m'ai făcut,
C'un picior m'ai legânat,
Cu gura m'ai blăstămat.
Blăstămul maicii prin plâns,
De mine tare s'a prins,
Blăstămul prin supărare,
De mine s'a legat tare.

---

[1]) *jelcuì* = jeluì.
[2]) *mămulică* = dim. din „mamă".
[3]) *delurele* = dim. din „deal".
[4]) *omuţ* = dim. din „om„.

Digitized by Google

Măicuţă m'ai blăstămat:
De-oiu murì, — să mor în [foc,
De-oiu trăì,—să n'am noroc;
De-oiu murì, — să mor în [pară,
De-oiu trăì, — să n'am tig- [neală;
Unde-oiu prânzì, — să nu [ciiu[1])
Unde-oiu cinà,—să nu mâiu.
Şi blăstămul de părinte
E ca focul cel fierbinte,
Şi blăstămul de măicuţă,
Cum te-ar arde în păruţă[2]).

11.

Foc te-ar bate, liliac!
Ce-ai mâncat frunza din [fag?
N'ai lăsat-o să mai crească,
Ai mei părinţi să trăeşcă,
De-aş aveà mamă şi tată,
Aş trăì ca banu 'n ladă:
Dar părinţii mi-au murit,
Trăesc ca banul mulit,
Şi eu părinţi n'am de mult,
Şi-s ca banul cel pierdut;
Şi eu părinţi n'am de loc,
Trăesc ca banul pe foc.
Săraca măicuţa mea,
Mult m'a mai doicit şi ea.
Eu i-am supt ţâţa 'n nimică,
Să fiu la streini slujnică.
Streinul până îşi cină,
Eu îs sfeşnic şi lumină.
Dacă gata cu cinatul,
Eu li-aştern, mamucă, patul,
Ieau cuţitul să-mi taiu pită,
Văd, din ochi lacrimi că-mi [pică,
Eu şohan nu cin la masă,
Fără cin plângând prin casă,
De lacrimi n'aş băgà samă,
Le-aşi şterge cu cea nă- [framă,
Dar mi-e milă de obraz,
Că rămâne fript şi ars.
Care prunc n'are măicuţă,
Să moară până-i la ţâţă.

12.

Vai de lin şi de pelin,
Şi de omul cel strein.
Hodina dintre streini
E ca umbra cea de spini:
Vrei să te ascunzi de soare
Şi spinii te 'mpung mai [tare,
Nice cât n'ai alinare.

13.

Săracul omul strein
Mult trăeşte cu suspin,
Biată inimă streină
Mult jeleşte şi suspină.

14.

Streină streinătate,
Nu mă 'nstreinà departe,
Că n'am surori să mă cate,
Nici fraţi să-mi trimeată [carte.

15.

Decât în ţară streină
Cu pită de grâu amână,
Mai bine-i în satul meu
Cu pită de mălaiu[3]) rău.

16.

Bată-te, ţară streină,
Cum mi-ai făcut barba lână!
Şi mustaţa mi-e cam groasă,
Şi nu m'or cunoaşte-acasă.

---

[1]) *ciiu* = cinez.
[2]) *păruţă* = dim. din „pară".
[3]) *mălaiu* = porumb, păpuşoiu.

Digitized by Google

17.

Pe un deluţ cu arini
Se 'ntâlniră doi streini,
Doi streini înstreinaţi
Din două ţări adunaţi
Şi s'au prins c'or fi fărtaţi.

18.

Cine n'are nici un dor,
Mult trăeşte pe uşor;
Cui i-e dor de a lui ţară,
Mult i-e vieaţa amară.

19.

De-ar şti pruncul când se naşte,
Câte rele l-or mai paşte,
N'ar mai suge ţâţă dulce,
Ci-ar murì şi 'n raiu s'ar duce.
Pruncul, când naşte, de-ar şti,
Câte are de-a păţi,
Petrecând cu streinii,
Murì-ar şi n'ar trăì,
Şi în lume n'ar bidì.[1])

20.

De când trăesc cu năcaz,
Piere-mi floarea din obraz,
De când trăesc cu urît,
Mi-e obrazul pămânţit.

21.

Un dor trece, altul vine,
Dorul şi jelea-i cu mine.
Fă-mă, Doamne, o rânduneà
Să mă duc în ţara mea,
Fă-mă, Doamne, puiu de cuc,

22.

In ţara mea să mă duc.
Bată-te focul urît,
Mult mi-ai fost rânduluit;[2])
Bată-te focul năcaz,
De tânăr în tine-am tras:
Bată-te focul bănat,
Mult mi-ai fost tu mie dat
Să trăesc înstreinat.

23.

Tu, mamă, când m'ai făcut,
Apă 'n cofe n'ai avut,
Nici afară n'a fost soare,
La inimă rău mă doare!

24.

Frunză verde de-aghistină,[3])
Atâta mi-s de streină,
Suflă vânt şi mă clătină,
Ca pe pom din rădăcină,
Dacă mi-s pruncă streină.
Numai eu de mi-aş aveà
Un măr verde 'n grădineà
Şi o dulce surореà,
N'aş fi aşà streineà;
Un măruţ verde 'n grădină
Şi-o soră dulce vecină,
Nu mi-aş fi aşà streină;
Un măruţ verde rotat
Un frătiuc cu mine 'n sat,
Nu mi-aş trăì cu bănat.

25.

De pizmaşi plinu-i satu',
Frate n'am numai unu;
Ce m'oiu face, la focu'!
De pizmaşi plină-i lumea,
Soră n'am numai una,
Ce m'oiu face, la biata!

[1]) *bidesc* = necăjesc, trăesc cu chiu, cu vai.
[2]) *rânduluesc* (ung. *rendel*) = orânduesc.
[3]) *aghistină* = castană.

Digitized by Google

26.

Streinul de-ar avea cum,
Călcà-te-ar cu caru 'n drum,
Te-ar face tină şi scrum.
Streinu-l-alegi de frate,
Da-i strein până la moarte.

27.

Care-şi lasă satul lui,
Ardă-l para focului,
Da nu-l ardă tare rău,
Că mi l-am lăsat şi eu.
Ardă-mă între hotare,
Să mă facă scrum şi pară;
Cu spini şi cu păducei,
Că mi-am lăsat fraţii mei
Şi m'am despărţit de ei.

28.

Crâşcă iadul şi mă cere,
Eu, singură, nu pot merge.
Taci, iadule, nu crâşcà,
Pustiitul te-ar mâncà!
Nu crâşcà asupra mea.
Că eu am cu ce te-umpleà:
Cu juraţi, cu jurătoi,[1])
Cu aschiuţi,[2]) cu aşchiutoi.[3])
De-a mai fi undeva loc,
Merge-a domnul pătrupop;[4])
De-a fi hiea undeva,
Merge-a doamna Marişca;[5])
De-a mai fi loc gol în tine,
Da-ţi-iou stăpâni şi stăpâne,
Da-ţi-oiu fini şi da-ţi-oiu [fine,
Da-ţi-oiu nănaşi şi nănaşe,
Da-ţi-oiu moşi şi da-ţi-oiu [moaşe.
Mult mă judecă o samă,
Că mi-s coită[6]) şi duşmană;
Nu mă lasă, la focul!
Judecà-m'a judeţul,
Când oiu merge la dânsul,
Unde-a merge tot omul.
Când oiu trece pe la vamă,
Sufleţelul da-mi-a samă.
Cu oamenii nu gâcesc,
Ori cum mă prăbăluesc.
De merg fuga,— mă măresc,
De merg încet, — mă'ndâr- [jesc;
De merg cu capu'n pământ,
Zic că umblu tot durmind;
Dacă-mi ţin capul mai drept,
Zic că pe badea-l aştept;
De mă uit cătră dreapta,
Zic că vreu a înşelà
Pe bărbatul alteia;
Cătră stânga când mă uit,
Zic că vreu să mă sărut,
Şi cu lotru şi cu mut,
Că pe mut îl celuesc
Şi pe lotru îl iubesc,
De pe ei bine trăesc.
Lumea, de-ar luà sama,
De-aceste n'ar cuvântà,
Ci s'ar uità la dânsa
Şi nu m'ar tot judecà.
Cunosc eu că mi-s greşită,
Da lumea nu e mai sfântă;
Cunosc eu că-s lunecată,
Da' şi lumea nu-i curată,
Că-i boghet[7]) de blăstămată,
Nu-i sfântă precum s'arată;
Nu-i sfântă precum se ţine,
Că-i mai rea şi decât mine.
Văjitu-s'a când şi când,
S'a văjit de-am şi greşit,
Dar iară m'am pocăit.

[1]) *jurătoiu* = format din „jurat".
[2]) *aşchiut*, (ung. *eskŭdt*) = ajutor de jurat.
[3]) *aşchiutoiu* din *aşchiut*.
[4]) *pătrupop* = protopop.
[5]) *Marişca* (ung. *Mariska*) = Mărie.
[6]) *coită* = nevastă cochetă.
[7]) *boghet, bugăt* = destul.

Digitized by Google

Eu cunosc oameni cinstiţi,
Decât mine mai greşiţi,
Şi de mine nu-s grăiţi,
Doară că-s afurisiţi.
Ţine, Doamne, judecată,
Să văd, domnii cum se poartă:
Numai atâta doresc,
Numai să văd ce plătesc
Ceia ce mă ocărăsc.

29.

Busuioc ales pe masă,
Rămâi, maică, sânătoasă,
Dacă n'ai fost bucuroasă,
Să mai şed la tine-acasă.
Busuioc mai gozuros, [1])
Rămâi, tată, sănătos,
Dacă n'ai fost bucuros,
Să mai fim precum am fost.

30.

M'ai dat, maică, tânereà,
Nu ştiu, lumea ce plăte(şte)
Şi năcazurile 'n ea,
Nice de fetia mea.
Nu m'am gătat de crescut,
Şi, mămucă, m'ai vândut.
Nu ţi-am fost de rău la casă;
De ce m'ai făcut mireasă?
— Eu, fata mea, te-am vândut,
Că Dumnezeu aşà-a vrut,
Nu că doară mi-a plăcut.

31.

Mamă, hai, şi mă petreci,
Batăr grădina mă treci,
De nu toată, — jumătate,
Să nu-mi par'aşà departe.
— Te-a petrece soacră-ta,
De-amù ea ţi-a fi mama.

18. De dragoste.

1.

Mândră, cum ne-am iubit noi,
Nu s'au iubit alţii doi.
Şi cine ne-a despărţit,
Fie-i moartea de cuţit.
De ne-a despărţit mă-ta,
Sufle-o vântul Vinerea
Până la pod la Ciarda.
De ne-a despărţit o fată,
Cununa să nu şi-o vadă.
De ne-a despărţit fecior,
Fie-i moartea de piştol.
De-i, mândrùle, dela tine,
Sece-ţi carnea de pe şele,
Ca scoarţa de pe nuele,
Cum am rămas eu cu jele;
Şi carnea de pe picior,
Cum am rămas eu cu dor.
Cu dorul, nesărutată,
Ca prunca nelegânată,
Cu dorul, nedrăgostită,
Ca prunca neciupăită [2])
Şi-amù mi-am rămas scârbită.

2.

Frunzulica mărului,
Nu crede feciorului,
Că te pune pe genuche,
Şi ţi-a spune mii şi sute,
Până te scoate din minte;
Şi ţi-a spune câte toate,
Până din minte te scoate.

---

[1]) *goz* = gunoiu (ung. *gaz*); *gozuros* = plin de gunoiu, buruienos, plin de bălării.

[2]) *ciupăit* = îmbăiat.

Digitized by Google

3.

Domnişor dela işcoală [1]),
Vin' acasă şi te 'nsoară
Că şi eu mi-s mărişoară.

4.

Mândrule, de nu-ţi plac eu,
Ni, drumuţul la Vişeu,
Adă-ţi una cu hinteu,
Mai frumoasă decât eu.
La păruţ să fie neagră,
Nime 'n lume nu ţi-o tragă;
Eu-s cu părul gălbior
Şi mi-s dragă tuturor.

5.

Suflă vânt peste pământ,
Iar' îmi vine mândru 'n [gând;
De-ar fi om ca omenii,
Ar veni când l-aş dori.

6.

Fă-te mândruţ, ce te-i fa,
Fă-te mândruţ, floare-[albastră,
În grădină la fereastă;
Că şi eu, mândruţ, m'oiu [face
Un firuţ de ruguţ [2]) sfânt,
M'oiu întinde pe pământ.
Fă-te, mândruţ, ce te-i fa,
Fă-te, mândruţ, floare-[albastră,
Tot în pahar, în fereastă;
Că şi eu, mândruţ m'oiu fa(ce),
Rosmarin verde 'nflorit,
Lângă tine răsărit,
Să vadă că ne-am iubit.

7.

Struţişor [3]) de viorele,
Dulce ţi-e guriţa, lele:
Da' nu-i dulce cum să fie,
Ci-i ca strugurii din vie;
Nici nu-i dulce cum să fie,
Numai cum îmi place mie.

8.

Fă-mă, Doamne,-un cucur-[beu
La mândruţa pe sub brâu,
Să o întreb cum îi place,
Dragostea din ce o face?
Nici din pere, nici din mere,
Ci din buze subţirele,
Din degete cu inele,
Cum îs a' mândruţei mele.
Aşà zău, săracă lele!

9.

Pe cel deal cu siminic
Aşà jelcu' un voinic,
C'a avut drăguţă 'n sat,
Şi ea, zău, s'a măritat,
Nici de ştire că i-a dat.
Focu', rău s'a supărat.
Da' măsa din graiu grăià:
— Nu te tare supără,
C'au mai rămas fete'n sat,
Nu toate s'au măritat.
— Pot fi fete câte frunze,
Dacă nu-s de-a' mele buze.
Pot fi mândre câte stele;
Câte stele sunt pe cer,
Niciuna nu-i ca luna,
Ca luna de luminoasă,
Ca mândra mea de frumoasă.

10.

Mamă, inima mă doare,
Să mă duc în şezătoare;

[1]) *işcoală, oşcoală* = şcoală.
[2]) *ruguţ* = dim. din „rug".
[3]) *struţişor* = dim, din struţ, buchet de flori.

Digitized by Google

Că merge şi mândra mea.
Să văd cu cine-a şedeà?
De-a şedeà cu om de treabă,
Cu trei părţi mi-a fi mai dragă;
De-a şedeà cu-un blăstămat,
Până-i lume, nu o cat.

11.

Doru-mi-e, şi nu mă duc,
Somnu mi-e, şi nu mă culc;
Doru-mi-e, şi duce-m'aş,
Somnu-mi-e, şi culcà-m'aş.
Pe braţele mândruţei.
Că de braţe nu mi-e greaţă,
De-ar fi cât de dimineaţă;
Că de braţe nu mă trag,
De-ar fi râul până 'n prag.
Tot m'aş duce la mândra,
Şi de-aş trece cu luntrea;
Că doruţul mă topeşte
Şi de loc mă veştezeşte.

12.

Ştii tu, mândră, ce ţi-am spus
La culeş de cucuruz:
Să-ţi porţi pana cea roşie,
Să-mi fii dragă numai mie;
Dar ai purtat pană verde,
Să fii dragă cui te vede.
Că eu, cu câţi mă 'ntâlnesc,
Ei toţi şogori mă numesc.
Ajungă-te, mândr', ajungă,
Când a fi pe la ojină[1]),
Să te-aprinzi ca o lumină;
Când a fi la miez de noapte,
Să-ţi vină sudori de moarte.
Când a fi la dimineaţă,
Clopotele te jelească,
Mă-ta 'n casă te tocmească,
Să-ţi aduci tu, mândr', aminte
Că-i blăstăm de oareunde.

18.

Prin grădină, pe cărare,
Pagubă că-i iarbă mare;
Şi nu pot prin dânsa mer(g)e
La a'mele floricele,
Să le moiu cu apă rece,
Doară de dor mi-a mai trece;
Şi cu apă din izvor,
Doară mi-a trece de dor
Şi de tine, bădişor;
Tot cu apă din fântână,
Să-mi treacă de dor de tine.

14.

Mândru şueră Ion
Cu coatele pe oblon;
Mândru şueră Gheorghiţă
Cu coatele pe portiţă,
Să mă duc să-i dau guriţă.

15.

Bade, bădiuluţul[2]) meu,
De ţi-e voia să mă laşi,
Spune-mi verde în obraz.
Ne-am iubit dintr'un inel,
Ne-om lăsà din puţinel;
Ne-am iubit dintr'o verigă,
Ne-om lăsà dintr'o nimică.

16.

Hei, tu mândruluţule,
Eu am fost ca şi o cruce,
Ţi-ai căutat alta mai dulce;
Eu am fost ca şi o fragă,
Ţi-ai căutat alta mai dragă;
Eu am fost ca şi o floare,
Nu ca cea hâdă putoare!

17.

Mândră, inimă de câne,
Lăsă-mă, dacă nu-i bine;

[1]) *ojină, ujină* (ung. ozsona) = chindie.
[2]) *bădiuluţ* = dim. din „bade".

Digitized by Google

Mândră, inimă de drac,
Lasă-mă, dacă nu-s drag.

18.

Dat-am mână cu cucul,
Las pe mândra la dracul;
Dat-am mâna cucului,
Las pe mândra dracului.
— Mândruluţ dela poiată,
Turtele de grâu te bată,
Şi horinca pipărată,
Ce o beam noi la olaltă,
Când şedea-i la noi pe şatră.

19.

Bată-l biata pe mândru,
Mult mă uscă cu doru
Nu mă lasă la focu!
Amù-i cruce ameazăzi,
Cu mândru n'am fost astăzi;
Amù-i minten la ojină,
Cu mândru n'oiu fi la cină.

20.

Soarele-i la prânzişor,
N'am dat gură lui Todor;
Soarele-i la ojiniţă [1])
N'am dat gură lui Gheor-[ghiţă.

21.

Ce haznă [2]) ai de oşcoală,
Dacă n'ai o drăgucioară,
Să te ţină sara 'n poală
Şi să-ţi deie gurioară!
Ce haznă ai de condeiu,
Dacă şezi pe canapeiu [3])
Şi de dorul mândrei piei!

22.

Mult mă uit şi nu mai văd,
Cel ce dă guriţă 'ncet;
Mult mă uit şi nu mai vine,
Cel ce dă guriţă bine.

23.

Tu te duci, bădiţă duci,
Da' dorul de ce mi-l duci,
Mi-l-ai trimes, bade, mie
Pe două frunze de vie:
Şi-amù iar' îl iei 'napoi
Şi laşi năcazul la noi.

24.

Eu îs fată desmierdată,
Nu-s cu dorul învăţată.
Spune-mi, bade, dar'ales:
Ieai-mă după cules?

25.

Busuioc, floare cătată,
Vină, mândră, de-mi arată,
Unde ne-am iubit odată?
Că de când ne-am despărţit,
Dorul m'a îmbătrânit.
Săraci, cărările mele,
Cum umblă mândra pe ele,
Tot plângând şi suspinând
Şi la mine tot gândind!

26.

Trimesu-mi-a mândrul carte
Să-i cos cămeşi înciurate [4]),
Cum coase sora la frate.
Şi eu i-am răspuns pe nori,
Să-mi ieaie cârpă cu flori,
Cum ieau fraţii la surori.

---

[1]) *ojiniţă*, = dim. din „ojină“, chindie.
[2]) *haznă* = folos.
[3]) *canapeiu* = canapeà, divan.
[4]) *înciurez* = fac ciur, un fel de ghergheţ.

Digitized by Google

27.

Du-te, mândră, unde-i vrea
De mine cuvânt n'aveà:
Du-te, mândră, unde-ţi [place,
De mine cuvânt nu face.

28.

Molidaş de pe Iza,
Lasă-mă sub umbra ta,
Pe mine cu pe mândra,
Că nici un păcat n'om fa(ce),
Fără cât ne-om sărutà.
— A umbră nu v'oiu lăsà;
Cât cuprind umbrele mele,
Nu s'au făcut fapte rele.

29.

Busuioc de vârf ciuntat,
Dorule, te-am aşteptat,
Şi-asară, şi alaltă sară,
Cu cină şi cu lumină
Şi cu dor dela inimă.
Dac'am văzut că nu vii,
Pusei dorul căpătâiu,
Cu dragostea mă 'nvălii;
Focu', bine hodinii!

30.

Lasă, lasă, măi bădiţă,
Că nu mi-ai fost cu credinţă;
Că pe mine m'ai lăsat
Şi pe alta ai luat.
Tu ai făcut nedreptate,
Dumnezeu sfântu' te-ar bate!
Că la noi tu ai umblat,
Cu tine m'am învăţat;
Imi aduceai pere, mere
Şi tot ziceai că m'ei cere.
Spusu-ţi-am eu, bade, ţie;
Cerutu-m'au şi pe mine,
Da 'am aşteptat după tine,
Că tu mult mi te-ai jurat,
N'ai fată pe plac în sat.
Ştii tu, bade, ce ziceai,
Sara când la noi veniai:
Că tu nu t'ei însurà,
De cumva nu m'ei luà.
Pentrucă tu m'ai lăsat,
Eu mă pun la blăstămat.
Nu te-oiu blăstămà mai rău,
Ci te-ajungă dorul meu
La blidul tătâne-tău.
Şi te-ajungă dor cumplit,
Să laşi lingura pe blid[1])
Şi să zici că te-ai hrănit;
Şi te-ajungă-un doruţ mare
Şi să cazi în gălbinare,
Ca şi eu în supărare.
Să cazi în sudori de moarte,
Să nu ai hodină noaptea.
Să te culci şi să te scoli,
Dintr'o boală 'ntr'alte boli,
Până tot vei bugezì,[2])
Doară la minei-i gândì.
Tu de nu-i gândì la mine,
Te-oiu blăstămà cu suspine,
Carnea-a cădeà de pe tine,
Şi-i fi de groază la lume.
Capul tău cel rotunjor
Va fi fără păr şi gol.
Apoi, bade bădişor,
De-i murì, să mori de dor,
Ca să ştie lumea toată,
Ce-i blăstămul de o fată!

31.

Suflă vântul de pe deal,
Şi-mi aduce dorul val.
Bate vântul vâjâieşte,
Dorul lui mă veştejeşte.
Bate vântul, iarba 'nspică,
Dorul mândrului mă strică.
Bate vântul iarba culcă,
Dorul mândrului mă uscă.

[1]) *blid* = strachină.
[2]) *bugezesc* = mă fac buged, umflat la obraz de boală ori de somn.

Digitized by Google

32.

Auzit-am, mândră, eu,
Că te ţine mă-ta rău,
Pentrucă te iubesc eu.
Spune, mândră, mâne-ta
Să 'ngrădească grădina,
Tot cu lin şi cu pelin,
Ca noi să nu ne 'ntâlnim,
Mai mult să nu ne iubim,
Să-i fie voia deplin.
In grădin' o strungă lasă,
Tot pe drep a voastră casă;
Aşà, mândră, te-oiu vedeà,
Noi, mândră, ne-om întâlni,
Dorul ni l-om potoli;
Sâmbăta câte odată,
Dumineca ziua toată.

33.

Mândruluţ, floare domnească,
Dumnezeu mi te trăeascâ.
Vină la noi, n'aveà grije;
Mama, câte-a isprăvi,
Pe noi nu ne-a despărţi,
Că eu tot a ta oiu fi.

34.

Tu, mândrule, tu ai fost,
Asară la gardul nost';
Eu, mândruţ, te-am cunoscut,
Cu capul când mi-ai făcut,
Să mă duc să te sărut.
Tu, mândrule, tu erai,
Asară când şuierai;
Eu, mândruţ, te-am cunoscut,
Pe la noi când ai trecut,
Da nu m'a lăsat mama,
Să mă duc la dumata,
O leac' a te sărutà,
Să-mi mai stâmpăr inima.
Vină, drăguţ, mai astară,
C'om fi la olaltă iară.
După şoprul [1]) cel de fân
Ne-om sărutà câtilin
Şi ni-a fi voia deplin.

35.

Zis-ai, mândră, că-i venì
Pe valea cu vişinii;
Şi-ai minţit, că n'ai venit,
Numai cât m'ai celuit.
Celueascâ-te lumea,
Cum mi-ai celuit [2]) mintea;
Celueascâ-te corbii,
Cum mi-ai celuit ochii.

36.

Mândruluţ, floare domnească,
Toată lumea te urascâ,
Pân' ce te-ai dus la Parasca.
Sus e cerul de pământ,
Mulţi oameni de câne sunt,
De câne-i şi mândrul meu.
El gânde(şte) că nu ştiu eu;
Da' eu ştiu boghet de bine,
Că tu, bădiţă, eşti câne,
Şi 'ncă pui vina pe mine,
Ca să te scoţi din ruşine.

37.

Bată-te, mândrule, bată
Dragostea adevărată,
De şepte ori dup'olaltă;
Cearcănul de p'ângă lună
Şi dreaptatea mea cea bună,
Cearcănul de p'ângă soare
Şi dragostea mea cea mare,
Veci să n'ai astâmpărare.
Mâncà-te-ar, mândrule,-a-
[marul
Când vei merge 'n drum cu
[carul;
Şi carul să ţi se strice,
Multă trudă te mănânce.

[1]) *şopru* = şopron de fân.
[2]) *celuesc* = înşel.

Digitized by Google

38.

Hei, tu mândruluţule,
Murì-ai neînsurat,
Cum mă laşi tu cu bănat;
Şi să mori, fără spovadă,
Cum mă laşi tu supărată.
Mândruţ, nu te-oiu suduì,
Nici bine nu ţi-oiu gândì,
Că m'ai putut celuì.
Mai rău nu te-oiu blăstămà,
Făr' să-ţi crepe inima,
Că mi-ai celuit mintea.

39.

Frunză lată, cât palma,
Scârbită mi-e inima,
Nu-i doftor să o tocmea(scă);
Nici doftor, nici împărat.
Fără cine o-a stricat;
Nici doftor, nici doftoriţă,
Făr' mândrul cu-a lui gu-
[riţă.

40.

De-ai fi, mândră, de Român,
Ţi-aş purtà doruţu 'n sin;
Dar, mândră, eşti de Ar-
[mean,
Nu ţi l-oiu purtà şohan.[1])

41.

De-ai fi, mândră, de 'm-
[părat,
Nu-mi trebe-al tău sărutat,
Dac' odată m'ai lăsat.
De-ai fi, mândră, de vlădic,
Nu-mi mai trebe-al tău iubit,
C'odată m'ai celuit.

42.

Tu, mândrucă, ţi-ai gândit,
C'oiu fi tare bănuit
Şi oiu bea apă din tău
Şi-oiu murì de dorul tău;
Eu beu apă din izvor,
Şi de tine nu mi-e dor,
Că n'ai fost mare odor;
C'ai umblat tot rumenită
Şi cu sugnă târguită
Să 'nşeli lumea cu frumseţa,
Holteii cu hireşeţa[2])

43.

Mândruluţ cu păr sucit,
După tine-am nebunit;
Şezi la noi, dac'ai venit,
Nu mă lăsà de urît.
Mândruluţ cu păr tăiat,
După tine-am căpiat,
Şezi la noi, dac'ai întrat,
Nu mă lăsà cu bănat.

44.

Frunză verde, iarba creşte,
Om cu om trage nădejde,
Numai eu şi cu mândra
Nu ne tragem nădejdea,
De Duminecă sara.

45.

Pare-mi, mândră, că te văd
Prin pădure prin făget,
Aducând borcut şi mied[3]).
Pare-mi, mândră, că te-aud
Pe plăiuţ[4]) pela Ieud,
Aducând vin şi borcut.
Frunză verde ruptă 'n trei,
Cată mândra cu bobii
Şi lacrimă cu ochii.

46.

Hei, tu mândruluţule,
Ce haznă că mă mângâi,

[1]) *şohan* = niciodată.
[2]) *hireşeţă* frumuseţe.
[3]) *mied* = băutură făcută din miere.
[4]) *plăiuţ* = dim. din plaiu.

Digitized by Google

Tot cu miere de gutuiu,
Dacă la mine nu vii.
Ce haznă că m'amăgeşti
Cu mere roşii domneşti,
Dacă la noi nu soseşti.

47.

De când mândrul mi s'a dus,
Struţuc verde nu mi-am [pus;
De mi-am pus cândvà odată,
Şi atunci creangă uscată,
Să vadă că-s supărată,
Pentru mândru, nu de alta,
De când te-ai dus, bădicele,
N'am pus la grumaz măr- [gele,
Nici pe degete inele.

48.

Hei, tu mândruluţule,
De mâncare nu mi-e rău,
Nici de lucru nu mi-e greu,
Da! mă strică dorul tău;
Scârba 'n casă mă păzeşte,
Dorul nu mă 'ngăduieşte.

49.

Vine mândrul cel mieriu
Cu murguţul dela râu;
Cu murgul venind în copce[1])
Cu mine grăind în ponce[2]),
Cu murgu 'n copce venind,
Cu mine 'n ponce grăind.
— Hei, tu mândruluţule,
Nu mână murguţu 'n copce,
Nu grăi cu mine 'n ponce!
Mână murgul mai linuţ.
Grăi(eşte) cu mine mai [blânduţ,
De gândeşti să-mi fii drăguţ.
— Frunză verde şi-o dut- [cuţă,
Nu stă lumea 'ntr'o drăguţă,
Nici în tine, mândruluţă.
— Frunză verde şi-un bă- [nuţ,
Nu stă lumea 'ntr'un drăguţ,
Nici în tine, mândruluţ.
M'oiu duce pe prund în jos,
Şi mi-oiu află mai frumos,
Şi n'a 'mblà tot mânios.

50.

Ştii tu, mândruţ, ce ţi-am spus
La vraniţa cea de sus:
Eu, decât că te-oiu vedeà,
Cu cine nu mi-a plăceà,
Mai bine de te-aş vedeà
Murguţ roşu potcovind,
Mâne 'n cătane plecând
Şi 'ntr'un an în pat zăcând.
Nici eu, mândruţ, n'am [şezut.
Cu cine nu ţi-a plăcut;
Nici eu, mândruţ, n'am grăit
Cu cine tu n'ai voit.

51.

Şezi, mândruţ, pe şatr' a- [fară,
Dacă n'ai venit asară.
— Noapte bună, mândra [mea,
De ast'ară încoaleà
Poţi şedeà cu cine-i vrea,
Că şi eu oiu face-aşà:
Poţi şedeà cu cine-ţi place,
Că şi eu aşà mi-oiu face.
Şezi, mândră, cu cine-ţi [place,
Mânurile nu te-or trage,
Şi ochii mei ţi-or da pace;

[1]) *copcă*, pl. *copce* = copcie, cârlig.
[2]) *a grăi în ponce* = a se împotrivì, mai mult în batjocură.

Digitized by Google

Ochii mei nu te-or vedeà,
Poţi şedeà cu cine-i vrea.

52.

Pe plăiuţ, pe colnicuţ
Merge mândra la drăguţ.
Amână-i ulcior cu bere,
In poală turtă cu miere.
— Hei, tu mândruluţule,
Să trăeşti, şi na, şi bea
Tot pentru dragostea mea.
— Hei, tu mândruliţa mea,
Nici oiu bea, nici oiu mâncà,
Până ce te-oiu întrebà:
Câţi voinici te-au sărutat,
De când m'am dus eu din [sat?
— Câţi au fost harnici ca [tine,
Toţi m'au sărutat pe mine.
— Na, mândruţă, zece zloţi,
Şi-mi spune drăguţii toţi.
— De mi-ai da şi zece lei,
Nu mi-oiu spune mândrii [mei.
Eu la joc am fost jucată
Şi'n guriţă sărutată.

53.

Mândruluţ cu părul creţ,
Toată noaptea te visez;
Mă trezesc, nu te găsesc,
Cu perina mă sfădesc,
Văd bine că buiguesc! [1])

54.

Hei, tu mândruluţule,
Când cu tine mi-am şezut,
Noapte-a fost, nu s'a văzut,
Amù-i ziuă şi te văd,
Cu tine nu-i mod să şed.

55.

Sărutatul tău, nebune,
Cum m'ai unge cu cărbune;
De cărbune m'oiu mai şterge,
De doruţul tău nu-mi trece.

56.

Somnu-mi-e şi nu mă culc,
Doru-mi-e şi nu mă duc;
Somnu-mi-e şi m'aş culcà,
Tot aştept, doar' a picà
Mândruţul de undevà.

57.

Câtu-i Maramureşul,
Nu-i hore ca şuerul,
Nici fecior ca şi mândrul.
Din paşi merge cătuneşte,
Clopu-l poartă boiereşte,
Cine-l vede,-l şi iubeşte;
Dară să nu-l iubesc eu,
Că m'ar bate Dumnezeu!
Că-i frumos ca o cătană,
La faţă-i ca o icoană,
Clopuţu-i e 'nşinurat [2])
De bumbuşte [3]) 'ncunjurat;
Bumbuştele-s de argint,
Şinorul e împletit,
Ca la tist din reghemânt [4]).

58.

Hai, mândrucă, să fugim,
Pe din sus de ţintirim,
De coconi să ne ferim;
Că coconi-s slabi de minte,
Şi ne-or scoate la cuvinte.

59.

Mândruluţ, la casa ta,
Strângă-se toată lumea,
Cum mi-ai rupt tu inima!
Mândruluţ, pe dumata

[1]) *buiguesc* = băiguesc.
[2]) *înşinurat* = cu găitan, cu şnur.
[3]) *bumbuşcă* = ac cu gămălie.
[4]) *reghemânt* = regiment.

Digitized by Google

Numai eu te-aş spânzurà,
Cu funea painjenului,
De trupina cimbrului,
Să se mire mic şi mare,
Ce mai face dragostea,
Când voeşte-a se lăsà.

60.

Pe dealul Săcelului,
Vine-mi dorul mândrului.
Aşà vine de fierbinte,
Să stau pe loc, m'aş aprinde.
Dar cu-atâta am noroc,
Că mă duc, nu stau pe loc.
Suflă, vântule, pe peminte,[1])
Scoate-mi pe mândru'nainte,
Că de doru-i m'oiu aprinde.
Pădurice de brad mare,
Scoate-mi pe mândru'n că-
[rare;
Pădurice de brăduţ,
Scoate-mi pe mândru'n dru-
[muţ,
Că eu mor de-al lui doruţ.
Pădurica cea cu brad,
Drăguţu'n drum i l-a dat,
Şi dacă s'au adunat,
Ea din graiu că şi-a strigat:
— Mândruluţ cu păr negruţ,
De trei ani mi-ai fost drăguţ,
Amù merge-al patrulea,
Bine văd că ne-om lăsà.
De m'ei luà, bine-i fa,
De nu, 'n calea ta n'oiu sta;
De m'ei luà, bine-a fi,
De nu, eu nu te-oiu silì,
Calea nu ţi-oiu oprì.

61.

Auzit-am, auzit,
Ieri asară pe la sfinţit,
C'or sculà domnii iobagii,
Şi-or tăià codrii cu fagii,
Şi s'or despărţì toţi dragii.
Pe mine şi pe mândra
Despărţi-ne-a mortiţa,
Dară alţii ştiu că ba.

62.

Săracul mândruţul meu,
Cât de bine-l iubesc eu!
Când trage cisma 'n picior,
Gândeşti că-i un domnişor;
Când le trage amândouă,
Gândeşti că-i un struţ cu
[rouă.
Când intră printre feciori,
Gândeşti că-i un struţ de
[flori;
Când se duce printre fete,
Gândeşti că-i rosmarin
[verde.
Vai şi-amar de-al meu băr-
[bat,
Nu ştiu la ce-am lăcomit,
Nici e omuţ de trăit.
Pare-mi rău şi-s cu bănat,
C'am lăsat rug înfocat;
Lăsat-am rug înflorit,
Şi-am mers după ciung pălit.
Lăsà-oiu ciunguţu 'n pară,
Duce-m'oiu la ruguţ iară.

63.

Când eram la mama mea,
Eram puiu de turtureà;
De când îs la mama lui,
Nici îs turtureà, nici puiu,
Făr' muierea nimănui.

64.

Hei, tu mămuleana mea,
De ţi-a fost drag a trăi,
La urît nu mă silì;
De ţi-a fost dragă lumea,
După urît nu mă da.
De m'ei da după urît,

[1]) *peminte* = pământuri.

Digitized by Google

Blăstămà-te-oiu şi'n pământ;
De m'ei da după om drag,
Şepte sărindare-ţi fac,
Patru eu şi trei mândrul,
Să te primea(scă) pământul;
Trei mândrul şi patru eu,
Să te ierte Dumnezeu.

65.

Cu urîtu'-aş tot trăi,
Numai noptea de n'ar fi;
Ziua-i mare şi se duce,
Sara vine să se culce.
Decât cu urîtu 'n casă
Mai bine cu boale 'n oase.
De boale popa ceteşte,
De urît nu pomeneşte;
Din boale popa te scoate,
Dela urît nu te poate.

19. Ostăşeşti şi voiniceşti.

1.

Hei, săracul cătana,
Când aude el doba[1])
Pe uliţă de-a dreapta,
Incepe a lăcrimà.
De-ar plouà ploaie cu foc,
Lui cată a sta în loc;
De-ar plouà ploie cu sânge,
El cú umerii tot strânge.

2.

Hei, tu mămuluca mea,
Când pe mine m'ai făcut,
Focu, bine ţi-a parut.
C'un picior m'ai legânat,
Din gură m'ai blăstămat,
Să fiu slugă la 'mpărat,
Să mânânc prifont[2]) uscat,
Cu piciorul frământat.

3.

Pe din sus de Baia-Mare
Trece-un căpitan călare,
Cu trei sute de cătane;
Căpitanul şuierând,
Şi cătanele plângând.
— Ce plângeţi, voi fecioraşi?
Ştiut-aţi, bugăt de bine,
Când aţi dat mâna cu mine,
Că mergeţi pe ţări streine;
Nici veţi mulge oi la stâni,
Nici veţi così prin grădini;
Nici veţi così printre fagi,
Nici veţi aveà mândre dragi.
Ştiut-aţi bugăt de bine,
Când aţi dat mâna cu mine,
Că-ţi murì fără lumină;[3])
Fără lumină de său,
Fără om din satul tău;
Fără lumină de ceară,
Fără om din a ta ţară:
Fără pânză pe obraz,
Fără scânduri de sălaş![4])

4.

Când în cătăne-am plecat,
Lăsai holde mititele
Şi cocoane frumuşele;
Napoi când mi-am înturnat,
Aflai holde secerate,
Cocoanele măritate.
— Na, sărută-mă, fărtate,
Dac'ai fost prin ţări, departe!

5.

Pân'am fost la mama mea,
Eram floare după masă,

[1]) *dobă* = tobă.
[2]) *prifont* = profunt, pâne neagră, proviziune.
[3]) *lumină* = lumânare.
[4]) *sălaş* = coşciug.

Digitized by Google

Rosmarin verde 'n fereastă;
De când îs al Neamţului,
Eu îs floare după uşă,
Rosmarin verde 'n cenuşă.

6.

Hei, tu mândrulica mea,
Peste-o lună şi trei zile
Fi-va mare despărţire,
Despărţire cu bănat,
Că mă duc, mândră, din sat.
Da' de tine nu-i prea rău,
Că rămâi în satul tău,
Cu mă-ta, cu tată-tău;
Iar' de mine nu-i prea bine,
Că mă duc în ţări streine,
Unde nu cunosc pe nime.

7.

Rosmarin verde crengos,
M'ai făcut, maică, frumos,
Neamţului de bun folos.
Când am fost maicei mai drag,
M'a jurat Neamţul sub steag;
Când am fost maicei mai dulce,
M'a jurat Neamţul sub cruce.
Aşà rău că m'a jurat,
De m'am tare depărtat,
Jos la ţară, la 'mpărat.
Lăsai coasa pe cheotoare
Şi drăguţa ca şi-o floare.
Rămâi, mândră, sănătoasă,
Că eu mă duc de acasă;
Da' nu mă duc pe trei zile,
Da' mă duc să bat ţările.
Că vai, săracul cătana,
Dacă-i vine porunca,
De-ar plouà ploaie cu foc,
Lui îi cat' a sta în loc:
De-ar plouà ploaie cu sânge,
Numai suspină şi plânge.
Când Neamţul îi porunceşte,
Nici de apă nu-i tihneşte,
Că şi apa-i pare-amară,
Dacă-i din streină ţară.

8.

Sub poale de codru verde
Pititea zare se vede.
Da' la dânsa cine şede?
Şede-un fecior necăjit,
Din cătănie fugit.
Mândra lui la el se duce,
El din graiu aşà îi zice:
— Hei, tu mândrulica mea,
Petrec lumea cu năcaz,
Şi cu lacrimi pe obraz.
Da' de lacrimi nu bag samă,
Că le şterg cu cea năframă,
Da' mi-e milă de obraz,
Că rămâne fript şi ars.

9.

Morţii, morţii tăi, birău,[1])
Cum m'ai scos din satul meu!
Nu m'ai scos când am fost mic,
Ci mă scoţi când îs voinic;
Nu m'ai scos când am supt ţâţă,
Ci mă scoţi când am drăguţă.

10.

Cântă cucu 'n vârf de şură,
Merg feciorii la măsură;
Mierla cântă, cucul cucă,
Toţi feciorii stau de ducă.

11.

Câtu-i lumea dealungul,
Nu-i copil ca Românul,
Tălhar ca şi Ungurul,
Blăstămat ca şi Neamţul

[1]) *birău* (ung. *biró*) = primar, jude.

Digitized by Google

Şi cialău[1]) ca şi Jidul.
— Românu 'n pământ mun-
[ceşte,
Cu grea sudoare trăeşte
Şi pe mulţi flămânzi hră-
[neşte.
— Ungurul tot îţi minţeşte,
Până ce te prăpădeşte.
— Neamţul te duce 'n că-
[tane
Şi te hrăneşte de foame.
— Jidul îţi iea moşia
Şi se urcă pe dânsa,
C'a cuprins'o cu mâzda.[2])
Cum, Doamne-oiu puteà trăì
Cu duşmanii aceşti tri?
Fără-i musai a-i pocnì,
Cu lemnul stejarului
Din vârful Pietrariului,
Până-i vei da dracului
Să şi-i ducă 'n ţara lui.

12.

Frunză verde lată 'n dungă,
Toate plugurile umblă,
Num'al meu şede a umbră;
Şi tânjeaua-i[3]) sub părete
Şi boii pasc iarbă verde.
Pluguţul şede 'n ocol,
Şi casa-i plină de dor.
Eu am fost mamei fecior,
Morţişorii domnilor!
Crescut-am pe sama lor.

13.

Despărţirea-i cu năcaz,
Mă duc, mândră, şi te las.
De-a fi, mândră, pace 'n ţară,
La toamnă veni-oiu iară;
De-a lovì o bătălie,
Ţi-oiu trimete carte ţie;
In mijloc pară de foc,
Pe de margini busuioc,
Dacă n'ai avut noroc,
Să şed la mă-ta 'n grădină,
Să nu calc ţară streină.
A mea inimă-i cu jele
Şi-e legată cu curele,
E legată cu cureà,
Şi-e plină de voie rea.

14.

Măiculiţă, maica mea,
Cămaşa de cununie
Duce-oiu în cătunie.
Pe mâneca de-a dreapta
Să se scrie soruca,
Pe mâneca de-a stânga
Să se scrie mireasa;
Pe stănuţul[4]) dinapoi
Scrie-mi plug cu patru boi,
Pe stănuţul dinainte
Scrie-mi de-a'maichii cu-
[vinte.
Sui, mămucă, 'n cel măr
[dulce
Să vezi Neamţul cum mă
[duce,
Sui, mamă, şi 'n celalalt
Să vezi cum m'am depărtat,
Cu jele şi cu bănat,
Până ce-am ieşit din sat,
Tot horind, de supărat,
Că pe tine te-am lăsat.
Spusu-ţi-am eu, maică, bine,
Să ţii zile pentru mine,
Să nu mă duc dela tine.
Zile, maică, n'ai ţinut,
Şi pe mine mai pierdut;
Că pe mine că m'au dus
La Peşte,[5]) pe apă 'n sus,
Peste-o apă mare, lină,
In ţară, maică, streină;

[1]) *cialău* (ung. *csaló*) = amăgitor, pungaş.
[2]) *mâzdă* = interese, camătă, uzură.
[3]) *tânjeà* tânjeală.
[4]) *stănuţ, stan* — partea din sus a cămăşii, până la brâu.
[5]) *Peşte* = Pesta.

Digitized by Google

Peste-o apă mare, rece,
La mine să nu poţi trece;
Peste-un râuţ rece, lat,
Poţi muri de-al meu bănat.
Poţi-te, mamă, cântà,
Dac'am trecut Dunărea,
Podul la Italia.

15.

Căpitane, bumb[1]) de-argint,
Lasă-mă din reghemânt,
Că văd pe mândra viind,
Tot plângând şi suspinând.
Ştiut-ai, fărtate, bine,
Când ai dat mâna cu mine,
Că nu-i merge 'n şezători,
Nu-i cosi iarbă cu flori,
Nu-i cosi ierbuţă verde,
Nu-i umblà sara la fete.
Că fetele-s cu verigi;
Voi vă duceţi de pe-aici,
Şi mergeţi pe ţări streine
Şi nu-ţi cunoaşte pe nime,
Fără frunza şi iarba,
Care-i pe toată lumea;
Unde nu-i spicuţ de grâu,
Fără sânge până 'n brâu;
Unde nu-i spic de mălaiu,
Fără ţipete şi vai;
Unde nu-i firuţ de iarbă,
Fără sânge până 'n barbă.

16.

Târziu mă luai pe samă,
Că mă iubesc cu cătană.
Nu-i ruşine şi păcat,
C'oiu fi noră la 'mpărat.

17.

Cătunire-aş fără frică,
Dară n'am drăguţă mică,
Până-s pădurile verzi,
Vine carte la honvezi.[2])

18.

Hei, săracii feciorii,
Cum se duc ca şi norii,
La 'mpărat, la 'mpărătească,
Cu trei steaguri de mătasă.
Unu-i roşu ca focul,
Unu-i negru ca corbul,
Unu-i alb ca omătul.
Cel roşu-i de bătălie
Şi cel negru de jelie
Şi cel alb de bucurie.
Plânge, maică, după mine,
Că şi eu plâng după tine.
Plângeţi, fraţi, plângeţi, surori,
Plângeţi, grădine cu flori,
Pângeţi, fete şi feciori;
Plângeţi şi voi, pretini buni,
Ce v'oiu spune, nu-s minciuni;
Plângeţi voi, fete fecioare,
Ca noptiţa după soare.
Plângeţi şi voi, flori de câmp,
De m'aveţi pe mine 'n gând.
Plângă-mă şi verii mei,
Că şi eu plâng după ei;
Plângeţi, voi verele mele,
Dup'al vostru văr, cu jele.
Frunză verde 'n patru dungi,
Plângeţi, câmpuri şi voi,
Lunci,
Că pe voi n'oiu mai umblà,
Nu ştiu călcà-v'oiu ori ba.
Plângeţi toţi, când mă duc eu
Departe de satul meu.
Plângeţi toţi că v'am lăsat,
Tot mă duc cu greu bănat.
Săraca grădina mea,
N'oiu mai umblà veci prin ea,
Că mă duc pe drum făcut,

[1]) *bumb* = nasture.
[2]) *honved*, *honvid* (ung. *honvéd*) = apărător de patrie; miliţie teritorială.

Digitized by Google

N'oiu umblà prin ea mai [mult.
Crească iarbă cât de deasă,
Că eu n'am nădejde-acasă,
Să dau prin iarbă cu coasa.
Creşteţi, flori, cât gardurile
Şi-astupaţi prilazurile;
Şi vă bată vânturile,
Ca pe mine gândurile;
Ori secaţi din rădăcină,
Ca şi eu dela inimă.
Mamă, 'n somn când te visez,
Atuncea mă uşurez;
Dară dacă mă trezesc,
Mai tare mă năcăjesc;
Tot cu tine să grăesc,
Ţie să mă jeluesc,
Câte rele mai păţesc,
Câtă bidă [1]) suferesc.

19.

Săracii pretinii mei,
Cum m'am despărţit de ei!
Nici nu-mi pot ei crede mie,
Că nu ştiu a mea robie,
Nici nu doresc să o ştie.
C'aşà rău, ca 'n cătunie,
Nu mai poate să mai fie,
Numai temniţa 'n robie.
Noapte bună, şi-ai mei fraţi,
Pe mine nu m'aşteptaţi,
Ci cu toţii mă iertaţi.
La toţi mă rog de iertare,
Ca un năcăjit sub soare.
Eu amù mi-ieau „ziuă bună"
Dela soare, dela lună,
Dela neamuri dimpreună.
Dela grădină cu flori,
Dela fraţi, dela surori;
Dela pădurea cu brazi,
Del'ai mei părinţi şi fraţi,
Care rămân supăraţi;
Dela perii cei cu pere,
Del'a' mele surorele,
Că mă plâng tare cu jele;
Dela fir de busuioc,
Dela feciorii din joc,
Dela fir de tămâiţă,
Dela fete din uliţă;
Dela frunza de pe spini,
Dela pretini şi vecini;
Dela boi şi dela plug,
C'amù 'n cătane mă duc,
Poate n'oiu arà mai mult.
Pe-acolo nu mi-oiu arà,
Ci cu puşca-oiu împuşcà;
N'oiu învăţà-a ogorî,
Făr' oameni a omorî.

20.

Eu când mi-am ieşit din sat,
Ochii mei au lăcrimat
Şi din gur' am cuvântat:
— Rămâi, al meu iubit sat,
N'am nădejde de 'nturnat,
Nici prin tine de umblat.
Rămâi, iubita mea ţară,
De-oiu trăi, călcà-te-oiu iară.
Ştiu eu bine c'oiu veni,
Dacă trei ani s'or plini;
Trei ani îs o vreme lungă,
Cine poate să-i ajungă?
Pe-atuncea, şi de-oiu veni,
Tare mi-oiu îmbătrâni,
Nu ştiu cui oiu trebui.

21.

De-ar fi bătut Dumnezeu
Lemnul din leagânul meu,
Să nu se legine nime,
Să păţească ca şi mine.
Focul de l-ar fi mâncat
Ce leagân m'a legânat,
Că tare rău am umblat.
Bătui toate ţările,
Tot zicând din graiul meu:
Adă, Doamne, ceasul meu,
Că mă muncesc tare rău,
De cununa brazilor,

[1]) *bidă* năcaz, pacoste.

Digitized by Google

Tot de dorul fraţilor,
De cununa florilor,
De dorul surorilor.
C'am umblat din ţară 'n ţară,
Ca şi cucul după vară;
Dară ori cât am umblat,
Fraţi şi surori n'am aflat,
Multă bidă m'a mâncat.
Fostu-mi-a şi rău şi bine,
Fost-a vai şi-amar de mine,
Că 'ntre limbile streine
Nu mă mai cunoaşte nime.

22.

Streină streinătate,
Mult mi-ai fost soră şi frate.
De-aş umblà şi cu merinde,
Pe cât soarele cuprinde,
Streinul parte nu-mi prinde.
De-aş merge cât de departe,
Nu-mi aflu surori şi frate,
Şi strein să-mi prindă parte.
Poţi umblà şi cu lumină
Prin ţara care-i streină,
Tot nu afli om cu milă,
Cu iubire de inimă.
Poţi umblà şi 'n lumea toată,
Nu afli mamă şi tată,
Inimă streină dreaptă.

23.

Vinu-mi ori într'uneori,
Să mă suiu pe munţi cu flori,
Să am tufele surori,
Brazii lungi să-i am fraţi dulci;
Să nu şed între streini,
Ca şi floarea printre spini.
De-ar mai şti tătucul meu
Traiul care-l trăesc eu,
Face-şi-ar ochii pârău,
Cum mi-i fac, plângând, şi eu.

24.

Până frunza 'n codru ţine,
Toţi voinicii trăesc bine;
Dacă codrul frunza lasă;
Toţi voinicii trag acasă,
La copii şi la boreasă.
Dacă frunza'n codru-i rară,
Toţi voinicii trag la ţară
Şi s'aşează la hotare.

25.

Frunzulică ruptă'n cinci,
Plinu-i codrul de voinici,
La tot fagul câte cinci,
Lâng' un fag, lângă cărare,
Zace mândra de lângoare.
—Ziua-i mică, frunza pică,
Cum vom trăi, mândrulică?
Noaptea-i mare, iarna-i tare,
Nu-i cum, fără ne-om lăsare.

26.

Codrule cu frunză verde,
Ceţi-oiu spune, nu m'ei crede:
Voia rea cu mine şede.
Vai de mine, scârbitu-s,
Că cu mândra sfăditu-s.
Nu ştiu 'n lume ce m'aş face,
Ca să fac cu mândra pace,
Să vină pe-aici că-mi place.
Nu ştiu 'n lume ce să fac,
Cu mândra să mă împac.

27.

Codrule cu frunza lată,
Pice bruma, nu te bată,
Că mi-ai fost tare bun tată,
Când m'a urît lumea toată.
Codrule cu frunza lungă,
Pice bruma, nu te-ajungă,
Că mi-ai fost bună mămucă,

Digitized by Google

Când am fugit de lumucă[1]).
Codruţ cu frunză domnească,
Gerul nu te prăpădească,
Că eşti casă românească,
Voinicii să se scutească
De domnari şi de jendari
Şi de alţi căpăi[2]) mai mari.
Nu ceri dela noi porţie[3])
Ca şi dela 'mpărăţie;
Şi tu nu ceri sazolic,[4])
Dacă moare vr'un voinic;
Şi tu p'a'tale cătane
Le hrăneşti numai cu carne,
Nu-i scoţi la ibung[5]) afară,
Când e căldura de vară,
Să-i fugăreşti ca să moară.

28.

Codrule, câne prădat,
Pentru-o creangă ce-am [ciuntat,
Tu m'ai dat robuţ legat.

29.

Pe atâta cunosc că-i vară,
Pe-o biată de lozişoară,
Ce-a 'nfrunzit la temnicioară
Şi-o văd pe ferescioară.

30.

De-ar da bunul Dumnezeu,
Să fie pe gândul meu,
Să fie codrul bir ău
Şi frunzuca birăiţă,
N'ar mai fi robi în temniţă,
Nici cealăi mulţi pe uliţă.

31.

Pe deluţ la Călineşti
Răsărit-au flori domneşti.
Pe la noi feciorii fură,
Nu se uită că-i spânzură.
La noi feciorii se bat,
Nu se tem de spânzurat,
Nice de domnul jurat,
Nice de jendari că-i bat.
Pe la noi feciorii-omoară,
Nu se uită că-i spânzoară,
Nici că-i bagă 'n temni- [cioară;
Din temniţă fug afară,
Şi se preumblă prin ţară,
Cu fluerul subsuoară,
Mâncând carne de mioară
Şi furând tot gurioară
Şi câte o domnişoară.

32.

Cântă puiul cucului
In mijlocul codrului,
Aşa-şi cântă de cu jele,
Toată frunza 'n codru piere,
Aşa-şi cântă de frumos,
Toată frunza pică jos.
Cântă cucul pe trupină,
Mândru-i robuţ fără vină;
Cântă cucul pe stâlpare,
Mândru-i rob, şi vină [n'are.
Mândrul meu, de supărat,
Din temniţă şi-a strigat:
— Măi, domni mari cu barbe [albe,
Faceţi legea pe dreptate;
Faceţi legea cu dreptul,
Nu vă mâncaţi sufletul.
Că nu-i vina toat'a mea (re),
Ci-i vina şi-a mândrei mele.
Ea pe mine m'a culcat
Pe-un ţoluţ verde 'nvărgat,
Pentru-aceea-s în păcat;
Ea pe mine m'a 'nvelit,

[1]) *lumucă* = dim. din „lume".
[2]) *căpău*, pl. *căpăi* = copoiu.
[3]) *porţie* = dare, arunc, porţiune.
[4]) *sazolic* (ung. *százalék*) = procent.
[5]) *ibung* = deprindere de arme, manevră.

Digitized by Google

Când am mers de o-am [iubit,
Tot cu o cergă pestriță,
Și mi-a dus mâna la țâță,
Pentru-aceea-s în temniță.

33.

— Ce ești, murguș, supărat,
Doar de cină nu ți-am dat,
Doar în grajd nu-i măturat?
— Tot de cină datu-mi-ai,
Și 'n grajd măturatu-mi-ai,
Ci eu că mi-s supărat,
Că pe tine te-am purtat
Trei dealuri fără vârfuri,
Trei vaduri fără funduri,
Peste munți, peste granițe,
Peste cel poduț de argint.
La mândra dacă sosiai,
Pe mine mă priponiai
De crucița de fereastă;
Tu ședeai cu mândra 'n casă.
Si eu, în loc de mâncare,
Imi rodeam zăbelele,
Și în loc de beutură,
Imi beam balele din gură.
— Țu, țu, țu, murguțul meu,
Până m'oiu însura eu.
Eu, dacă m'oiu însura,
Te-oiu hrăni, te-oiu adăpa
Și mai bine te-oiu căta.
— Până tu t'ei însura,
Lupii carnea mi-or mâncà,
Corbii sângele l-or bea,
Tu holteiu vei rămâneà.

34.

Frunză verde de macriș,
S'a 'ntâlnit Vili cu Chiș,
Barbă-Rasă cu Daniș.
— Vili, Vili, viteaz mare,
Ce-ai întrat în sat cu soare,
Fără leacă de 'ntrebare?
Capul tău cel pieptenat
Cum va fi de cioare spart!
Și ochii tăi cei frumoși
Cum vor fi de cioare scoși!
Trei sărite în trei fârvuri:
Ce-s acelea? nemicuri.
Cine, focu', le-a sărit?
Tot Vili, pân'a trăit.
— Nu mă tem de spânzurat,
Că-s fecior cu clop în cap.
Pagubă-i feciori ca noi
Să perim pentru doi boi.

35.

— Codrule, câne prădat,
Zis-ai zău și te-ai jurat
Că ți-ei ținea frunzuca
Și iarna ca și vara.
Toamna bine n'a venit,
Frunza'n tine-a gălbinit;
Iarna bine nu și-a 'ntrat,
Frunza din tine-a picat,
Vâlfa frunzei și-a picat,
Jurământul l-ai călcat,
Mie mi-e de mers la sat,
Și pe tine de lăsat.
Ducu-mă, codruț, din tine,
Păreà-ți-a rău după mine.
In tine cât am trăit,
Eu bine te-am stăpânit
Și de domni te-am tot ferit.
Amù domnii și iobagii
Ți-or tăià brazii și fagii.

20. Chiuituri.

1

Vină, mândră, de-i venì,
Nu mă mai tot celuì,
Celuit îs eu bugăt,
Că mă uit și nu te văd.

Digitized by Google

2.

Drăguciorul din alt sat,
Ca pita de cumpărat;
Când o cumperi, te bucuri,
O mănânci nu te saturi.

3.

Măritá-m'aş, măritá,
Pe ponoji nu ştiu călcà,
Nici cu spata nu ştiu da.
Da eu, zău, m'oiu măritá,
Că soacră-mea m'a 'nvăţà,
Pe ponoji oiu şti călcà
Şi cu spata oiu şti da.
Şi dacă m'am măritat,
De teară [1]) m'am apucat;
Şi cu dor m'am prins de [teară
Şi-o-am gătat-o într'o vară.
Teara îndată ce-o gătai,
Spata 'n foc o aruncai.
Decât să mai pun o teară,
Mai bine m'oiu duce 'n ţară.

4.

Hei, săracă Măriuţă,
Strânge doru 'n zăghiuţă [2])
Şi-l răsădi în grădinuţă.
Da-l răsădi să nu 'nflorească,
Inima să ţi-o topească;
Că de-apucă a 'nflorì,
Inima ţi s'a topì,
Nimănui nu-i trebuì.
Da' fă, Mări', cum ţi-am spus:
Du-te 'n fundul grădinii;
Iea firuţul neghinii,
Că doar' badea ţi-a venì.
Da' dacă nu-i descântà,
Bădiţa nu te-a luà,
Nici altul nu te-a cercà,
Ci tot fată-i răînâneà,
Până ţi-a albì chica!

5.

De-aş trăi cât piatra'n munte'
N'aş iubì fecior de frunte,
C'aş iubì păcurăraş,
Să-mi aducă sara caş,
Dimineaţa urdă dulce,
Şi iea bota [3]) şi se duce.

6.

Uiuiu, picior de câne,
Ce mi-a dat mă-ta cu tine?
O vacă şi o junincă
Şi-un ol [4]) de purtat pălincă.

7.

De-aş ajunge 'n primăvară,
Să-mi scot plugul din că- [mară
Şi să-l pun în brazdă iară;
Ca să ar, s'agonisesc,
Porţia să mi-o plătesc.
Că după cei cu pluguri
Trăesc şi cei cu ciucuri. [5])

8.

Cântă puiul cucului
Pe coarnele plugului,
Şi pupăza pe tileagă
Strigă cătră boi să meargă,
Ţarina s'o-agonisim,
Pe mulţi trântori să-i hră- [nim.

9.

Pe-atâta cunosc că-i vară,
Pe creangă de lozisoară

[1]) *teară* = răsboiu.
[2]) *zaghie* = cătrinţă, rochie.
[3]) *botă* = băţ, baston.
[4]) *ol*, pl. *oluri* = oală lungăreaţa.
[5]) *ciucuri* = pantaloni.

Digitized by Google

Şi pe-o mândră păpădie,
Care creşte la câmpie.

10.

Pentru mândra mea Mărie
Lăsai boii pe câmpie,
Şi vacile pe vălcele,
Oile pe măgurele,
Inimuţa-mi de dor piere.
Pentru mândra mea Ioană,
Lăsai boii pe poiană,
Şi oile la izvor,
Vacile pe cel răzor,
Iar eu mă topesc de dor.

11.

Boii badei pasc mălaie,
Badea bea la Surălaie;
Boii badei pasc ovese,
Badea bea cu jupânese
Şi cu coconiţe-alese.

12.

Du-te, mândruţ, şi fii bun,
Că te-aşteaptă hâda[1]) 'n [drum
Cu-o uiagă[2]) de horincă[3]),
Da' eu nu ţi-oiu da nemică,
Că eu nu-s ca ceea fată,
Casă-mi ţin drăguţ de plată.

13.

Vai, săraca urîta,
Face cruce cu stânga,
Sâmbăta, Duminica,
Cum m'ar puteà depărtà,
Să nu trăesc cu dânsa:
Când ar face cu dreapta,
Poate că m'ar depărtà.

14.

Pagubă c'am amorţit,
Rămâi, mândruţ, nehorit:
De-oiu puteà grăi, de ba,
Nehorit nu-i rămânea.

15.

Cum nu-i dorul mare câne,
Că şi peste dealuri vine,
Şi nu-l poate oprì nime.

16.

Mândră-i lelea cu cercei,
Dragă mi-e şi fără ei:
Mândră-i lelea cu mărgele,
Dragă mi-e şi fără ele.

17.

Fugi, urît, de lângă mine,
Lucru eu şi pentru tine;
Fugi, urîte, dela spate,
C'oiu lucrà şi a ta parte.

18.

Codrule, frunză rotundă,
Pice bruma, nu te-ajungă,
Că mi-ai ţinut cândva umbră:
Codrule, frunzuţă lată,
Pice bruma, nu te bată,
Că mi-ai fost mamă şi tată.

19.

Bate, Doamne, pe mândra,
Cum bate vântul frunza,
Şi pe faţă şi pe dos,
Până ce-o doboară jos.

20.

La câte mândre-am fost drag,
De le-ai strânge,-ai face-un [sat:

[1]) *hâd* = urît.
[2]) *uiagă* = sticlă.
[3]) *horincă* = rachiu.

Digitized by Google

Dar câte mă iubesc iară,
De le-ai strânge,-ai face-o [ţară.

21.

Cântă cucul de pe creangă:
Cine are-un bou şi-o vacă,
Nici o crâşmă să nu treacă.

22.

Bată-l crucea fogodău,
L-a pus dracu 'n drumul [meu,
Nu pot merge să nu beu.

23.

De când beu la fogodău,
De-atunci mi-e sumanul rău;
De când beu la crâşmă 'n [deal,
De-atunci mi-e sumanul rar.

24.

Ce folos de părul creţ,
Dacă nu-i porc în coteţ;
Ce folos de chică lungă,
Dacă nu-i mălaiu s'ajungă.

25.

Nevastă, bărbatul tău
Seamănă cu calul meu:
Calul meu e pantanog
Şi bărbatul tău e orb.

26.

Spune-mi, dragă verişoară,
De te-a toit [1]) mă-ta iară,
C'ai grăit cu mine-asară.

De te afli cu 'ndoire,
Mai vin şi-alţi feciori la tine
Şi poţi rămâneà de mine.

27.

Măi bădiţă, buze moi,
Iea sama când vii la noi.
Nu venì pe la prilaz,
C'am un cane făr'obraz
Şi te-a muşcà de obraz;
Nu venì pe la cheotoare,
C'am o căţeà muşcătoare
Şi te-a muşcà de picioare.
Vină, bade, prin grădină,
Că-i cărarea fără tină,
Vii şi mergi în voie bună.

28.

Frunză verde de dudău,
Rău m'a bătut Dumnezău
Cu bietul bărbatul meu;
Mititel şi băutor
Şi la lucru fără spor.
Noaptea-i mare,
El spor n'are;
Ziua-i mică,
Spor nimică.
Bată-l crucea, mult mănâncă
Şi cu somnul mult mă strică.
Eu cinez, el nu cineză,
Tot aşà mă negureză.

29.

Zis-a hâda că mi-a da
Cinci pătaci [2]) de oiu jucà:
Adă, hâdă, banii 'ncoace,
Să te joc, precum îţi place.

30.

Câte fete-s cu cojoc,
Toate-aşteaptă să le joc.

[1]) *toiesc* = fac sgomot, sfădesc.
[2]) *pătac* = un ban vechiu.

Digitized by Google

Joace-le şi boalele,
Că mă dor picioarele.

31.

Ardă-te focul, cunună!
Cum nu te-a bătut o brumă,
De te-a pus în cap o ciumă?

32.

Frunză verde de pe rât,
Cine, dracu, şi-a văzut
Iarbă creaţă prin fânaţe,
Fată hâdă şi măreaţă!

33.

Fata care-i în mătasă,
N'ai ce o duce la casă.
Că-i trebue ţesătoare,
Şi se culcă tot cu soare
Şi se scoală 'n ziua mare.
Când se scoală,
Cată 'n oală,
N'a rămas cevà de-asară;
Dacă nu, iese p'afară
Să socoată de galiţe
Şi ce-a pune pe poliţă.

34.

Mă dusei pe sub fereastă.
— Acasă eşti tu, nevastă?
— Acasă, şi şed pe vatră,
C'am venit dela spovadă.
— Ce păcat popa ţi-a dat?
— Să nu-mi ţin drăguţ în [sat,
Nici holteiu, nici însurat.
Eu de-acolo m'am luat,
Tot scârbit şi supărat.
Lelea-afară s'a uitat
Şi 'napoi că mi-a strigat:
— Haida, mândruluţ, în- [coace.
Pentr'un popà blăstămat
Nu-i merge nesărutat,
Pentr'un popă-afurisit
Nu-i merge nedrăgostit.

35.

N'am gândit, mândră, vro- [dată,
C'oiu şedeà 'n ziduri de [piatră
Şi 'n temniţă cu lăcată,
Şi-oiu mâncà în zi odată;
Şi la spate cu haiduo[1])
Şi pe picior cu lănţug,[2])
Nu mă lasă să mă duc.

36.

Are hâda şese boi,
Mândra n'are nice doi.
N'aibă mândra nici o vacă,
Numai ochii ei să-mi placă;
Nu dau eu ochii mândrei
Pentru toţi boii hâdei,
Nu dau ochii mândrei mele
Pe şese boi cu curele.

37.

Soacră-mea, căţeà de câne,
Rău m'a amăgit pe mine.
Că ea tot aşà ziceà:
— Vină, iea tu fata mea,
Şese boi ţi-oiu da cu ea,
Şi un boteiaş de oi
Şi cu trei păcurăroi;
Şi mai sunt şi şese vaci,
Numai voi să vă fiţi dragi.
Eu m'am pus şi o-am luat,
Focu', rău m'am înşelat!
Boii lupii i-au mâncat,
Şi-am rămas de râs la sat;

[1]) *haiduc* = jandarm, poliţaiu.
[2]) *lănţug* = dim. din lanţ.

Digitized by Google

Oile s'au călbejit
Şi toate huc au perit.
Vacile-au rămas mânzate,
Iară eu cu muta 'n spate.
Şede muta pe prepiciu,
Toată sgârciu ca şi-un ariciu,
De-acolo se mută 'n pat,
Câci o văd, mă 'mbăt de cap;
Şi din pat se mută 'n vatră,
Şi de-acolo tot îmi latră
Să-i cumpăr cisme de capră,
Zice c'aşà-i învăţată.
Nu vede muta pe ea,
Cât e de hâdă şi rea,
Nici o oaie nu plătià,
Calce-o boala cea rea!

38.

Bată-te focul, nănaş,
Cu cine mă cununaşi!
Cu propeaua gardului,
Cu urîta satului!
Vină, nănaş, şi o du,
Că la noapte-i capătu',
C'amù de o săptămână
Şed cu secura pe mână;
Şede ciuma pe fântână,
Gândesc că-i un ghem de lână.
Vină, nănaş, şi o iea,
C'aceasta mi-e spaima mea!

39.

Mândră de pe valea seacă,
Spune cucului să tacă;
Că eu zic: Cucule, taci,
El se mută 'n alţi copaci;
Şi-şi resfiră penele,
Ca şi tu sprâncenele,
Şi-şi resfiră codiţa,
Ca şi tine guriţa.

40.

Dă, Doamne, la lume bine,
Şi mie, de mi se vine.
Dă, Doamne, la lume parte,
Şi mie, de mi se cade.

41.

Zis-a mândra că m'a scoate
Dela rele dela toate,
Dela două nu mă poate,
Că de cumvà m'ar puteà,
Scoate-s'ar întâiu pe ea.

42.

Câtu-i Maramureşu',
Nu-i copil ca eu şi tu,
Când ne 'ntâlnim cu jocu'!

43.

Strigă oamenii pe noi,
Ca şi birişii [1]) pe boi,
Că săm nişte tâlhăroi
Şi beutori şi curvoi.
Lumea strigă, dar mintește;
Noi ne purtăm omeneşte,
Cum se cade voiniceşte.

44.

De-aş trăi numai un an,
Să pun mâna pe duşman,
Să-mi fac pumn de bolovan,
Să-l fac foi dela Ţigan,
Să-i fac capul ca bumbacul,
Şi pielea ca căpeneagul [2]),
Că destul i-a fi, săracul!

45.

Nu gândească duşmanul,
C'a trăi cât pământul

[1]) *birişg* (ung. *béres*) = slugă la vite.
[2]) *căpeneag* (ung. kŏpenyeg) = mantà.

Digitized by Google

Şi-a fa(ce) câte i-e gândul!
C'a trăi un an ori doi,
Şi s'a duce dela noi;
Şi-a trăi o zi ori două,
Şi ne-a lasà lumea nouă.

46.

Nu gândească fiecare,
Că mi-a pune punte 'n vale;
Că şi punte de mi-a pune,
I-oiu face câte-o minune,
Să se pomenească 'n lume!

47.

Eu n'am grija domnilor,
Ştiu că nu trăesc cu-a lor;
Da' eu trăesc cu dreptate,
Pentru-aceea-s lat în spate.
Mulţi îs domni şi cu ciucuri,
Nu mănâncă toţi prescuri,
Ci trăesc după pluguri;
Mulţi îs domni şi cu nă-
[dragi,
Nu mănâncă toţi colaci[1]),
Ci trăesc ca cei săraci.

48.

Stau în loc şi mă gândesc,
De ce, focu', bătrânesc?
Ştiu că nu m'am bătrânit
De coarne de plug ţinând,
Nice prin iarbă cosînd;
Bătrânitu-m'a dorul,
Doruţul şi urîtul.

49.

Stau fetele şi mă 'ntreabă,
De ce port cămeşe neagră?
Eu le spun c'aşà mi-e dragă.
Soponită mi-e urîtă.
Neagră mi-e rânduluită,
Că mi-e inima cernită.

50.

Cum, Doamne, n'oiu fi scâr-
[bit:
Cât în lume mi-am muncit,
Şi tot nu mi-s hodinit.
Dela prânz până la cină
N'am nici leacă de hodină.
Doamne, Dumnezeul meu,
Dă-mi şi bine, nu tot rău!

51.

Frunză verde, frunzulică,
Fost-am om, n'am fost ni-
[mică;
Măieran crescut în fân,
Să cinstesc omul strein;
Măieran crescut în iarbă,
Să cinstesc omul de treabă;
Că m'a uns mama cu unt,
Să fiu tuturor plăcut,
Şi m'a scăldat mama 'n zară,
Să fiu plăcut la o ţară.

52.

Domnule nemeş-birău,
Nu ţineà pe mândra rău,
Pentrucă o iubesc eu!

53.

Câte flori îs pe poiană,
Nu-i nici una ca Ileană;
Câte flori în grădinuţă,
Nu-i floare ca Mariuţa;
Intr'o mie şi'ntr'o sută
Ca Anuţa nu sărută;
Intr'o sută şi 'ntr'o mie
Nu iubeşte ca Mărie.

54.

Nimica nu strică omul,
Numai mândrele şi somnul.

[1]) *colac* = cozonac.

Digitized by Google

55.

Până-i omul tânerel,
Leagă-se dorul de el;
Dacă omul bătrâne(şte),
Leagă-se, şi nice prea.

56.

Drage mi-s cocoanele,
Ca la popi icoanele,
Şi mi-s dragi copilele,
Ca la popi psaltirile.

57.

Cine n'a jucà cu noi,
Crească-i coarne ca la boi;
Cine nu s'a băgà 'n joc,
Crească-i flitul ca la porc.
Cine 'n joc n'a chiotì,
Drăgucioara i-a murì.

58.

Crepe lumea de mânie,
Numai mândra mea rămâie,
Pentrucă mi-e dragă mie.

59.

Toată lumea-mi strigă 'n [poară,[1])
Pân' ce-mi ţin o drăgucioară;
Toată lumea-i mânioasă
Pe mândra, pân' ce-i fru- [moasă.

60.

Frunzuleà de rostopască,
Dulce-i gura la Parasca!

61.

La copila de Român
Tremură-i ţâţele 'n sin,
Dar la biata Unguroaie
Spânzură ca la lupoaie.

62.

Pentru omul care-mi place,
Orice lucru greu l-aş face;
Cu omul, care mi-e drag,
Toată noaptea ţin vileag,
Dimineaţa nu-s beteag.
Cu omul, care-i urît,
Ţin vileagul potolit
Şi nu-s vesel nici decât.

63.

Dragu-mi-e omuţul mare
Şi pe mers şi pe cărare,
Dar omuţul mititel,
Feri-mă, Doamne, de el!
Şi femeia mititeà,
Feri-mă, Doamne, de ea!

64.

De-i bărbatul cât un cuiu,
Grija-i toată 'n capul lui;
De-i bărbatul cât un paiu,
Tot el cumpără mălaiu
Şi gândeşte de-al meu traiu.

65.

A-ha-ha, cu ciuma ta,
Zis-ai că t'ei mărità;
Dracul ţi-a văzut nunta!
Poate o-ai făcut noaptea,
Şi-a trecut Dumineca,
Dumineca 'ntâie 'n post,
Să nu ştiu eu, când a fost.

66.

Când va fi nunta mândrii,
Eu m'oiu pune şi-oiu durmì

[1]) *în poară* = împotrivă.

Digitized by Google

Pe pragul bisericii,
Să văd cine m'a trezì:
Şi-oiu merge, de m'oiu culcà,
Să văd cine m'a sculà?

67.

Mândra mea s'a lăudat
C'asară gură mi-a dat;
Şi-a minţit, i-a fi păcat,
Că numai cât m'a sărutat.
Ea se poate lăudà,
Mie nu mi-e de dânsa,
Numai mi-e dragă gura
Şi îmi place-a o 'nşelà.

68.

Toate mândrele-s betege
După cei cu căpenege:
Şi-a mea mândruţă-i beteagă
După cel cu cuşmă neagră;
Şi-a mea mândră-i supărată
După cel cu cureà lată.

69.

Macar îs copil sărac,
Fetele la mine trag:
Macar îs copil strein,
Fetele la mine vin.

70.

Acela-i copil de samă,
Care are bani de-aramă,
Acela-i copil de rând,
Care are bani de-argint:
Acela-i copil mai drag,
Care strigă: „Cea, Vireag“!
De-acela copil mi-e dor,
Care strigă: „Cea, Bodor“!
Şi şti arà pe răzor.

71.

Vita-i diug [1]),
Banii se duc;
Da' iosagu-i găzduşagul
Şi omuţul bun, săracul!

72.

Hop, şi hop! c'aşà-i la joc,
Să nu steie nime 'n loc,
Trage des, c'amù mă 'ndes,
Ca şi capra prin ovăs;
Zi mai sus, că ţi-am mai spus,
Mire n'am fost de cându-s.
De-oiu ajunge 'n sărbători,
Mânà-voiu trei peţitori,
Să fiu mire de trei ori.

73.

Ţine larg, c'aşà mi-e drag,
C'aşà joacă cel pribeag;
Ţipă rar, c'amù mă car,
Ca şi capra prin şuvar.

74.

Cine-a făcut casa largă,
Fostu-i-a lumuţa dragă:
Cine-a făcut casa strimtă,
Fostu-i-a lumea urîtă.

75.

Cine-a făcut jocuţul,
Nu l-ar prinde focuţul:
Cine-a făcut aici joc,
Dumnezeu-i deie noroc,
Ca sămânţa 'n busuioc;
Dumnezeu-i deie vieaţă,
Ca sămânţa 'n mintă creaţă.

[1]) *diug* (ung. *dög* = mortăciune) = leneş, trândav, puturos.

Digitized by Google

76.

Tu, cu-a' tale strigături,
Nu-i mai merge sara 'n şuri,
Nici în poduri de grajduri.

77.

Nu strigà, frate, 'n ocară,
Că-i ieşi pe uş' afară;
Nu strigà, fărtate, 'n but,
Că de tine nu mă uit,
Că cămeşa mea-i de gheme,
Şi de tine nu se teme.

78.

Nici aceasta nu-i aşà,
Fără gura ta cea rea.
Nu-i de vin' a cui e gura,
C'aşà merge strigătura.

79.

De-aş fi bun eu de lucrat,
Precum îs bun de jucat,
Fire-aş putred de găzdag.

80.

Unde m'aduse dracul,
La cea casă cu jocul!
Nici dracul nu mi-e de vină,
C'am picat cu capu 'n tină.

81.

Unde joc cu fraţii mei,
Cum ar paşte mieluşei
Şi vacile cu viţei,
Primăvara pe muncei.[1])
Unde joc cu streinii,
Cum ar paşte bivolii
Şi gâştele cu porcii.
Unde joacă văr cu văr,
Tot miroas' a calapăr.
Unde joacă văr cu vară,
Tot miroas' a primăvară.

82.

Pentru tine, dor pustiiu,
Pusu-mi-am casa 'n gutâiu,
Şi-acolo mă duc să mâiu,
Cu mândra pe-un căpătâiu;
Că 'n cel cornuţ de gutâiu,
Mândră curte-mi zugrăvii,
Cu cătane o 'ngrădii.
Pentru tine, dor săcret,[2])
Pusu-mi-am casa 'n făget,
Şi-acolo mă duc să şed,
Tot pe mândra să o văd.

83.

De-aş murì, când aş durmì,
Nu mi-aş tare bănuì,
După cât de bine mi;
De-aş murì, când aş fi beat,
N'aş fi tare supărat,
După cât bine-am lăsat.

84.

Mori, lume, să mor şi eu,
Că trăesc tare cu greu.
De-ai arde, lume, cu foc,
Nu m'aş clătì dintr'un loc,
Pe ciudă c'avui noroc.
Cât ar arde-un păr în foc!
De-ai arde, lume, cu pară,
N'aş ieşì din cas'afară,
Pe ciudă c'avui tigneală
Nici de-amează zi până'n sară!
De-ai arde, lume, cu vânt,
Nu m'aş duce să te stâng,
Ci-aş sărì să te aprind,
De trei părţi, cu lemne verzi,
Să arzi să nu te mai vezi;
De o parte mai uscate,
Să arzi, lume, jumătate,
Că de tine n'avui parte!

[1]) *muncel* = dim. din munte.
[2]) *săcret* = amar.

Digitized by Google

85.

Mândruţă cu casa 'n colţ,
Iubeşte-mă, dacă poţi,
Dacă nu, şi nu, şi nu,
Sărută-mă şi te du,
De nu ţi-a fi greu drumu'.

86.

Vină, mândră, şi mă vezi,
Până ce-s holdele verzi,
Că dacă s'or gălbeni,
Cinci şi şese mi-oiu găsi
Şi tu nu mi-i trebui.
Vină, mândră, şi mă 'n-
[treabă,
Până mi-e cămeşa neagră,
Că dacă mi-o oiu spăla,
Multe mândre mi-oiu afla,
Mai mândre ca dumata;
Singură t'ei văietà
Tocmai pentru vina ta,
Şi eu nu te-oiu ascultà.

87.

Tot oiu bea, cât bine-l am,
Ştiu că nu l-oiu bea 'ntr'un
[an!
Tot oiu bea cât oiu aveà
Pentru sănătatea mea,
N'am cui strânge şi ţineà!
De când beu şi nu mă 'm-
[băt,
S'a făcut vinul oţet
Şi pălinca lapte fiert.
Dragă mi-e uiaga plină,
Lelea care nu-i bătrână;
Dragu-mi-e păharul plin,
Badea tânăr, nu bătrân;
Dragu-mi-e păharul ras,
Badea tânăr, nu rămas.

88.

Acesta l-oiu bea de sus,
Că mi-e drag cine l-a pus;
Acesta l-oiu bea de tot,
Că mi-e drag pe cine-l văd.

89.

Nici c'aceasta beutură
N'ai beut, săracă gură!

90.

Gura mea numai se 'ntrece,
Da' de-aceste-ar bea şi zece!
Gura mea de-acea-i făcută,
Să beie horincă multă,
Că şi cine o-a făcut,
Multă horinc'a beut.

91.

Cine m'a făcut pe mine,
Nu şi-a făcut nici un bine,
Fără poznă şi ruşine!

92.

Când va fi nunta la voi,
Aceia ţi-or fi ţipoi [1]),
Că nu te-ai hrânì din doi;
Şi-acele ţi-or fi mâncări,
Ingroşate cu piper,
De-i sorbì, t'ei uità 'n cer!

93.

Merge hâda la zăton [2])
Cu o cute de sopon,
Să se spele ca de domn;
Eu mă spăl cu apă rece,
Şi pe hâda oiu întrece.

[1]) *ţipou* (ung. *cipo*) = ţipău, pânişoară.
[2]) *zăton* (ung. zátony) = vad, trecătoare.

Digitized by Google

94.

De-ar fi fata cât de hâdă,
Tot îţi cat' a-i zice mândră,
De-ar fi cât de negricioasă,
Ea se ţine că-i frumoasă.

95.

Care fată se măre(şte),
Nu mi-aş da pipa pe ea.
Tu leliţă albeneaţă,
Cu flitul [1]) ca şi la raţă,
Ce te ţii aşà măreaţă?
Drăguţul ţi-e albeneţ,
Ca şi gura la horneţ,
Nu se ţine-aşà măreţ...

96.

Săraca mireasa noastă,
Câtu-i dânsa de frumoasă,
Fug porcii de ea pe coastă!
Săraca mireasa mea,
Câtu-i ea de frumoşeà,
Cât se tem porcii de ea!
C'a văzut-o scroafa noastă,
Şi-a fugit până pe coastă;
Scroafa aveà opt purcei,
Şi-au perit de spaima ei!...
Unde-i văd nasul şi gura,
Nu-mi trebe casa şi şura;
Că mă umple toată ura;
Unde-i văd gura şi nasul,
Nu-mi mai trebe odolha-
[zul [2]),
Că mă umple tot năcazul!

97.

Nu-i mândru cine-i frumos,
Ci-i mândru care-i drăcos;
Nu-i mândru cel cu păr creţ,
Ci-i mândru omul isteţ.

98.

Mândră-i lumea cu feciori,
Ca şi grădina cu flori;
Mândră-i lumea şi cu fete,
Fără feciori nu se şede.

99.

La cusutul steagului,
Joacă ruja macului;
La cusutul cununii;
Joacă floarea violii.

100.

Miresucă, după tine
Pare-i rău la oarecine,
Şi după mirele tău
La multe le pare rău.

101.

Şese boi şi patru junci,
Nu-s ca buzele de dulci;
Patru cai la o căruţă,
Nu-s ca ochii de drăguţă.

102.

Sub potcoava cismei mele
Şede dracul şi-o muiere,
Şi mă 'nvaţă-a face rele.

103.

Colo 'n postul lui Crăciun,
Când e lunecuş pe drum,
Umblă dracul ca nebun,
Pe cine să-l nebunească,
Pe hâda să o peţească,
De ea să se mântuească.

---

[1]) *flit* = bot.
[2]) *odolhaz* (ung. *oldalház*) = odaie laterală.

Digitized by Google

104.

La hâda din sus de sat
Dracul slugă s'a băgat,
Simbria n'a căpătà,
Până ce o-a mărità.

105.

Umblă dracu'n car cu cai,
Cui ar puteà face baiu [1]):
Umblă dracu 'n tileguţă,
Pe mândra să o căruţe;
Umblă dracul cu căruţ
Pe la fete cu drăguţ.

106.

Noaptea, până'n cântători,
Umblă dracu'n şezători,
Şi-i înşeală pe feciori
Să se facă furători.

107.

Umblă dracul supărat,
Nebeut şi nemâncat,
Că pe nime n'a aflat
Mândrei mele de bărbat!

108.

Umblă dracul să mă'nşele,
Să mă duc a face rele.
— Du-te, drace, 'n sărăcie,
Nu-mi tot cădeà silă mie!

109.

La mândruca prin grădină,
Vine dracul pe la cină,
Şi ea pe la mine-l mână.
Vine dracul c'o meliţă
Dela biata mândruliţă,
Tot la mine pe portiţă,
Şi mă mână s'o peţesc,
De năcaz să-l mântuesc.

110.

Vine dracul tot în fugă,
Că-i mânat de-a mea mân-
[drucă,
Şi vine ca să mă ducă.
De dracul cruce mi-oiu face,
Şi-apoi înapoi s'a 'ntoarce,
Şi mândra rămâie 'n pace.

111.

Unde-s două, trei femei,
Dracu-şi face jucărei;
Unde-s fetele 'nvăţate
Şi dracu-şi face păcate,
Mai ales la noi, pe sate.

112.

Cocoana vecinului
Suie 'n gura podului,
Cu vârtelniţele 'n mână
Brăcinariul mi-l deapănă;
Pe dracul la mine-l mână.
Poate lelea depănà,
Până ce s'a săturà,
Că eu tot nu oiu luà;
Că multe şi-au descântat,
Şi de-aici, şi din alt sat,
Şi eu tot nu le-am luat.

113.

Ucigă-te crucea, drace,
Multe rele poţi tu face;
Ucigă-te şi Sfântu,
Multe rele mai faci tu,
Cum îmi mânânci sufletu!

114.

Du-te, drace, 'n mare trudă,
Nu mă duce la cea mută!

[1]) *baiu* (ung. baj) = năcaz, supărare.

Digitized by Google

115.

Şede dracul pe fântână,
Lângă fata cea bătrână,
Şi ea la ursit îl mână.
Vine dracul năcăjit,
Şi barba i-a cărunţit,
De când umblă la peţit.
Hâda nu s'a măritat,
Nici dracul nu o-a luat,
Şi-a rămas de râs la sat.

116.

Dracul n'are ce lucrà,
Făr' pe mine-a mă 'nşelà,
Să merg să ieu pe hâda.

117.

Mergi, mândră, la Dumne-
[zeu,
Ori la dracul, fătul meu,
Nu-mi sta tot în drumul
[meu.

118.

Du-te, drace blăstămate,
Nu-mi face-atâtea păcate;
Că te-oiu prinde şi te-oiu
[bate,
Şi te-or râde 'n jos pe sate.

119.

De omuţul care-i sfânt,
Fuge dracul ţipurind;
La omuţul blăstămat,
Merge dracul pe iernat.

120.

Fire-ai, drace, de poveste,
Pân' ce mă duci la neveste;
Fire-ai, drace,-afurisit,
Pentru ce m'ai nebunit?

121.

Merge dracul şi s'ascunde,
Unde-s neveste mai multe
Şi bărbaţii-s duşi la munte.
Când e pe la cântători,
Merg la neveste feciori,
Se cuprind pe subsuori;
Şi-apoi dracul prinde-a râde,
Că i-a scos pe toţi din minte.

122.

Umblă dracul pe la moară,—
Bate-l, Doamne, şi-l omoa-
[ră!—
Dracul se face fecior,
Fetele după el mor;
De s'ar face dracu fată,
Murì-ar nemăritată.

123.

Când e dracul supărat,
Trage-se la noi în sat;
Când e dracul mai nebun,
Trage-se pe lângă drum;
Când e dracul mai scârbit,
Se mai duce la peţit;
Dacă dracul se ureşte,
Se mai trage către Peşte
Şi pe domni îi nebuneşte,
Şi-apoi, de râs, mai ples-
[neşte.

124.

Hop, mândrucă, dumata
Pe-aici nu-ţi pierde vremea,
Că nime nu te-a jucà,
Batâr cât vei aşteptà:
Mergi la dracul pe ospăţ,
C'acolo te-or jucà toţi.

125.

Când şi-a face dracul nuntă,
Ştiu c'a fi horincă multă
Şi s'a hrănì şi cea mută.

Digitized by Google

126.

Rușine mi-e de pământ,
Cu cine-mi făcui cuvânt:
Cu propeaua gardului,
Cu urîta satului;
Cu propeaua dela gard,
Cu urîta dela sat.
Vină, drace, și o iea,
Că cu dânsa n'oiu ședea;
Vină, drace, și o du,
Că la noapte-i capătu!
Că, amù, de-o săptămână
Mâiu cu securea pe mână.

127.

Pe cea gură de opçină
Șede mândra și suspină,
Dacă vede că-i de vină.

128.

Măi bărbate călicuț,
Lăsă-mă să-mi țin drăguț;
Că drăguț de mi-oiu ține,
Scârbă 'n casă n'om avea.

129.

Fă-te, mândră, ce t'ei fa,
Numai nu te mărità,
Că la toamnă te-oiu luà;
Te-oiu luà, de n'a plouà,
De-a plouà, norocul tău,
Că-i ședea la tatăl tău;
De-a plouà, paguba ta,
Că-i fi fată la mă-ta
Și-i vei toarce cânepa.

130.

Spune-i, frate, mândrei tale
Să nu-mi facă hore mare;
Eu i-oiu fa mai mititeà,
Și mai ciudă i-a părea.

131.

Frunză verde lemn cânesc,
Câtu-i lumea mă trudesc;
Niciodată n'am noroc
La drăguță să o joc.

132.

Nice mândra nu-i prea loatră,
C'a legat cânii de șatră.
Leliță-i bine gătată
Cu hainele dela alta;
Cându-i coalea pe sub sară,
Iea hainele subsuoară
Și le duce-acasă iară.

133.

Mult mă uit peste strânsură,
Să văd și pe-a mea smultură.
Iată o în fundul șurii,
Gândești că-i fata pădurii!

134.

Floare-albastră de pe coastă,
Supărată-i cea nevastă:
Bărbat are, drăguț n'are,
Și trăește cu mustrare.

135.

Mândrulița mea, Anuță,
N'are aiu în grădinuță,
Numai flori ca să se 'nstruțe.

136.

Leliță cu buze groase,
Șterge-le că ți-s băloase;
Sărută-te-aș, și mi-e groază!

137.

Fetele din satul nost,
Ca și fasolea de post;
Mâncà-o-ai, și nu-ți prea place,
Mânânci, dacă n'ai ce face.

Digitized by Google

138.

Fetele de pe Iza,
Când îşi spală cămeşa,
Tulbură toată apa;
Când îşi spală poalele,
Tulbură izvoarele.

139.

Câtu-i pământul de lat,
Nu-i ca dorul de turbat;
Câtu-i pământul de lung,
Nu-i ca dorul de bolund.

140.

Tu leliţă, lelişoară,
De-ţi e voia să te joc,
Pune-mi coalea struţ pe clop!
Pentru struţ de zece graiţe[1])
Nu mă scol nici de pe laiţă.

141.

Fetele de prin Josani
Dau paiele la juncani,
Buzele la cotângani![2])

142.

Asta lele nu-i de-aici,
Că dă orzul pe verigi
Şi secara pe inele,
Şi vine la joc cu ele.

143.

Mândruliţă, de-al tău dor
Arde-mi cisma pe picior.

144.

Arde lampa şi singură.
Mândra-i dusă după gură.

145.

Leliţă, buzele tale,
Ştiu că nu-s mărgăritare,
Ci-s de piele ca şi-a' mele,
O leacă mai subţirele.

146.

Mândră-i lelea 'n sărbători,
Dacă pune-un car de flori;
Cându-i pe Luni şi pe Joi,
Gândeşti c'a suflat în foi.

147.

Şede muta jos şi sbiară,
Dacă nu şti pune teară;
Şede muta jos şi plânge,
Dacă nu se poate 'nceinge.

148.

Frunză verde de macriş,
Mă 'nsurai cu ochii 'nchişi,
Luai fată de nemiş.
Nemişoaia şede 'n vatră
Şi mânâncă nespălată,
Ca şi scroafa din covată.
Dimineaţa când se scoală,
Cioarele din cap îi sboară;
Nice ochii nu-i deschide,
Şi-i cu mânurile 'n blide;
Duce-se şi cată 'n oală,
N'a rămas cevà de-asară?
De vede că n'a rămas,
Prinde-a forăi prin nas,
Ca şi scroafa la prilaz,
Mâncà-o-ar mare năcaz!
Până 'ncalţă un picior,
Soarele-i la prânzişor;
Până 'ncalţă celălalt,
Soarele-i la scăpătat.

149.

Dragă 'mi-e leliţa naltă,
Că-mi dă gură peste portă;

[1]) *graiţă* = crucer, 2 bani,
[2]) *cotângan* = fecioraş de 15—18 ani.

Digitized by Google

Dar leliţa mititeà
Se 'ntinde şi n'ajunge,
Numai cât mă necăje(şte)
Şi pe mine şi pe ea.

150.

La casa cu ştergători
Dracul vede peţitori,
La casa cu lepedeauă
Sunt peţitori câte nouă.

151.

De-aş trăì cât piatra 'n [munte,
N'aş iubì fete avute,
Ci-aş iubi una săracă,
Când oiu zice: „taci!“ să [tacă.

152.

Struţişor de pe palant,[1])
Vreme-i, mândră, de lăsat;
Lăsà-ne-am, nu ne putem,
Ne-am iubì, nu cutezăm;
Ne-am lăsà, ne celuim,
Ne-am iubì şi nu 'ndrăznim,
Nu ştiu cum să nimerim.

153.

Merişor răcătănat,[2])
Mândra mea s'a lăudat
Că grajdu-i e plin de vaci,
Şi-am cătat şi-s numai draci,
Şi ocolu[3])-i plin de boi
Şi-am cătat şi-s numai doi;
Are bani într'o bărbânţă,[4])
Şi-am cătat şi-au fost tă- [râţe.

Cătat-am şi prin cămară
Şi-am aflat o berbincioară;[5])
Berbincioara-i din trei doage
Şi-a fost plină de potloage.

154.

Lelea, câtă-i, toată-i albă,
Numai la obraz e neagră.

155.

Leliţă, 'n ocolul tău
Crească frunza de durzău,
Pe ciudă c'oiu merge eu,
Inflorească rezeda,
Pe ciudă că oiu călcà.
Să-ţi fi ştiut eu rândul,
Nu ţi-aş fi călcat pragul,
N'aş fi ars atâtea lemne,
Ci m'aş fi culcat de vreme.
Să fi ştiut ca amù,
Nu mi-aş fi pierdut somnu.
De te-oiu mai cercà vreo- [dată,
Dumnezeu Sfântul mă bată!

156.

Pălincă, uiagă neagră,
Cât o beau, lumea mi-e [dragă.

157.

Pălincuţă dela Huta,
Cum o bea săraca mută.
Bea-ar pălincă, şi nu-i,
Este 'n butea Jidului,
Bani în punga mutului.

---

[1]) *palant* = gard de scânduri.
[2]) *răcătănat* = crengos, încrengat.
[3]) *ocol* = ogradă.
[4]) *bărbânţă* = butoiu, hârdău lung, în care se ţine brânza, laptele de oi.
[5]) *berbincioară* = dim. din bărbânţă.

Digitized by Google

158.

Ducu-mă, mândrucă, duc,
Numai ţie să-ţi aduc
Sărăcia toată huc.[1])

159.

Trecut-am eu p'ângă iad
Şi-am văzut un spânzurat.
Eu m'am pus şi-am întrebat
Pentru ce l-au spânzurat?
— Şi-a lăsat nevasta 'n pat
Şi s'a dus la alta 'n sat.

160.

Aşà mi-a trecut vremea:
Umblând toată uliţa,
Dimineaţa şi sara,
După gură la mândra.

161.

Aveţi grije, măi feciori,
Când veţi mânà peţitori,
Să se uite p'ângă şură,
De-or vedeà cevà strânsură,
Cât să ieie-un puiu în gură,
Să se bage prin cămară,
Doară văd vreo berbin-
[cioară,
De nu plină, batăr goală.

162.

De când beau la Şloim în
[dâmb,
De-atuncea mălaiu nu vând,
Fără cumpăr, când am rând;
Când nu, umblu şi flămând.
Pe răbdare nu dai bani,
Mălaiu-i la bocotani.[2])

De când beu la Şloim în
[vale,
De-atunci n'am nici de
[mâncare.

163.

Bată-te, mândră, hoheriul[3]),
Că ţi-ai beut cenuşeriul
Şi mălaiul de sămânţă,
Şi-ai rămas de pocăinţă;
Şi mălaiul de mâncat,
Şi-ai rămas de râs la sat.
Şi-a beut lelea mălaiul,
C'a gândit c'a vedeà raiul,
Mălaiul şi l-a beut,
Şi raiul nu l-a văzut.

164.

Te cunosc, lele, pe poale,
Că eşti o femeie moale;
Că de-ai fi femeie iute,
Poalele ţi-ar fi lăute,
Batăr până la genunche.
Trece Sfântul Neculaiu,
Poalele nu ţi le lai,
Trece-şi-a şi Sfânta Cruce
Şi la râu tot nu l-ei duce.

165.

Jupâneasă tătăişe,
Nu-mi dà sfântă sămătişe[4]),
Ci deschide podişorul[5])
Şi-mi dă oala cu grosciorul.

166.

Dela noi a treia casă
Este-o fată negricioasă
Şi vine mă-sa la noi:
— Iea fata şi şese boi!
—Boii-mi plac că bine trag,

[1]) *huc* = chiar (toată).
[2]) *bocotan* = bogat.
[3]) *hoheriu* (ung. *hóhér*) = hingher.
[4]) *sămătişe* = lapte prins, lapte acru.
[5]) *podişor* = stelaj, etajeră.

Digitized by Google

Dar cu hâda ce să fac?
Boii i-oiù mânà la vale
Şi pe mândra 'n supărare,
Boii i-oiu mânà la râu
Şi pe hâda 'n lucrul rău,
Boii i-oiu mânà pe luncă
Şi pe hâda să se ducă!

167.

Bine zice cetera [1]),
Mai bine joacă mândra:
Gândeşte că-o oiu luà.

168.

Rău-i mut şi rău-i surd,
Mai rău-i cu buză ruptă,
Că nime nu te sărută.

169.

Unde-ai fost asară, lele?
— La prilaz, de-am dat [inele.
— Inelele cui le-ai dat?
— La cel ce m'a sărutat.
—Unde-ai fost, leliţ' atunci?
—La fântâna cu doi nuci,
Să dau gură la doi prunci.
—Unde-ai fost, mândrucă, [ieri?
—La fântâna cu doi peri,
Să dau gură la doi veri.

170.

Să trăeşti tu, năcăjită,
Să bem horincă 'ndulcită
Din uiaga cea sucită
De sub guba [2]) cea cârpită.

171.

Uieguţă de fărtaiu [3])
La cucoane-i numai baiu,
Dar săraca iţia,
Aceea li-i inima!

172.

Fetele până ce-s fete,
Nu mai beau pălincă verde;
Apoi dacă se mărită,
O beau verde ca 'ndulcită,
Că se strâng câte-un ciopor,
Şi 'ndulcesc câte-un ulcior
Şi-şi chiamă câte-un fecior.

173.

Vai şi-amar de-aceea casă,
Unde-i nevasta frumoasă
Şi bărbatul metehău [4]),
De-acolo trăesc şi eu;
Unde-i bărbatul cam mut,
De-acolo trăesc mai mult.

174.

Zis-a socrul că mi-a da
Patru boi şi pe mândra,
Patru boi suciţi de coarne,
Şi mândra-i lată de foame!

175.

Cu mândruţul din Văleni
Mi-am beut doi bouleni,
Şi cu mutul cel din Glod
Incă mi-am beut un zlot.

176.

Na, mândrucă, bea oţet,
Şi te du să nu te văd;
Na, mândrucă, bea vinars,
Şi te du 'n mare năcaz.

---

[1]) *cetera* = vioară.
[2]) *guba* (ung. *guba*) = suman.
[3]) *fărtaiu* (germ. *viertel*, ung. *fertály*) = pătrar, sfert.
[4]) *metehău* = mutos, tras-împins.

Digitized by Google

177.

Bea-aş vin din oală nouă
Cu mândrele cu-amândouă.

178.

Crâşmăriţă d'ingă[1]) drum,
Sufletu 'n tine mi-l pun;
De-ar fi bun sufletu 'n tine,
N'ai cere bani dela mine.

179.

N'avù dracu ce lucrà,
De m'a 'nvăţat a jucà!
De-aş şti da cu coasa 'n [laz [2]),
Cum dau cu picioru'n danţ,
De-aş şti da cu coasa 'n [rât,
Cum dau cu el în pământ,
Fi-aş gazdă ca Bobuţul,
Nu coldău ca selecuţul!

180.

Frunză verde din pădure,
Cine-a furat, să mai fure,
Păgubaşul se spânzure!

181.

Astă noapte am visat
Doisprezece draci în sat,
Duceau pe birău legat.

Şi la noapte voiu visà
Treisprezece drăculiţe,
Şi-or duce pe birăiţă.

182.

Săraca fată săracă,
Toată vara paşte-o vacă;
Cându-i coalea pe toamna,
Ea-i cu lapte, vaca ba;
Cându-i colea 'n postul [mare,
Ea-i cu lapte, vaca n'are;
Dacă vine Crăciunu',
Ea-i cu lapte, vaca nu!

183.

Săraca fata saracă,
Mult lucră la cea găzdacă.
Cea găzdacă şede 'n pat,
Lucru i se lucră 'n sat.
Pân' ce-şi trage pe la [mână,
Dă ulcele de fărină[3])
Şi dărăburi de slănină;
Pân' ce-şi trage la grumaz,
Dă dărăburi[4]) de cârnaţi
Şi lemnuţe câte-un braţ,
Să nu ştie ceialalţi.

184.

La viţei, Marişcă hei!
Mână trei şi-adună doi,
Lasă unu pe zăvoiu,
L-om cătà noi amândoi!

---

[1]) *d'ingă* = de lângă.
[2]) *laz* = loc de fânaţ.
[3]) *fărină* = făină.
[4]) *dărab* (ung. *darab*) = bucată.

Digitized by Google

III. COLINDE.

1.

Refren: Haida lin, iară lin.

Colo sus, la Răsărit
Fac Grecii o mănăstire.
Grecii o fac,
Turcii o sparg,
Nu o fac, cum să o facă:
Cu nouă uşi, cu nouă [altare,
Cu ferestrile spre soare
Şi cu uşa 'n jos spre mare.
Dară 'n dânsa cine-şi cântă?
Cine-şi zice ruga sfântă?
Nouă popi, nouă dieci
Şi p'atâţia patrierci [1]);
De cu sară 'n ea-şi întrară,
De cu sară vecernia,
La miază noapte litia,
Dimineaţa slujba sfântă.
Slujba sfântă cine-o ascultă?
C'o ascultă Maica Sfântă,
Cu fiuţ micuţ în braţe.
Maic'a prins a lăcrimà
Şi pe fiu a-l picurà;
Pe unde l-a picurat,
Pielea i s'a beşicat.
Fiu-şi plânge, stare n'are
Nici câtă de alinare.
Maic'a prins a-l mângâiare:
— Taci, fiule, taci, [dragule!
Numai eu ţie ţi-oiu da
Două mere, două pere,
Două ţâţe dalbe-a'mele,
Păharul botezului
Şi cheile raiului.
Când în lume vei întrà,
Tot vei prinde-a botezà,
Din păgâni creştini vei fa.
Şi-apoi eu ţie ţi-oiu da
Şi peniţa mirului,
Scaunul judeţului:
Oamenii-i vei miruì,
Dela iad îi vei mântuì;
Şi când va venì vremea,
Vei şedeà şi vei judecà.
Să fii, gazdă, veselos
Pe la ăst Crăciun frumos
Şi naşterea lui Hristos.
Noi colinda o gătăm,
Sus la cer o înălţăm,
Jos la gazdă o 'nchinăm,
O 'nchinăm de sănătate,
Pe-afară cu bogătate.
Să fii, gazdă, veseloasă
Pe la asta zi frumoasă!

[1]) *patriarc*, pl. *patrierci* = patriarh.

Digitized by Google

Variantă.

Refren: Domnului şi-al nost' Domn!

Colo'n jos, mai din jos,
La portiţa lui Hristos,
Fac Grecii o mănăstire,
Zidescu-o cu 'ngrijire,
Cu uşorii de tămâie,
Cu uşile de făclie.
In dânsa cine-şi cântară,
Şi 'nlontru şi din afară?
Nouă popi, nouă dieci
Şi p'atâţia patrierci.
Slujba sfântă cine-o ascultă?
Că şi-o ascultă Maica Sfântă
Cu fiuţ micuţ în braţe,
Ce tot sbiară şi nu tace.
— Taci, fiule, taci, dragule!
Eu ţie ţi-oiu dărui,
Cu ce t'oi îndestuli:
Două mere, două pere,
Şi vei merge 'n raiu cu ele.
Fiul plânge, nu mai tace.
Maică sa n'are ce face.
— Taci, fiule, taci, dragule!
Eu ţie ţi-oiu dărui,
Ce 'n lume mai scump va fi:
Păharul botezului,
Scaunul judeţului.
Fiul plânge, nu mai tace,
Maică-sa n'are ce face.
— Taci, fiule, taci, dragule!
Eu ţie ţi-oiu dărui,
Ce 'n lume mai scump va fi:
Câţi coconi de-amù or fi,
Tu pe toţi vei botezà.
Aceasta zi preasfinţită
Şi sărbătoare mărită
Noi poftim ca să vă fie
La mulţi ani cu bucurie!

2.

Refren: Hristos, Domnul nost'!

Maica Sfântă s'a luat
Prin ţarine 'ntraurite.
La un locu loculuì,
Sub frunzuca plopului
S'a pus Maica să hodinească,
Pe Domnul Hristos să-l nască.
Maica nu s'a hodinit,
Pe Hristos nu l-a născut.
Vântul a prins a suflà,
Şi frunzuca a sunà
Şi maica a blăstămà:
— Să fiţi voi, plopi, blăstămaţi
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu.
Voi frunze să n'aveţi stare
Nici de vânt, nici de răcoare.
Şi de-acolo s'a luat,
Drumul ghialog [1]) înainte,
Prin ţarine 'ntraurite.
La un locu loculuì,
La ieslea cailor,
In turişul paielor
S'a pus ea să hodinească,
Pe Domnul Hristos să-l nască.
Maica nu s'a hodinit,
Pe Hristos nu l-a născut.
Caii au prins a jucà,
Iepele a rânchezà
Şi maica a blăstămà:
— Să fiţi voi, cai, blăstămaţi
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu,

[1]) *ghialog* (ung. *gyalog*) — pedestru.

Digitized by Google

Şi voi, cai, să n'aveţi saţ,
Numa'n ziua de Ispas,
Şi atunci numai un ceas!
Şi de-acolo s'a luat
Pe drum ghialog înainte,
Prin ţarine 'ntraurite.
La un locu locului,
La ieslea boilor
S'a pus Maica să hodinească,
Pe Domnul Hristos să-l [nască.
Şi Maica s'a hodinit
Şi pe Hristos l-a născut.
Boii au prins a aburì,
Maica-a prins a alduì:
— Să fiţi voi, boi, alduiţi
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu;
Să fiţi voi, boi, alduiţi,
Intr'un ceas să vă hrăniţi
Şi 'ntr'unu să hodiniţi.
Îngerii ştire-au vestit,
Şi trei păstori au venit.
Trei crai după stea venind,
Daruri scumpe aducând:
Aur, smirnă şi tămâie,
Pe pruncul mic să-l [mângâie.

Variantă.

Mărie, sfânta Mărie,
Se luară, se duseră
Pe câmpul cu florile.
Flori îşi rupse, 'n poală-şi [puse.
Grele munci că o ajunse,
Se puse să hodinească
Sub umbra de arin verde.
Prinse pruncul a grâmjì [1]),
Şi arinul a-l pârî
La păgânii de Jidani.
— Fi-ai, arin, blăstămat
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu;
Să te faci pe lângă râuri,
Să te taie pe la zignuri. [2])
Se luară, se duseră
Pe câmpul cu florile.
Flori îşi rupse, 'n poală-şi [puse,
Grele munci că o ajunse;
Şi s'a pus să hodinească
Sub umbra de ploput [verde.
Prins-a pruncu a grâmjì,
Şi ploputul a-l pârî
La păgânii de Jidani.
—Fi-ai, ploput, blăstămat
De mine, de fiul meu
Şi de Domnul Dumnezeu.
Ia, numai frunzuţa ta
Tot ea să nu aivă stare,
Nici cu vânt, nici fără [vânt
Să n'aivă aşezământ.
Se luară, se duseră
Pe câmpul cu florile.
Flori îşi rupse, 'n poală-şi [puse,
Grele munci că o ajunse.
Se puse să hodinească
Sub umbra de brăduţ [verde.
Prins-a pruncul a grâmjì,
Bradul poale-a năpustì.
— Fi-ai, brăduţ, lăudat
De mine, de fiul meu
Şi de Domnul Dumnezeu;
Ia numai frunzuca ta
Fie iarna ca vara!

[1]) *grâmjesc* = scâncesc, plâng.
[2]) *zignuri* = locuri unde se fierbe rachiul.

Digitized by Google

Altă varianta.

Auzit-am, auzit,
Că s'a născut Fiul Sfânt;
In ieslea boilor,
In turişul oilor,
In paiele grâului,
In ogrinjii fânului;
Şi de-acolo s'a luat,
Tot pe drum de măieran
La apa lui Iordan,
Şi-acolo s'a botezat
De Ion cel preacurat.
Frumos nume i-a aflat:
Isus Hristos luminat,
Domn a fost şi ni-a fi iară,
Pân'amù şi în veci iară!

3.

Refren: Domnului şi-al nost' Domn!

Ce curţi îs aceste?
Curţi înalte minunate.
Inaintea curţilor
Sunt trei rânduri de pomuţi
La umbruţa pomilor
Şede Doamna curţilor,
C'un păhar galben a mână,
Tot închină şi suspină.
Pe toarta păharului
Scrisă-i raza soarelui,
Pe fundul păharului
Scrisu-i spicul grâului
Şi numele Domnului;
De unde ţine cu mâna,
Scrisă-i luna şi lumina.

4.

Refren: Florile dalbe de măr.

Sub tufa de mălin verde,
Dară aici cine şede?
Doi surăşi[1]) de porumbaşi,
Şi de-acolo s'au luat
La apa lui Iordan.
Apă'n pene au luat,
Petricele 'n clonţurele[2]),
Ca să-şi facă curticele[3]).
Dară 'n curte cine şede?
Mărie, fată albeneaţă.
Dar de lucru ce mai lucră?
Impistreşte, popistreşte
Guleraşi tătâne-său
Şi cămeşe frate-său.
De mi-ar împistri şi mie,
Bună plată i-aş plăti:
I-aş da boi şi i-aş da oi.
— Mie nimica nu-mi trebe,
Fără voinicul de-asară,
Ce-a ieşit pe poartă afară,
Cu păruţul rătezat
Şi cu clop pe ochi lăsat.

5.

Refren: Dimineaţa lui Crăciun!

Din Mărie s'a născut
Domnul Hristos pe pământ,
Lui Iuda i-a fost urît.
Iuda, iubitor de bani,
L-a vândut l'ai săi duşmani,
Numai cu treizeci de bani.

[1]) *surăşi* = dim. din sur.
[2]) *clonţurel* = dim. din „clonţ".
[3]) *curticeà* = dim. din „curte".

Digitized by Google

Când banii'n mână i-au pus,
Luatu-l-au şi l-au dus
Pe dealul Golgota 'n sus.
Sus pe cruce că l-au pus,
Cu suliţa l-au străpuns,
Mult sânge şi ap' a curs.
Luna s'a 'mbrăcat în sânge,
Ingerii au prins a plânge,
Şi stele încă toate,
Că n'a fost vrednic de [moarte.
Luna 'n sânge s'a 'mbrăcat,
Soarele s'a 'ntunecat;
Şi de-acolo l-au luat,
Groapă 'n piatră i-au săpat,
Şi-acolo l-au îngropat.
Grele străji i-au aruncat,
Să străjuea(scă) pe 'mpărat!
Dumnezeu ce-a poruncit?
Străjile toate-au înlemnit.
Tu eşti Maică adevărată,
C'ai născut fiu fără tată.
Când Dumnezeu se năşteà,
Rouă peste boi cădeà,
Din corciuri făclii ardeà,
Din nuiele luminèle.
Dumnezeu aşà a zis:
— Pomeniţi naşterea mea,
Cât de rar, la zile mari!

6.

Refren: Dimineaţa lui Crăciun!

Mare iarnă a picat,
Oile toate-au sberat.
Dumnezeu le-a auzit,
Jos la ele-a coborît
Pe scară mândră de ceară,
Pe fuştei de fulgerei,
Să le-aducă flori de vară
De struţul feciorilor,
De cununa fetelor,
Rosmarin nevestelor.

7.

Refren: Lilion şi-al nost' Domn!

Pe râtul lui Rusalim
Mare turmă de oi vin'.
Dar la turmă cine şede?
Că şede soră cu frate.
— Nu ştiu, frate, ce văd eu!
Nu ştiu, pomii-s înfloriţi,
Ori doară pe munţi a nins?
— Nici pomii nu-s înfloriţi,
Nice pe munţi nu a nins.
Aceia-s peţitorii tăi.
Vin încoa', te cer pe tine,
Cer adaus lângă tine:
Două sute oi cornute
Şi p'atâtea capre şute.
Că tot pe tine te-or duce,
Tot pe munţi, la dalbe curţi,
La părinţi necunoscuţi.
Unde-i vedeà rât cu iarbă,
Vei gândi că-i a ta mamă;
Unde-i vedeà rât cu flori,
Vei gândi că ţi-s surori;
Unde-i vedeà ciungi[1]) păliţi,
Vei gândi că ţi-s părinţi;
Unde-i vedeà ciungi uscaţi,
Vei gândi că-s ai tăi fraţi.
— De m'or vedeà cu ochii,
Nu ţi-or mai cere boii;
De mi-or vedeà hainele,
Nu ţi-or cere oile;
Dacă mi-or vedeà portul,
Nu ţi-or cere iosagul;
Dacă mi-or vedeà faţa,
Nu ţi-or mai cere stâna!

[1]) *ciung* = arbore pitic; nedesvoltat.

Digitized by Google

8.

Refren: Domnului şi-al nost' Domn!

Este-un râtuţ lung şi lat,
De oiţe 'ncunjurat.
La oiţe cine şede?
Şede bunul Dumnezeu,
Cu fluer înţinţelat,[1])
Cu suman îmbăierat.
Când cu fluerul zice,
Toată turma se strânge,
Când cu fluerul tace,
Toată turma se sparge.
— Lăsà-v'oiu, la biata, oi,
N'oiu trudì mai mult cu voi.
— Mai trude(şte), Doamne, [cu noi
Până'n dalba primăvară,
Şi ne paşte la pripoare
Şi ne-adapă la izvoare;
Noi ţie ţi-om dărui
La Sânjeorj
Un miel frumos,
La Ispas
Un bulz de caş!

Variantă.

Colo jos, că mai din jos,
Dar acolo ce se vede?
Tot un boteiaş de oi.
Dar la ele cine şede?
Tot Ionu' Sântionu',
Cu brâu roşu 'nţinţelat,
Cu flueru 'nferecat,
Cu băltag încolţurat.
Din fluer îşi zice,
Turma i se strânge,
Din fluer mai tace,
Turma se întoarce.
El îşi rupse şi mi-şi zise:
— Lasà-v'oiu, la focul, oi,
Că de când umblu la voi,
Alb îs şi eu ca şi voi.
— Mai iernează-ne o iarnă,
Şi ne mai vărează-o vară,
Şi ne paşte la pripoare
Şi ne-adapă la izvoare.
Noi ţie ţi-om dărui
La Sânjeorj
Un miel frumos,
La Ispas
Un bulz de caş.
Colindiţa nu-i mai lungă,
Să trăească cine-o ascultă,
Colindiţ-ai atâta,
Pe boieri Domnu-i tră- [ea(scă)!

9.

Refren: Haida Leru, Leru Doamne!

Sculaţi, gazde, nu durmiţi,
Că nu-i vreme de durmit,
Ci vreme de 'mpodobit.
Scoală, gazdă, slujnicele
Să-şi aştearnă meselo,
Să-şi umple păharele;
Că va venì naşterea,
O naştere de 'mpărat
Cu Isus cel luminat,
In giolgiuri înfăşurat,
Cu titiuţă roşie 'n cap,
Bătută din aghimant[2]),
Aghimant de cel frumos,
Să-l cunoaştem că-i Hris- [tos!
Vine-şi Domnul Dumnezeu

[1]) *înţinţelat* = înfrumuseţat.
[2]) *aghimant* = diamant.

Digitized by Google

Cu o ceată de îngeri,
Făcând slujbe şi cântări.
Vine-şi Domnul Dumnezeu
Cu o ceată îngerească,
Pe diavoli să-i biruească.
Vine-şi Domnul Dumnezeu
Cu Vanghelia deschisă,
In mână cu făclie-aprinsă.
Când Dumnezeu se năşteà,
Roua peste boi cădeà,
Din corciuri făclii ardeà,
Din nuiele luminèle.
Dumnezeu aşà ziceà:
— Pomeniţi naşterea mea,
Cât de rar, la zile mari!

10.

In cel pat mândru 'ncheiat
Cine-i culcat?
Fiul Sfânt a adormit.
— Scoală, scoală, Fiuţ Sfânt!
Că nu-i vreme de durmit,
E vreme de 'mpodobit.
Scoală, gazdă, slujnicele
Să-şi măture curţile,
Şi cât gozuc[1]) l-or aflà,
Tot în iad l-or aruncà
Şi iadul s'a 'ntenecà,
Şi raiul s'a luminà!

11.

Refren: Dimineaţa lui Crăciun!

Scoborît-a Dumnezeu
Pe-o scară de ceară,
Cu fuştei de fulgerei,
In stupine de albine;
Şi de-acolo s'a luat,
Că n'a putut pocluì[2])
De mirosul florilor,
De bunul albinelor,
In mijlocul satului
La casa bogatului.
Şi-a strigat dela fereastă:
— Gata-i cina, măi bogate?
Şi el numai şi-a strigat:
— Gata-i, gata-i, nu-i de voi,
Că-i de niste domni ca noi!
Şi de-acolo s'a luat
In capătul satului,
La casa săracului.
Şi-a strigat dela fereastră:
— Gata-i cina, măi sărace?
Şi el numai şi-a strigat:
— Gata-i, gata-i, pe puţin,
Da' veniţi să o 'mpărţim.
Câtă nu ne-a prisosì,
Vom merge 'n sat şi-om dobândì,
Şi cu lucru o vom plătì.

12.

Refren: Florile dalbe!

La cea masă de mătasă:
Da' la masă cine şede?
Şede Maica Precista
Cu fiuţ micuţ în braţe:
Fiul plânge şi nu tace.
— Taci, fiule, taci dragule,
Eu ţie ţi-oiu dărui
Două mere, două pere,
Două ţâţe dalbe-a' mele.
Şi 'ncă eu ţi-oiu dărui

[1]) *goz*, dim. *gozuc* (ung. *gaz*)=gunoiu.
[2]) *pocluesc* am stare, încap.

Digitized by Google

Tot cheile raiului
Şi crucea botezului;
Pe cei mici vei boteză,
Pe cei mari vei cununà.
Dar pe masă ce mai sunt?
— Sunt lumine-aprinse.
Printre ele ce mai sunt?
— Sunt colaci de grâu.
Printre aceia ce mai sunt?
Sunt cupe cu vin.
— Voi cu-acelea ce-aşteptaţi?
— Că aşteptăm pe Dumnezeu,
Să-l mărim, să-l ospătăm.
— Haida, Doamne, 'n prânz cu noi!
— Ba eu nu m'oiu duce,
Că am mult de umblat
Pe la râtul lui Pilat,
Unde-i un pom rămurat,
Toamna pică de rodit,
Primăvara de 'nflorit.
Colindiţa-i atâta,
Pe boieri Domnu-i trăea(scă).
Să fii gazdă, sânătos,
Să-ţi ajute şi Hristos
Şi găzdoaia sânătoasă,
Să-ţi ajute Maica noastă,
Pe la asta zi frumoasă!
Să ajungeţi mulţi Crăciuni
Cu pace şi sânătate!

13.

Refren: Dimineaţa lui Crăciun!

Noi umblăm să colindăm
Pe la curţi de mari boieri.
Dar boierii nu-s acasă,
Că-s în codri a vânare.
Nimica nu-şi căpătară,
Făr'un ţăpuşor surişor.
Tinse puşca să-l împuşte.
—Vai de mine, nu 'mpuşcà,
Că eu nu-s ce ţi-se pare.
Eu-s Ionu' Sântionu',
Nănaşul lui Dumnezeu.
Maică-mea m'a blăstămat
Să fiu fiară de păduri
Nouă ani şi nouă veri
Şi p'atâtea primăveri.
Dac'acelea le-oiu plini,
Jos la ţar'oiu coborî,
Şi om, ca şi voi, oiu fi.
Slujbă sfântă oiu slujì.
Slujba sfântă cine-o ascultă?
C'o ascultă Maica Sfântă
Cu fiuţ micuţ în braţe.
Fiul plânge, stare n'are.
Taci, fiule, taci, dragule,
Că eu ţie ţi-oiu dăruì
Tot cheile raiului
Şi crucea botezului.
Tu raiul vei descuià,
Pe Dumnezeu l'ei vedeà,
Ţie bine ţi-a părea.
Sus în cer o înălţăm,
Jos la boieri o 'nchinăm.
O 'nchinăm pe sânătate,
Pe mai multă bogătate.
Să fii, boier, sânătos,
Să poţi merge la itros,
Fii, boier, cu veselie,
Să poţi merge la litie;
Boiereasa sânătoasă,
Să-ţi ajute Maica noastă!
Colinda e atâta,
Cine-o ascultă, să trăea(scă)!

14.

Scoală, gazdă, nu durmì,
Că nu-i vreme de durmit,
Ci-i vreme de veselit.
Gazda bună c'a ieşit
Şi pe noi ne-a dăruit
Tot cu viţa vinului

Digitized by Google

Şi din roada grâului,
El pe noi ne-a dăruit
Cu o coşarcă[1]) de nuci,
Să se joace bieţii prunci;
Cu o coşarcă de mere,
Să ne săturăm din ele.
Dar încă ce ne-a mai da?
Un cârnaţ mare de porc
Să-l frigem pe mâni la foc.
Rămâi, gazdă, veseloasă
Cu toţii câţi sunt în casă,
Să ajungeţi multe zile la anul,
Şi acestea să le petreceţi
Cu bucurie şi veselie.

15.

Ce sară-i astă sară?
— Asta-i sara de Crăciun,
Să te veseleşti, om bun,
La cea masă de mătasă.
—Dar pe masă ce mai sunt?
—Că mai sunt făclii arzând.
—Printre făclii ce mai sunt?
—Că mai sunt colaci de grâu.
—Printre colaci ce mai sunt?
—Tot cupe pline cu vin.
—Da' la masă cine-mi şede?
—In cornul întâiu de masă
Şede bunul Dumnezeu,
In al doilea corn de masă
Şede sfântul Petru,
La al treilea corn de masă
Şede Ion Sântion,
La al patrălea corn de masă
Şede jupânul de gazdă,
C'un păhar galben a mână,
Tot închină şi suspină.
Şi 'nchină la răsărit,
Să-l audă Domnul Sfânt,
Domnul Sfânt pe-acest pământ.
In toarta păharului
Scrisă-i raza soarelui,
In buza păharului
Scrisu-i spicul grâului,
In fundul păharului
Scrisă-i viţa vinului.
Ei beură, cât beură,
Dumnezeu din graiu grăiră:
—Dăi, noi, Petre, să mergem,
C'avem mari de cununat
Şi'ncă mici de botezat.
La cei mari ce dar li-om da?
Da-li-om boi buni, ne'nvăţaţi,
Trăi-vor şi 'nvăţà-i-or:
Da-li-om cai buni, ne'nvăţaţi,
Creşte-or mari şi 'nvăţà-i-or.
Prea e mândră colinda,
Dela noi, dela vreo doi,
Noi silim de o zicem,
Voi siliţi de o plătiţi;
Mai vârtos dela Hristos
C'un colac de grâu frumos,
Şi o ploscă de vinars,
Să o tragem pe sub nas.
Să fii, gazdă, sânătos,
Pe la anul sânătos.

16.

Colo sus, la răsărit,
Mândri pomi au înflorit.
Pe la poala pomilor
Şed oile domnilor.
Mare iarnă a picat,
Oile toate-au sberat,
Dumnezeu le-a auzit,
Şi-a făcut scară de ceară,
Tot la ele să coboară,
Să năpoastă primăvară.

[1]) *coşarcă* = corfă, paner.

Digitized by Google

Să fii, gazdă, veselos
Pe la-acest Crăciun frumos,
Peste an tot sânătos
Şi mai mult cu faţa'n jos,
Cu sumanu 'ntors pe dos.

De vă place de colindă,
Să ne sloboziţi în tindă,
Lângă cel blid cu plăcintă,
Să stâmpărăm biata rânză.

17.

Ce curţi-s aceste curţi,
Aşà 'nalte minunate?
Cu norii alăturate?
In uşori struţuri de flori,
Şi în uşi struţuri de ruji,
La fereşti struţuri domneşti.
Inaintea-acestor curţi
Sunt trei rânduri de pomuţi,
Iară'n mijlocul curţii
Este-un pat mândru 'ncheiat

De scânduri albe de brad
In dânsul cine-i culcat?
Dumnezeu s'a aşezat,
Tot în haine de bumbac,
Şi, pe cap, cu cămănac[1])
Tot feştit[2]) cu aghimant.
El acela nu l-ar da
Pentru lumea aceasta...
De ni-ţi da cevà, de ba,
Mai mult nu v'om colindà..

[1]) *cămănac* = comănac.
[2]) *feştesc* (ung. *festek*) = văpsesc.

Digitized by Google

GLOSAR.

A.

Aghimant, pl. *aghimanturi*—diamant.
aghistină, pl. *aghistini*=castană.
agonisesc (*a agonisì*, *agonisìi*, *agonisit*)=strâng, cuprind, adun.
aiu=usturoiu.
alduesc (*a alduì*, *alduii*, *alduit*)=a binecuvântà.
alunguţul (cu drumul)=dealungul (drumului).
a mână=în mână.
amù=acum.
anin (*a aninà*, *aninai*, *aninat*)=agăţ, atârn.
armurariu, pl. *armurari*=Bot. limba cerbului. Se foloseşte împotriva boalei de vite de acelaş nume (armurariu).
aşchiutoiu, pl. *aşchiutoi*, format din *aşchiut*, pl. *aşchiuţi* (ung. *eskŭdt*) =ajutor de jurat,—de pretor.
astară=azi seara.

B.

Bădiuluţ, pl. *bădiuluţi*, dim. din *bade* =drag, iubit.
baier, pl. *baiere*=aţă, sfoară de legat cămaşa ori sumanul la gât.
baiu, pl. *baiuri* (ung. *baj*)=năcaz, supărare.
bănat, pl. *bănaturi* (ung. *bánat*)—durere, jale.
bănuesc (*a-şi bănuì*, *tmi bănuii*, *bănuit*)=mă întristez, mă supăr, mă îngrijesc.
bărbânţă, pl. *berbinţe*—butoiu, hârdău lung, în care se ţine brânza şi laptele de oì. Dim. *berbincioară*, pl. *berbincioare*.
batăr—barim.
beteşig, pl. *beteşiguri* (ung. *betegség*) =boală.
bidă=pacoste, năcaz.
bidesc (*a bidì*, *bidii*, *bidit*)=a necăjì, a trăì cu chiu, cu vai.
birău, pl. *biraie* (ung. biró)=primar jude; *birăiţă*, pl. *birăiţe*, nevasta primarului.
biriş, pl. *birişi* (ung. *béres*)=slugă la vite.
blid, pl. blide=strachină.
bocotan, *bocotancă*, pl. *bocotani*, *bocotance*=bogat.
bogătate, pl. *bogătăţi*=bogăţie.
boghet, *bugăt*=destul; *bugăt de bine*, =destul de bine.
boier, pl. *boieri*=titulatură de onoare ce se dă unei adunări, de pildă la nuntă, la sfat; titulatură ironică; adv. *boiereşte*. Fem. *boiereasă*, pl. *boierese*, se foloseşte în înţelesul de „boreasă", nevastă, stăpână.
boldurel, pl. *bordurele*, dim. din *bold* pl. *bolduri*=prăvălie, dughiană.
bolund, adj.=nebun, nebunatec, smintit (ung. *bolond*).
borcut, pl. *borcuturi*=apă acră, apă minerală.
boreasă, pl. *borese*=nevastă, femeie.
botă, pl. *bote*=băţ, baston.

Digitized by Google

boteiaş, pl. *boteiaşe*=dim. din „boteiu"; *boteiaşi de oi*, turmă de oi.
brăcinariu, brăcinare=brăcinar, aţă de legat izmenele.
bugezesc (*a bugezì, bugezii, bugezit*) =mă fac buged, umflat la obraz, de boală ori de somn.
buhaş, pl. *buhaşi*= brad bătrân. La munte colibele se acoperă cu scoarţa de buhaş ce se aduce din „proval" (=vale, povârniş). Dacă „păcurariul" moare în munte, nu-l aduc în sat să-l îngroape, ci îl acoperă cu scoarţa de buhaş şi aşà îl bagă în groapa lui gătită.
buiguesc (a buigù, buiguii, buiguit) =băiguesc, a auirà.
bulbuc, pl. *bulbuci*=bobocel, boboc (la flori); bulbuc-floare galbănă.
bulz, pl. *bulzuri*=grămadă, mototol, cocoloş (de caş).
bumb, pl. *bumbi*=nasture.
bumbuşcă, pl. *bumbuşti* şi *bumbuşte* =ac cu gămălie.
but=îndărătnicie, împotrivire, poară.

C.

Calapăr= numele popular al balsaminei, Lat. Tanacotum balsamita.
călicuţ, călicuţă, pl. *călicuţi, călicuţe*, dim. din *călic, călică*, pl. *călici, călice*=slab, slăbănog, uscăţiv, sec.
cămănac, pl. *cămănace*=comănac.
canapeiu, pl. canapeie=canapeà, divan.
cânt (a cântà, cântai, cântat)=cânt în biserică (altfel se foloseşte cuvântul „horesc"); *a se cântà*=a se bocì.
căpău, pl. *căpăi*=copoiu.
căpeneag, pl. *căpenege*, şi *chepeneag*, pl. *chepenege* (ung. *köpenyeg*)= mantà.
căpiez (*a căpià, căpiai, căpiat*)=a turbà, a nebunì.
car (*a cărà, cărai, cărat*)=a duce cu carul; *mă car*, mă căruţez, mă duc; *cară-te*, du-te în treabă-ţi.
cat (*caţi, cată*, etc. *cătai, cătat;* ori: *cot, coţi, coată, cotăm, cotaţi, coată, cotai, cotat*)=a căutà.
cătană, pl. *cătane*=militar, soldat; *a plecat în cătane*, a plecat la oaste, la miliţie; adj. *cătunesc* şi *cătănesc*; adv. *cătuneşte* şi *cătăneşte*.
câtilin, câtilinaş=lin, încet.
cătuşe, pl. *cătuşi*=cătuşă.
căuaciu, pl. *cauaci* şi *covaciu*, pl. *covaci*=faur; adj. *covăcesc*=de faur.
cealău, pl. *cealăi* (ung. csaló)=amăgitor, pungaş.
ceapsă, pl. cepse, cepsele=bonetă, căiţă pentru femei.
„cearcănul de p'ângă soare", *„cearcănul* de p'ângă lună", ca variantă am auzit şi astfel: *„cercuţul* de p'ângă soare", deci „cearcănul" aici înseamnă periferia soarelui şi a lunii ce se vede în împrejurări normale, iar nu cu ocazia eclipselor.
celuesc (*a celuì, celuii, celuit*)=a amăgì, a înşelà.
cenuşeriu=cearşaful(lepedeul) în care să pune cenuşa deasupra rufelor spălate şi aşezate în zoluriţă — putină.
cergă, pl. cergi=ţol.
ceteră, pl. ceteri=vioară.
cheotoare=încheietura dela colţul caselor de lemn. O bârnă se lasă mai lungă şi pe aceea se anină coasele, etc.
chică=cosiţă.
chidru, pl. *chidri*=cedru.
cimbru=plantă mirositoară. Românceie o folosesc în mai multe mâncări.
Cin sau *ciiu*, (*cii* sau *cini*), *cină*, etc. =a cinà.
ciocnesc=lovesc, dau în cap.
cioni, pl. *cioane* (ung. *csont*)=os.
ciucuri=pantaloni.
ciung, pl. *ciungi*=lipsit de o mână sau de un picior; arbori pitici, nedesvoltaţi.

Digitized by Google

ciunt (*a ciuntà, ciuntai, ciuntat*)=rup, taiu (flori).
ciupă, pl. *ciupe*=baie pentru copiii din fașă.
ciupăit=îmbăiat.
ciurcel, pl. *ciurcei*=cercei.
ciuruesc ori *ciurdesc* (*a ciurdì* și *a ciurui, ciurdit* și *ciuruit*)=a curge ca dintr'un ciur.
clonțurel, pl. *clonțurele*=dim. din *clonț*.
clop, pl. *clopuri*=pălărie. Dim. *clopuț*, pl. *clopuțuri*.
coale=coleà.
cocie, pl. *cocii* (ung. *kocsi*)=trăsură.
cocon, pl. *coconi*; dim. *coconaș*, pl. *coconași, coconel*, pl. *coconei, coconuț*, pl. *coconuți*; fem. *cocoană*, pl. *cocoane*, dim. *coconeà*, pl. *coconele, coconuță*, pl. *coconuțe, coconiță*, pl. *coconițe*=copil, copilă.
coită (coîtă), pl. *coite*=nevastă cochetă.
colac, pl. *colaci*=cozonac.
colddu, pl. *colddi; colduș*, pl. *colduși* (ung. *koldus*)=cerșitor; *colduesc* (*a colduì, colduii, colduit*), a cerși, a cerè.
colindă, pl. *colinzi; corindă*. pl. *corinzi*=cântare de Crăciun. Dim. *coliadiță*, pl. *colinditе*.
colnic, pl. *colnice*=colină; vârf de colină. Dim. *colnicuț*, pl. *colnicuțe*.
conciu, pl. *conciuri*=cosiță.
copârșeu, pl. *copârșeuă* (ung. *koporsó*)=coșciug.
copcă, pl. *copce* și *copcii*=copcie, cârlig; săritură.
corciu, pl. *corciuri*=tufă.
cornuluț, pl *cornuluțuri*=dim. din corn.
coșarcă, pl. *coșercì*=corfă, paner.
cotlon, pl. *cotloane* peșteră mică, scorbură, vizuină, bortă.
crâșc (*crâști, crâșcă*, etc. *a crâșcà, crâșcat*)=a scrâșnì, a scârțâì, a pârâì.
crengos=crenguros, rămuros.
cruciță, pl. *crucițe*=dim. din cruce.
cuc (*a cucà, cucai, cucat*)=a cântà cucu.
cununiță, pl. *cununițe*=dim. din cunună.
curte, pl. *curți*=palat, casă boierească. Dim. *curticeà*, pl. curticele.
custură, pl. *custuri*=cuțit ce nu se închide; colină ce are forma unei custure.

D.

Dâmb, pl. *dâmburi* (ung. *domb*)=deal, colină.
dărab, pl. *dărăburi* și *dărabe*=bucată (ung. *darab*).
deapân (*a depânà, depânai, depânat*)=a depănà.
demic (*a demicà, demicai, demicat*), =a dumicà, a tăià.
descumpăr (*a descumpărà, descumpărai, descumpărt*)=a răscumpărà.
diac, pl. *dieci*=cântăreț la biserică, cantor.
d'ingă=de lângă.
diug, pl. *diuguri* (ung. *dög*)=mortăciune; leneș, trândav, puturos.
dobă, pl. dobe=tobă.
doicesc (*a doicì, doicii, doicit*)=a dădăcì, a îngrijì.
domn, pl. *domni*=cela ce e îmbrăcat în haine nemțești, cu excepțiunea Jidovilor.
domnariu, pl. *domnari*=domn, dignitar.
drăgucior, drăgucioară, pl. *drăguciori, drăgucioare*, dim. din *drăguț, drăguță*, pl. *drăguți, drăguțe*—iubit, amant.
dudău=o buruiană, bălărie.
dumată, dar și: dumneata=dumneata.
dup'olaltă=unul după altul; sprinten, iute.
durzău, pl. *durzăi*=Bot. jneapăn, ienupăr. Iuniperus communis L.
dutcuță, dupcuță, pl. *dutcuțe, dupcuțe* o monedă de 10 sau 20 de bani.

Digitized by Google

F.

Fac, mă.... (a se face, mă făcui, făcut)=a creşte.

fac cuvânt, îmi fac cuvânt cu cinevà =a conversà.

făinĕ, pl. *făini*=făină.

fărtaiu, pl. *fărtaie* (germ. *viertel*, ung. *fertály*)=pătrar, sfert.

feri-mă=fereşte-mă.

feştesc (a feşti, feştii, feştit)=a văpsì.

feţie, pl. *feţii*=loc acomodat de sădit vie şi pomi, fiindcă aproape toată ziua stă în faţă, în bătaia soarelui.

flit, pl *flituri*=gură (la porc şi la câne), bot.

fogodău, pl. *fogodauă* (ung. *fogadó*) =făgădău, birt.

frătiuţ şi *frătiuluţ*, pl. *frătiuţi*, şi *frătiuluţi*; *frătiuc* (vocativ: *frătiucă*), *frătiuluc* (voc. *frătiulucă*), pluralul dela aceste două cuvinte din urmă nu se foloseste =dim. din frate.

furător, pl. *furători*=tâlhar, lotru.

fuştel, pl. *fuştei*=fuşteiu (la scară).

G.

Gazdă, găzdoaie, pl. *gazde, găzdoi* stàpân, stăpână.

găzdag, găzdac (ung. *gazdag*) =bogat, avut; *găzduşag*, pl. *găzduşaguri* (ung. *gazdaság*) =avuţie, bogăţie.

ghialog (ung. *gyalog*) pedestru.

goz, pl. *goaze* şi *gozuri* (ung. gaz)= gunoiu, buruiană; *gozuros*=plin de gunoiu, buruienos, plin de bălării. Dim. *gozuc*, pl. *gozucuri*,

graiţă, pl. *graiţe*=crucer, 2 bani.

grâmjesc (a grâmji, grâmjii, grâmjit) =a scânci, a plânge.

graţie= amnestie, iertare dela vreo pedeapsă (d. ex. de moarte).

grăunţ, pl. *grăunţe* =grăunte, grăunte de grâu.

groşcioraş=dim. din „groşcior", smântână.

grumaz, pl. *grumazuri* şi *grumazi* =grumaz, gât.

gubă. pl. *gube*=suman, *glugă*.

gurioară, pl. *gurioare*=dim. din gură. Alte dim.: guruţă, guriţă, gurucă, guricioară.

Gutăiu=Gutiiu, un munte care desparte Maramureşul de Băia-mare.

H.

Hâd, hâdă. pl. *hâzi, hâde*=urît, urîcios.

haiduc, pl. *haiduci*=jandarm, poliţaiu.

hăiniceà, pl. *hăinicele* = dim. din haină.

haznă (ung. *haszon*) =folos.

hie (ung. *hijja valaminek*) =lipsă.

hinteu, pl. *hinteaud* (ung. *hintó*) = trăsură.

hireş (ung. *hires*=vestit)=frumos.

hireşeţă, pl. *hireşeţe*=frumuseţe.

hodină=odihnă; *hodinesc (a hodini, hodinii, hodinit)*=a odihnì.

hoheriu, pl. *hoheri* (ung. *hóhér*) =hingher.

holdiţă, pl. *holdiţe*, dim. din *holdă*, pl. *holde*=pământ semănat.

honved, honvid. pl. *honvezi, honvizi* (ung. *honvéd*)=apărător de patrie; miliţie teritorială.

hore, pl. *hori* =cântec, doină, baladă; *hore mare*, cântec lung.

horesc (a hori, horii, horit)=a cântà.

horincă. pl. *horinci* ţuică. *Horincă îndulcită*=ţuică îndulcită cu miere ori cu zahăr; *horincă verde*, ţuică neîndulcită.

horneţ, pl. *horneţe* =dim. din „horn".

huc =chiar; *toate huc*, chiar toate.

I.

Ia =iacă, iată.

iaraşbirău, pl. *iaraşbiraie* (ung. *járásbíró*)= jude cercual, de ocol.

ibung, pl. *ibunguri*=deprindere de arme, manevre.

îmbaier (a îmbăierà, îmbaierai, îmbăierat) =leg cămaşa ori sumanul la grumazi.

Digitized by Google

împăjestesc (*a se împăjeşti, împăjeştit*)=a se umpleà de pajişte, de iarbă, de verdeaţă.
împelinez (*a se împelinà, împelinat*) =a devenì amar ca pelinul.
împistresc (*a împistrì, împistrii, împistrit*)=a împestriţà, a brodà, a chindisì.
înciurez, (*a înciurà, înciurai, înciurat*)=a face ciur, un fel de gherghef.
încolţurat=în colţuri. Păcurarii fac şi pun împrumseţeri atât pe fierul băltagului cât şi pe toporiştea lui şi băltagul aşà împrumseţat să zice încolţurat.
îndată mare=imediat, îndată.
îndosesc (*a îndosì, îndosii, îndosit*) =a ascunde.
înferecat=ferecat, legat cu fier.
înlontru=înlăuntru.
înşinurez (*a înşinurà, înşinurai, înşinurat*)=a pune şnur, găitan.
înţinţelez (*a înţinţelà, înţinţelai, înţinţelat*)=a înfrumuseţà, a decorà.
iobag, pl. *iobagi* (ung. *jobbágy*)=clăcaş.
iosag, pl. *iosage* (ung *jószág*) =avere, bogăţie.
işcoală, oşcoală, pl. *işcoale, oşcoale* =şcoală.
iţie (ung. *icce*), pl. *iţii*=măsură veche pentru lichide, făceà şase decilitri şi ceva.
itros=utrenie, mânecare, care premerge liturgiei.
înrărgat=ţol învărgat, pănură de lână ţesută cu dungi lungi.

J.

Jelcuesc (*a jelcuì, jelcuii, jelcuit;* şi: *a se jelcuì, mă jelcuii*)=a jeluì, şi: a se jeluì.
jelie=jale, supărare.
jendar, pl. *jendari*=jandarm.
jid pl. jizi=jidov.
jurătoiu, pl. *jurătoi*, dim. din *jurat* =pretor.

L.

Laiţă, pl. *laiţe*=laviţă.
lănţug, pl. *lănţuguri*=dim. din lanţ.
laolaltă=împreună.
lau (*lai, lă* şcl. *a là, lăut*)= a spălà rufele: a-şi unge capul.
laz, pl. *lazuri*=loc de fânaţ.
lele=iubită, dragă. se zice în Maramureş şi lele mătuşe.
lepedeu. pl. *lepedeauă* (ung. *lepedő*) =lintol, cearşaf.
lin şi pelin=joc de cuvinte.
litia=rugăciune de implorare, procesiune. Toate serbătorile mari au litia la care se benecuvântă pâne, grău, vin şi untdelemn. Cu acel untdelemn sfinţit la ziua liturghiei, se ung pe frunte credincioşii.
liuliuţ, pl. *liuliuţe* şi *liuliuţuri*=un fel de leagăn ce se agaţă în grindă, ori şi de creanga vreunui arbore, dacă mama se duce pe dealuri la fân, cu copilaş cu tot.
lotru, loatră, pl. *lotri, loatre*=isteţ, sprinten.
lozişoară, pl. *lozişoare*=dim. din „lozà".
lumucă=dim. din lume.
lutran, pl. *lulrani*=luteran.

M.

Mâiu (*a mâneà, mas*)=a petrece noaptea, a durmì.
mălaiu, pl. *mălaie*=porumb, păpuşoiu.
mălin, pl. *mălini*=Bot. Siringa vulgaris L., liliac.
mândru,—ă, pl. *mândri,*—e=frumos iubit. Dim. *mândruc,—ă, mândruţ —ă, mândruluc,—ă, mândruluţ,—ă, mândrulic,—ă, mândrulior, mândrulioară, mândruliţă, mândruleană.*
mâne-ta=mamă-ta, mamei tale.
mânuri=e pluralul dela mână.
măreţ, măreaţă, pl. *măreţi, măreţe,* =mândru, trufaş.
măşcat=adjectivul acesta cuprinde

Digitized by Google

două însuşiri: massiv şi rotund: se zice d. e. lacrimă măşcată, mărgeà măşcată, grăunte măşcat, bine desvoltat.

măzărice (n'are plural)=măzăriche.

mâzdă, pl. *mâzde*=interese, camătă, uzură.

meliţă, pl. *meliţe*, =unealtă de sfărmat cânepa.

merinde, pl. *merinzi*=proviziuni de drum.

metehău, pl. *metehăi*=mutos, trasîmpins.

mieriu, adj.=trufaş, mândru.

mintă creaţă=mentha crispa.

minten, *mintenaş* (ung. *menten*)=îndată.

mintiucă=dim. din minte.

miretei=miri.

molid, pl. *molizi*=un soiu de brad, cu crengi ce stau în sus ca săgeata, pe când crengile bradului sunt lăsate în jos. Dim. *molidaş*, pl. *molidaşi*.

mortiţă=dim. din moarte.

mul=nomol; *mulesc* (*a mulì*, *mulii*, *mulit*) =a nomolì; a apăsà cu vorba, a batjocorì pe cinevà.

muncel, pl. *muncei*=dim. din munte.

musai=e nevoie, e silă.

N.

Năldăesc (*a se năddì*, *mă năddii*, *năddit*)=îmi ieau seama.

nădrag, pl. *nădragi* (ung. *nadrág*) =pantaloni.

năpost (*năpustii*, *năpustit*)=năpustesc, slobozesc.

Neamţ =Austriac, referindu-se la armata comună, unde, până acum spiritul e austriac.

neghină=buruiana ce creşte în grâu, să amintească şi în s. scriptură. Neghina se foloseşte şi la unele descântece.

negurez (*a negurà*, *negurai*, *negurat*) =a întunecà, a supărà.

nemeş, *nemiş*, pl. *nemeşi*, *nemişi* =nobil; adj. *nemeşesc*; dim. *nemişel*; *nemişoaie*, nobilă.

nemeş-birău, pl. *nemeş-biraie* (ung. *nemesbiró*)=primar nobil. Inainte de 1848 „biraiele“ se alegeau numai dintre nobili, pentru aceea aveau titulatura de „nemeş“.

nevăstancă, pl *nevestence*=din nevastă.

nice=nici.

O.

Oarmeghe, pl. *oarmeghi* (ung. vár megye)=comitat, judeţ.

ocol, pl. *ocoluri*=ogradă.

odolhaz, pl *odolhazuri* (ung. *oldalház*) =odaie laterală.

ogrinji=rămăşiţe de fân, ce rămân în iesle.

ojină, pl. *ojini*, ori *ujină* (ung. *ozsonna*)=chindie

ol, pl. *oluri*=oală lungăreaţă.

o lecuţă, *o leacă*=puţin, puţintel.

omăt=neauă, zăpadă.

opcină, pl. *opcine* =creasta muntelui sau a dealului, pe unde duce vreun drum.

ospăţ, pl. *ospeţe* =petrecere, chef, nuntă.

P.

Păcurăraş, pl. *păcurăraşi*=dim. din păcurar.

păducel, pl. *păducei*=Bot. Crataegus monogyna Jacq.

painjen=paiangin, paiagen, insecta bine cunoscută.

palant, pl. *palanturi*=gard de scânduri.

pălesc (*a pălì*, *pălii*, *pălit*)=a pârlì, a pârjolì coaja arborelui.

pălincă, pl. *pălinci* (ung. *pálinka*)=ţuică, vinars. Dim. *pălincuţă*. *Pălincă îndulcită*, ţuică cu zahăr ori cu miere; *pălincă verde*, ţuica neîndulcită.

pământesc (*a se pământì*, *mă pământii*, *pământit*)=a devenì palid, negru ca pământul.

Digitized by Google

pângă=pe lângă.
pantanog=cal pantanog. cu semn alb la piciorul drept, adecă cal însemnat.
păpădie=plantă de primăvară cu flori galbene; păpădie, floare mândră de câmpie.
ârjolesc (a pârjolì, pârjolii, pârjolit)=a pârlì, a da foc (ung. *perzsel).*
îruţă=dim. din pară.
ităc, pl. *pătaci*=un ban vechiu.
ţilă, paţală, pl. *paţile, paţăle*=experienţă, suferinţă îndurată, întâmplare.

patriarc, pl. *patrierci*=patriarh.
pătrupop, pl. *pătrupopi*=protopop.
pe drept (a voastră casă)=faţă, visà-vis de—.
peminte=pământuri.
pită, pl. *pite*=pâne.
pititel, pititeà, pl. *pititei, pititele; pititeluţ*, pl. *pititeluţi, pititelucă*=mic, micuţ.
plăiuţ, pl. *plăiuţuri*, dim. din *plaiu*, pl. *plaiuri*=drum ce duce la munte.
plisă, pl. *plise*=loc mai adânc în albia râului.
ploscă (pluralul nu se foloseşte)=clondir, carafă.
poară, în.....=împotrivă, în but.
pocluesc (a pocluì, pocluii, pocluit)=am stare, încap.

podişor, pl. *podişoare*=stelaj, etajeră.
poiată, pl. *poieţi*=grajd pentru vite mari; dim. *poieţeà* pl. poieţele,e grajd mai mic ce se aşează imediat lângă peretele grajdului cel mare şi serveşte de culcuş viţeilor ori porcilor; poieţeaua destinată porcilor se numeşte de comun *coteţ*.
poliţă, pl. *poliţe*=scândură, de comun deasupra uşii, de aşezat oale, farfurii ş. a.

pomuţ, pl. *pomuţi*=dim. din „pom".
ponce (în.....)=împotrivă; a grăì *în ponce*, a grăì împotrivă; *poncesc (a poncì, poncii, poncit*, a se împotrivì, a se certà.
ponoji=pedala dela răsboiu, în Maramureş teara.
ponosesc (se ponoseşte, a se ponosì, ponosit)=se zice când faţa se urîţeşte, slăbeşte şi-şi pierde fineţea.
popistresc (a popistrì, popistrii, popistrit)=se foloseşte ca joc de cuvinte lângă cuvântul *împistresc*, şi înseamnă: a brodà, a chindisì.
porţie, pl. *porţii*=dare, arunc, porţiune.
porumb, adj. se zice calul suriu la păr ca şi porumbul.
porumbaş, pl. *porumbaşi*=dim. din porumb.
potilat, pl. *potilate* (ung. *patyolat)* batistă, pânză fină.
potlog, pl. *potloage*=bucăţi din opincă.
potolesc (a potolì, potolii, potolit)=a stinge.
pozne=necaz.
prăbăluesc (a prăbăluì, prăbăluii, prăbăluit)=a probà, a încercà, a experimentà.
prah=praf de puşcă.
prânzesc (prânzii, prânzit)=dejunez.
prăpădesc (a prăpădì, prăpădii, prăpădit)=a risipì, a prădà, a vinde cevà cu un preţ bagatel.
prepiciu, pl. *prepiciuri*=laviţa de lângă vatră.
prifont, pl. *prifonturi*=profunt, pâne neagră, proviziune.
prilaz, pl. *prilazuri*=pârlaz.
pripor—pripoare, loc pieziş.
pruncă, pl. *prunce*=fem. dela prunc.
prundurel, pl. *prundurele*=dim. din prund.
pustiit=pustiire, distrugere.

R.

Rămas, rămasă, pl. *rămaşi, rămase*=văduv, văduvă.
rând, am rând=am rândueală, am modru, îmi stă în putinţă.

Digitized by Google

rânduluesc (a rândului, rânduluii, rânduluit; (ung. *rendel)*=a orândui, a menì.
rânză, pl. *rânze*=stomac.
rât, pl. *râturi* (ung. *rét)*=livadă; dim. *râtuţ*, pl. *râtuţuri.*
rătăcănat, rătăcănată, pl. *rătăcănaţi, rătăcănate*=crengos, încrengat.
reghemânt, pl. *reghemânturi*, şi *reghiment*, pl. *reghimente*=regiment.
rezedă, pl. *rezede*=Bot. rozetă. Roseta.
rif, pl. *rifi* (ung. *röf)*=cot (de Viena).
rob, pl. *robi*, dim. *róbuţ*, pl. *robuţi*=sclav; arestant, prins, prizonier.
romon=Bot. roman, muşeţel prost, Matricaria inodora L.
rostopască=plantă, se zice şi negelariţă, dacă să rupe iese un suc galben din tr'însa.
ruguţ, pl. *ruguţi*, dim. din *rug*, pl. *rugi*=măcieş.
ruje, pl. *ruji* (ung. *rózsa)*==rozà; trandafir; dim. *ruţiţă*, pl. *rujiţe.*
rumeneà, pl. *rumenele*, dar şi: rumeneală=rumeneală, suliman.
rumenesc (a rumenì, rumenii, rumenit=a sulemenì, a da cu roşu pe faţă.

S.

Săcret=amar.
săleac, săleacă=sărman. Dim. *selecuţ, selecuţă.*
săm, săţi=suntem, sunteţi. Amândouă formele se folosesc deopotrivă în Maramureş; pe Mara însă se aude mai des *săm* şi *săţi* decât *sântem* şi *sânteţi.*
sămătişe=lapte prins, lapte acru.
sărindar, pl. *sărindare*=40 de leturghii servite de acelaş preot, la dorinţa vreunui credincios.
şatră, pl. *şetri*=baracă; târnaţ, pridvor.
sazolic, sazolicuri (ung. *százalék)*=procent.
sbiciu, pl. *sbiciuri*=biciu.
sfoară, pl. *sfoare*=aţă mai groasă, fune, ştreang (de spânzurat).
sfinţit=apus; *pe la sfinţit*, când apune soarele.
sgardă, pl. *sgărzi*=salbă de mărgele.
sglotariu, pl. *sglotari*=ţigan.
siminic=plantă, lat. helichrysum arenarium.
şindilă, pl. *şindili*=şindrilă.
şindilesc (şindilii, şindilit)=şindrilesc.
şinură, pl. *şinuri*=şnur, găitan. Se aude şi forma aceasta: *şinor*, pl. *şinoare.*
şirincă, pl. *şirinci*=năframă de pe cap.
slobozitul, subst. dela a slobozì=a lăsà să curgă (vinul).
smultură,=smulsă, urîtă.
şogor, pl. *şogori*; fem. *şogoriţă*, pl. *şogoriţe* (ung. *sógor)*=cumnat, cumnată.
şohan, şohănit, şohănită (ung. *soha)*=niciodată, nicicând.
solovârf după L. origanum vulgare, plantă ce creşte pe vârful munţilor.
sopon, pl. *sopoane*=săpun; *soponesc (a soponì, soponii, soponit)*, a săpunì.
şopru, pl. *şopruri*=şopron de fân.
spată, pl. *spete*=spată de ţesut.
spovadă, pl. *spovezi*=mărturisire, spovedanie.
sorucă, sorureà pl. *surorele*=dim. din soră.
soţuc, pl. *soţuci*=dim. din soţ.
(de pe) stâlp=vrednic de spânzurat.
stan, pl. *stanuri*, dim. *stănuţ*, pl. *stănuţuri*=partea din sus a cămeşii, până la brâu.
ştergătoare, pl. *ştergători*=ştergar, ştergură.
straje, pl. *străji*=streajă, paznic, sentinelă; *străjuesc (a străjuì, străjuii, străjuit)*=a păzì, a apărà.
strânsură, pl. *strânsuri*=mulţime.
strigătură, pl. *strigături*=chiuitură.

Digitized by Google

strungă, pl. *strungi*=deschizătură la staul (strunga oilor). la gard.

struț, pl. *struțuri*=flori, buchet de flori. Dim. *struțuc*, pl. *struțuce, struțișor*, pl. *struțișoare*, *înstruț (a înstruță, înstruțai, înstruțat)*, a pune struț, a pune flori. *Struț de flori*, buchet de flori; *struț de ruji*, buchet de roze.

stupiniță, stupinuță=dim. din stupină, prisacă.

sugnuță, pl. *sugnuțe*, și: *sugniță*, pl. *sugnițe*=dim. din sugnă:=rochie.

suman, pl. *sumanuri* sucman, țundră de lână ce o îmbracă țăranii peste cămașă.

suraș, pl. *surași surișor, șurișoară*, pl. *surișori, surișoare*.=dim. din sur.

șuvar—un soiu de iarbă slabă fără suc, loc șuvar=locus arundinosus.

T.

Țancă=cochetă.

tânjeà, pl. *tânjele* tânjeală.

țară; mai bine m'oiu duce'n *țară*=mai bine mă voiu duce'n lume.

tătăișe, pl. *tătăiși*=tătăișă, cumnată. Bot. aurată. Chrysanthemum Leucanthemum L.

tătuc (voc. *tătucă*)=dim. din tată.

tău, pl. *tăuri* (ung. tó)=lac.

teară, pl. *teri*=răsboiu.

tigneală=ticnă, tihneală.

țin zile=a postì ori a ajunà în anumite zile pentru binele ori răul cuivà.

tinse=întinse.

țintirim, pl. *țintirimuri*=cimitir, lângă biserică; dacă e afară din sat, se numește *temeteu*, pl. *temeteaud* (ung. *temető*).

țip (a țipà, țipai, țipat)=a lepădà. a aruncà.

țipou, pl. *țipoi* (ung. *cipó*)=țipău, pănișoară.

țipuresc (a țipurì, țipurii, țipurit) țip, strig.

tist, pl. *tisturi*=ofițer, funcționar.

titie, pl. *titii*=căpățâna pălăriei. Dim. *titiuță*, pl. *titiuțe*, scufie, căciulă.

toesc (a toì, toii, toit)=v. a. a stădì, v. n. a face sgomot.

țoluț, pl. *țoluțuri*=dim. din țol, pănură de lână, țesută cu măestrie.

trag, a se trage de ceva=a se sinchisì, a se rușinà.

tragân (tregini, tragână, etc., *a trăgânà, trăgânai, trăgânat)*=a cântà trăgânat, cu prelungiri; s. boală de vaci.

trupină, pl. *trupine*=tulpină, trunchiu.

tun (a tunà, tunaì, tunat)=a lovì, a detunà. subst. tunet.

țurgalău, pl. *țurgalaură*=clopoțel.

turiș=paie rămase (ogrinji) dela vitele cornute, cari se dau cailor.

turtă=pâne latâ și rotundă de grâu. La ospețe poporul pentru onoarea mesei face și turte.

U.

Uiagă, pl. *uiegi* (ung. *üveg*)=sticlă. Dim. uieguță, pl. uieguțe,

undiță, pl. *undițe*=dim. din undă, pe când *undiță* e cârligul cu momeală de prins pești.

ușor, pl. ușori=ușcior.

V.

Vădurel, pl. *vădurele*=dim. din vad.

vâj, pl. *văji*=mosneag.

văjesc (a văjì, văjii, văjit)=a clătì din loc un obiect, așà că e aproape să cază; *se văjește*, se întâmplă; *se văjește cu cineva*, se potrivește, ajunge la învoeală.

vâlfă=fruntea, cel mai bun și cel mai frumos din cevà.

vânare, a..... (că-s în codri a vânare)=la vânat.

vârdină, pl. *vârdini*=cumpănă de fântână.

vârtelniță, pl. *vârtelnițe* depănătoare, răschitor.

Digitized by Google

vătav=baciu (la stână).
veci, în veci=niciodată, nicicând.
vecernie=înserat, slujbă de seară.
verigă, pl. *verigi*=verigă: inel neted; dim. *veriguță, verguță*.
veselos, veseloasă, pl. *veseloși, veseloase*=vesel.
vileag, pl. *vileaguri*=lumânare, lumină.
vinars, pl. *vinarsuri*=rachiu.
violă, pl. *viole*=vioreà, viorică.
vraniță, vragniță, pl. *vragniți, vranițî*=vramniță, poartă.

Z.

Zăghiuță, pl. *zăghiuțe*, dim. din *zaghie*, pl. *zaghii*=cătrință, rochie.
zăton, pl. *zătoane* (ung. *zátony*)=vad, trecătoare.
zignuri=locuri unde se fierbe rachiul.
ziucă=dim. din ziuă.
zlot, pl. *zloți*=fiorin, 2 lei și cevà.

Digitized by Google

GREŞELI DE TIPAR

Pagina	Rândul	În loc de:	Ceteşte:
5.	15.	Mângâià-te	Mângâià-t'ei
„	28.	'mpăjeşt	'mpăjeştì
„	29.	ţil-oiu	ţi-l-oiu
6.	59.	genuche	genunche
„	67.	în	cu
9.	84.	drga	draga
„	109.	Turcii	Turci
10.	183.	ciontat	ciuntat
„	9.	merge	mer(g)e
11.	60.	merge	mer(g)e
12.	26.	ploaia-u	ploaia-au
13.	nota 4).	vragnita	vragniţa
14.	111.	fuduţul	funduţul
15.	149.	voinicicu-i	voinicu-i
16.	nota 1).	undiţă	ùndiţă
19.	nota 3).	jarásbiró	járásbiró
22.	44.	şoptit	şopotit
25.	138.	gata	gată
26.	200,	aparţine doinei 21.	
28.	306.	mine	nime
„	25.	genuche	genunche
29.	74.	jelcu'	jelcue—
54.	516.	gutâiu	Gutiiu
30.	96.	blăstămt	blăstămat
„	nota 1).	ozsona	ozsonna
32.	275.	minei-i	mine-i
33.	304.	drep	drept
35.	428.	miere de gutuiu	mere de gutâiu
37.	591.	asară	sară
40.	184.	mai	m'ai
45.	487.	murguş	murguţ

Digitized by Google

Rândul.	Pagina.	În loc de:	Ceteşte:
46.	nota 4).	lungăreaţa	lungăreaţă
„	65.	lozisoară	lozişoară
50.	261.	propeaua	propteaua
54.	516.	gutâiu	Gutâiu
54.	519.	gutâiu	Gutâiu
55.	nota 1).	cipo	cipó
59.	786.	propeaua	propteaua
„	788.	„	„
63.	1042.	cucoane-i	cocoane-i
69.	15.	stele	stelele

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

WIDENER
BOOK DUE
FEB 8 8 1982

WIDENER
BOOK DUE
JUL 1 0 1982

CANCELLED

Digitized by Google

Poezii populare din Maramures,
Widener Library 002825980
3 2044 089 069 223

Digitized by Google